

Hogeschool PXL
Departement Healthcare
Opleiding Ergotherapie

**RICHTLIJNEN VOOR HET OPSTARTEN VAN EEN THERAPEUTISCHE TUIN EN
BETEKENISVOLLE GROENACTIVITEITEN IN WOONZORGCENTRA**

Een participerende observatie en exploratief onderzoek

Door **Barbara Sternotte**
Marleen Jacobs

Bachelorproef aangeboden tot het bekomen van het diploma van
Bachelor in de Ergotherapie
o.l.v. **Johan Lemmens**, promotor
Sarah Willems, copromotor

Hasselt, 2019

Richtlijnen voor het opstarten van een therapeutische tuin en betekenisvolle groenactiviteiten
in woonzorgcentra.

Een participerende observatie en exploratief onderzoek

Door Barbara Sternotte en Marleen Jacobs

Promotor: Johan Lemmens

Copromotor: Sarah Willems

Voorwoord

Voor u ligt een bachelorproef die het afsluitstuk is van onze driejarige opleiding Ergotherapie aan de Hogeschool PXL-Healthcare. Dit onderzoek staat in het teken van ouderen, therapeutische tuinen en betekenisvolle groenactiviteiten. Het schrijven van deze bachelorproef was nooit gelukt zonder de steun van verschillende mensen die we dan ook willen bedanken.

Vooreerst de woonzorgcentra (wzc) waar de projectstages mochten doorgaan. Ze gaven ons de ruimte en de kansen om praktijkgerichte ervaring op te doen. Onze vragen, kopzorgen en twijfels werden steeds met veel geduld beantwoord door de ergotherapeuten en begeleiders ter plaatse, waarvoor onze oprechte dank.

De vereniging zonder winstoogmerk (vzw) Terra-Therapeutica stond steeds klaar om onze vragen te beantwoorden. Wij danken hen om actief mee te denken over verschillende aspecten in deze bachelorproef en onze projectstages.

Een dankwoord aan Johan Lemmens, onze promotor, docent en praktijklector Ergotherapie aan de PXL mag zeker niet ontbreken. Gedurende het hele proces van dit afstudeerproject heeft hij ons bijgestaan met gerichte feedback. Onze dank gaat ook naar onze copromotor Mevr. S.Willems, lector ergotherapie en creatieve therapie, vakgebieden kunst en filosofie (ethiek) aan de PXL. Mevr. A.Spooren, lector ergotherapie en onderzoekscoördinator aan de PXL danken we tevens voor haar hulp.

Natuurlijk mag een dankwoord aan onze gezinnen niet ontbreken. Zij hebben ons onvoorwaardelijk gesteund tijdens onze studiejaren. Hoe moeilijk het soms ook was, zij stonden altijd voor ons klaar.

Tot slot: "To plant a garden is to believe in tomorrow." (Audrey Hepburn)

Inhoudsopgave

Voorwoord	i
Abstract	iii
1 Inleiding.....	1
2 Methode.....	4
2.1 Methodologie literatuurstudie.....	4
2.2 Methodologie praktijk	6
3 Resultaten	14
3.1 Resultaten literatuurstudie	14
3.1.1 Interviewmethoden.....	14
3.1.2 Een betekenisvolle activiteit	15
3.1.3 Wat zijn betekenisvolle groenactiviteiten en therapeutische tuinen en welke invloed heeft dit op bewoners in wzc.....	16
3.1.4 BAM en succesfactoren van BAM	17
3.2 Resultaten praktijk.....	19
3.2.1 Data-analyse Demerhof	19
3.2.2 Resultaten van de open afdeling omvatten	21
3.2.3 Resultaten van de gesloten afdeling omvatten	24
3.2.4 Resultaten van de mantelzorgers en familieleden omvatten.....	26
3.2.5 Resultaten van de personeelsleden omvatten	28
3.2.6 Wensbomen	31
3.2.7 Audit tool.....	32
3.2.8 BAM.....	34
4 Discussie	38
4.1 Discussie woonzorgcentrum Demerhof	38
4.2 Discussie woonzorgcentrum De Bloemelingen	40
4.3 Toekomst	41
5 Conclusie	42
Bibliografie	44
Bijlages.....	45

Abstract

Inleiding: De effectiviteit van therapeutische tuinen en betekenisvolle groenactiviteiten zijn in voorgaande bachelorproeven onderzocht. De resultaten hiervan toonden de nood aan om systeemgerichte richtlijnen uit te werken rond het opstarten van tuintherapie in woonzorgcentra (wzc).

Doel: Deze bachelorproef heeft als doel richtlijnen uit te werken die gebruikt kunnen worden om een therapeutische tuin en betekenisvolle groenactiviteiten in wzc op een systeemgerichte manier op te starten.

Methode: Literatuur werd opgezocht via databanken van Pubmed, Google Scholar en Cochrane. De termen die werden gehanteerd, waren: horticultural therapy, elderly, residential care, ouderen 65 +, woonzorgcentra en betekenisvolle activiteiten methode. Inclusiecriteria voor het onderzoek waren: ouderen met dementie. Exclusiecriteria: thuiswonende ouderen. Op basis van participerende observaties en exploratief onderzoek werd een project opgestart dat in twee delen werd uitgevoerd. Enerzijds werd de betekenisvolle activiteiten methode (BAM) toegepast waarbij twaalf bewoners werden bevroegd. Anderzijds werden drie focusgroepen door semigestructureerde interviews bevroegd voor het inventariseren van wensen en noden van een therapeutische tuin binnen een woonzorgcentrum.

Resultaten: De resultaten van de audit-tool, vragenlijsten en wensbomen van het wzc Demerhof toonden aan dat alle drie focusgroepen interesse hebben in meer groeninvulling voor de binnentuin alsook het balkon. Echter de keuze voor het aanleggen van een therapeutische tuin verschilt tussen de focusgroepen. In wzc De Bloemelingen werden door middel van de BAM betekenisvolle groenactiviteiten bepaald voor bewoners. De uitvoering van deze activiteit werd door de bewoner als positief ervaren.

Conclusie: Beide onderzoeksprojecten fungeren als leidraad voor de ontwikkeling van systeemgerichte richtlijnen die in de toekomst gebruikt kunnen worden voor het opstarten van een therapeutische tuin en betekenisvolle groenactiviteiten in woonzorgcentra.

Trefwoorden:

Woonzorgcentrum

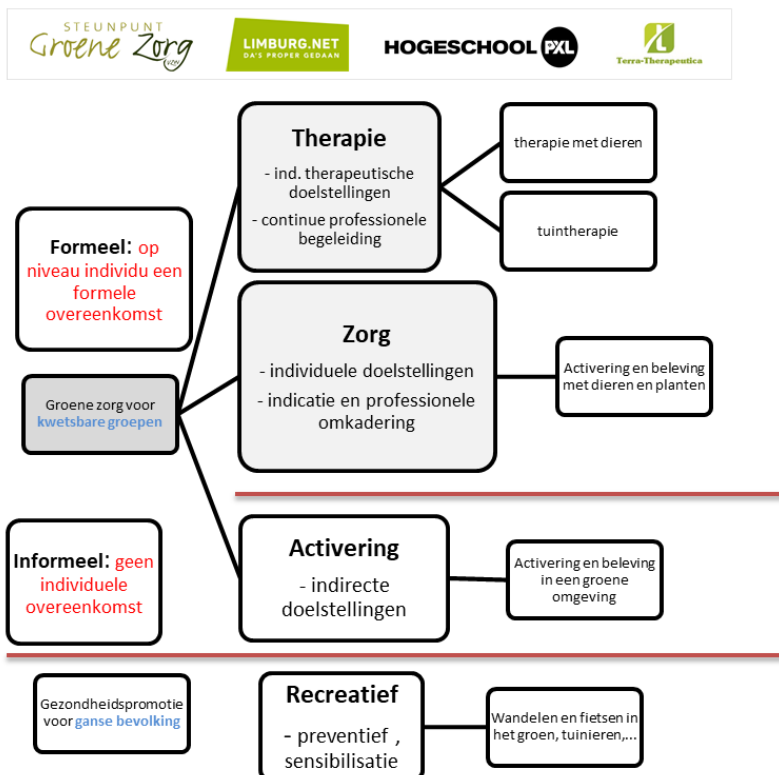
Kwetsbare ouderen

Betekenisvolle activiteiten

Tuintherapie

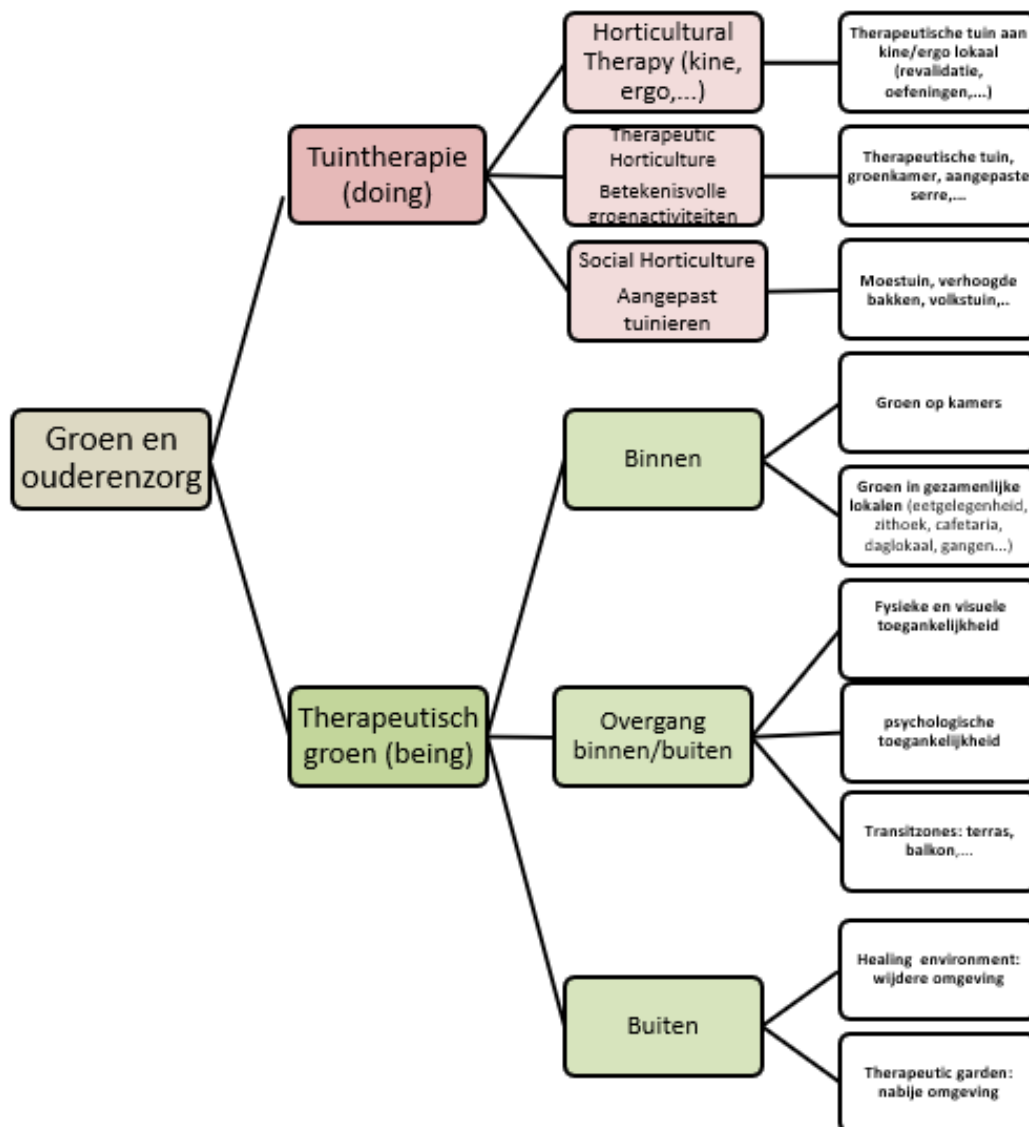
1 Inleiding

Eerdere afstudeerprojecten hebben uitgewezen dat tuintherapie en therapeutische tuinen een positief effect hebben op het algemeen welbevinden van de bewoners in wzc (1, 2). Hieruit is het praktijkboek tuintherapie en activiteitenfiches uitgewerkt door vzw Terra-Therapeutica (3). De vzw Terra-Therapeutica die samen met Limburg.net, één van de opdrachtgevers van deze bachelorproef is, definieert tuintherapie als volgt: “Het aanwenden van het middel tuinieren en groenactiviteiten om veranderings-, ontwikkelings- en/of acceptatieprocessen bij patiënten of bewoners te bewerkstelligen”. Deze vzw maakt een onderscheid tussen het begrippen “Groene Zorg” en “Groen en Gezondheid” (zie figuur1). Tuintherapie hoort, samen met de zorgboerderijen en therapie met dieren, onder de noemer “Groene Zorg”. “Groen en Gezondheid” is een overkoepelende term voor activiteiten in de natuur die geen therapeutische achtergrond hebben, bijvoorbeeld wandelen of fietsen.

(Figuur 1) Schema Groen en Gezondheid in Vlaanderen by Terra therapeutica vzw en Limburg.net

Bovendien kunnen activiteiten ervoor zorgen dat iemand zich goed voelt in het dagelijks leven, meer nog, ze bepalen de vorm van iemands identiteit. Hierdoor kunnen deze zeer betekenisvol zijn (4). Het volgende onderstaande schema “Groen en Ouderenzorg” (figuur 2), baseert zich op het eerste schema van “Groen en Gezondheid”. De begrippen tuintherapie en therapeutisch groen worden in dit schema meer in detail weergegeven.

Figuur 2: Schema Groen en ouderenzorg in de WZC

In een interview met PXL-expert leggen Kathleen De Clercq en Johan Lemmens uit dat tuintherapie in Vlaanderen nog niet de nodige structuur heeft (5). Met dit onderzoek willen we tegemoet komen aan de vraag voor meer specifieke informatie over richtlijnen voor het systeemgericht opstarten van groenactiviteiten en een therapeutische tuin.

Er werd praktijkervaring opgedaan in twee verschillende wzc; 'De Bloemelingen' te Zolder en 'Demerhof' te Bilzen. In elk wzc startte één student een onderzoeksproject op. Op basis van elk van deze projecten zal een beschrijving volgen die verder ingaat op de details van elk onderzoeksproject.

In het wzc 'De Bloemelingen' werd vertrokken van de onderzoeksvraag: "Hoe kan BAM (4) de bestaande groenactiviteiten ondersteunen?" Hier werd aan de hand van BAM een vragenlijst opgemaakt om na te gaan wat betekenisvolle groenactiviteiten zijn voor twaalf bewoners. Alsook is er één bewoner verder opgevolgd in een single case study om de resultaten in de praktijk te kunnen weergeven.

In het wzc 'Demerhof' werd vertrokken vanuit de onderzoeksvraag: "Wat zijn de behoeften, wensen en noden van ouderen, familie en mantelzorgers, hulpverleners, vrijwilligers en betrokkenen van het woonzorgcentrum voor het opstarten en gebruik van een therapeutische tuin en balkon voor de gesloten afdeling?" Op basis van semigestructureerde interviews werden drie focusgroepen bevroegd. De eerste focusgroep bestond uit tien bewoners van de open afdeling en zeven bewoners van de gesloten afdeling. In de tweede focusgroep zaten mantelzorgers en/of familieleden van de bewoners van de gesloten afdeling. De derde focusgroep bestond uit personeelsleden van het wzc: zorgkundigen, verpleegkundigen, ergotherapeuten, technische dienst, vrijwilligers en een kinesitherapeut. De interviews werden individueel of groepsmatig afgenomen of via de post verstuurd. Daarnaast werden er twee aparte wensbomen gemaakt door de bewoners van de gesloten en de open afdeling. Deze wensbomen zijn gebaseerd op de voorkeuren en wensen voor de binnentuin- en balkoninvulling. Dit wordt verder toegelicht in de methode verder in deze bachelorproef. Bovendien werd er via een audit tool (6) een inventarisatie gemaakt van de omgevingsfactoren en de bestaande infrastructuur van de binnentuin van het wzc. Deze twee onderzoeken kunnen als draaiboek gebruikt worden bij de opstart van een therapeutische tuin en betekenisvolle groenactiviteiten bij ouderen in

woonzorgcentra. De literatuurstudie en de twee onderzoeksprojecten leidden tot één gemeenschappelijke onderzoeksvraag: “Welke richtlijnen kunnen gebruikt worden voor het opstarten van een therapeutische tuin en betekenisvolle groenactiviteiten in wzc? ” Dit zal uitgebreid besproken worden in deze Bachelorproef.

2 Methode

2.1 Methodologie literatuurstudie

Om wetenschappelijke onderbouwing en kennis te verwerven werd literatuur opgezocht omtrent therapeutische tuinen en betekenisvolle activiteiten. Daarnaast zijn er vergaderingen georganiseerd met alle betrokken partijen om basisexpertise en informatie te verkrijgen als voorbereiding op de projecten.

Als eerste is er een PIC opgesteld, dit staat voor: person, intervention and context (*zie figuur 3 PIC*). Van hieruit zijn zoektermen/ Medical Subject Headings (MeSH) termen opgesteld, die vervolgens werden ingegeven in databanken. De zoektermen waren: tuintherapie, horticulture therapy, ouderen 65 +, elderly, woonzorgcentrum, residential care, kwaliteit van leven, well-being daily living en betekenisvolle activiteiten methode. In de zoektocht naar relevante literatuur, werd er gebruikt gemaakt van databanken zoals Pubmed, Cochrane en Google Scholar.

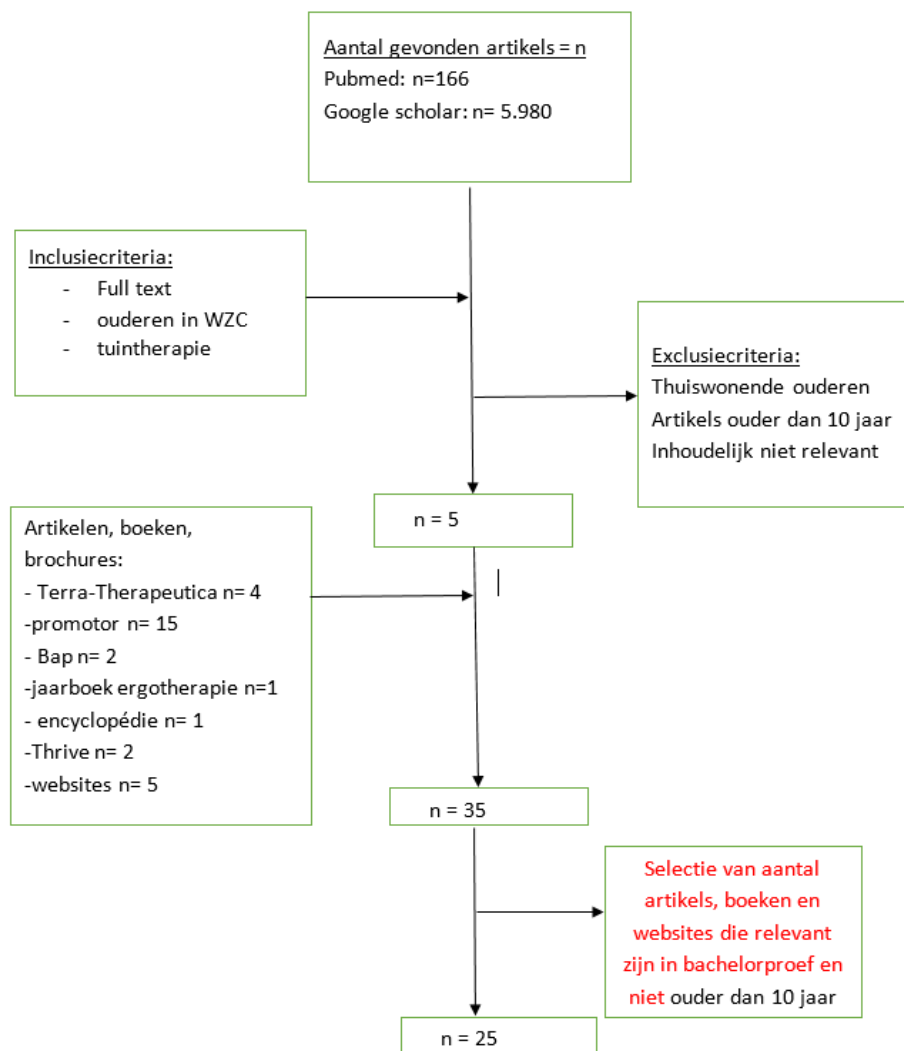
P	Person/persoon	Oudere, senior, bewoner, kwetsbare oudere, ouderen met dementie
I	Intervention/interventie	Betekenisvolle (groen)activiteit, therapeutic horticulture Therapeutisch groen, therapeutic garden
C	Context	Woonzorgcentra

Figuur 3: PIC

Om de zoektocht te verfijnen zijn er inclusie- en exclusiecriteria opgesteld. De inclusiecriteria bevatten ouderen met dementie en andere aandoeningen gelinkt aan veroudering. Exclusiecriteria zijn thuiswonende ouderen en artikels ouder dan 10 jaar (tenzij met een goede

motivatie). De uitgezogen artikels moeten bovendien een antwoord kunnen geven op beide onderzoeksvragen. Tijdens de zoektocht naar relevante literatuur is opgemerkt dat er weinig bekend is over specifieke richtlijnen voor het opstarten van therapeutische tuinen of betekenisvolle groenactiviteiten.

Om de betrouwbaarheid en validiteit na te gaan van deze literatuur is er gebruik gemaakt van de Law fiche. Daarnaast is er gekeken naar literatuur die zich innovatief profileert binnen het onderwerp. Artikels die onvolledig en/of waarvan de full tekst niet beschikbaar was, zijn uitgesloten voor verdere literatuurstudie. Er is ook rekening gehouden met taal- en bronnengebruik binnen de publicatie.

Figuur 4: boomstructuur literatuurstudie

Bij aanvang van de twee stageprojecten was de gemeenschappelijke onderzoeksvraag: “Wat zijn de behoeften, wensen en noden van ouderen, familie/mantelzorgers, hulpverleners, vrijwilligers en betrokkenen van het woonzorgcentrum voor het gebruik van een therapeutische tuin en balkon voor de gesloten afdeling” en “hoe kan BAM groentherapie ondersteunen in een woonzorgcentra?” Echter, na het beëindigen van de twee stageprojecten is de gemeenschappelijke onderzoeksvraag geëvolueerd tot “Welke richtlijnen kunnen gebruikt worden voor het opstarten van een therapeutische tuin en betekenisvolle groenactiviteiten in woonzorgcentra?” Deze aanpassing werd doorgevoerd omwille van de verworven kennis en ervaring die tijdens de stageperiode werd opgedaan.

2.2 Methodologie praktijk

Twee studenten liepen elk zeven weken stage in een wzc. Een eerste stage startte op 19 november 2018 in wzc De Bloemelingen. De bewoners werden daar bevestigd in verband met betekenisvolle groenactiviteiten en opgevolgd door een participerende observatie. Twee groepen van zes bewoners werden door de ergotherapeut ter plaatse geselecteerd om deel te nemen. De selectie gebeurde op eerder aangegeven interesse voor groenactiviteiten van de bewoners. De groepen werden op twee afzonderlijke momenten bevestigd. Een tweede stage volgde op 28 januari 2019 in wzc Demerhof. Hier hanteerde de student een exploratieve onderzoek voor het in kaart brengen van wensen van het woonzorgcentrum i.v.m. het opstarten van een therapeutische tuin. De stage in wzc Demerhof is geheel gebaseerd rondom de onderzoeksvraag: “Wat zijn de behoeften, wensen en noden van ouderen, familie en mantelzorgers, personeelsleden, vrijwilligers en betrokkenen van het woonzorgcentrum voor het opstarten en gebruik van een therapeutische tuin en balkon voor de gesloten afdeling?”. Bewoners, familieleden en personeelsleden van het woonzorgcentrum zijn tijdens de zeven weken stage bevestigd via vragenlijsten om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag. Als eerste werden er drie focusgroepen opgebouwd. De eerste focusgroep bestaat uit bewoners van de open en de gesloten afdeling. De tweede focusgroep bestaat uit enkel familieleden en mantelzorgers van de bewoners van de gesloten afdeling. De laatste groep bestaat uit verpleegkundigen, zorgkundigen, ergotherapeuten, kinesitherapeut, technische dienst-groendienst en vrijwilligers. De deelnemers werden gerekruteerd aan de hand van de inclusie- en exclusiecriteria.

De inclusiecriteria bevatte:

- Enkel bewoners, familieleden en personeelsleden van blok A van het wzc.
- Bewoners uit een suggestielijst van stagementor. Deze suggestielijst is gebaseerd op bewoners die informatie kunnen uitwisselen tijdens het interview en niet lijden aan een communicatiegebrek zoals ouderen met afasie. Let op: deze bewoners worden wel betrokken bij activiteiten zoals het invullen van een wensboom.
- Familieleden en mantelzorgers van de bewoners van de gesloten afdeling in blok A
- Personeelsleden die betrokken zijn bij bewoners van de gesloten afdeling in blok A

De exclusiecriteria bevatte:

- Bewoners, familieleden en personeelsleden die niet betrokken willen worden en die zich niet in blok A bevinden

Tijdens het interview werden semigestructureerde vragenlijsten gehanteerd als meetinstrument. De vragenlijsten bestonden uit een reeks gesloten en open vragen. In totaal zijn drie vragenlijsten opgesteld voor elk van de focusgroepen. Deze vragenlijsten werden gescreend en aangepast voor aanvang van de stage door het team (promotor, stagementor en vzw Terra- Therapeutica). Verder werden andere methoden aangereikt door het team zoals het gebruik een van een wensboom en een audit tool. Dit had als doel om aanvullende gegevens te verzamelen. De vragenlijsten, wensbomen, audit tool en draaiboek worden verder in de bijlagen 1, 2 en 3 weergegeven.

Dataverzameling: focusgroep 1

De bewoners van het wzc Demerhof werden als eerste bevraagd. Dit werd gedaan omdat zij een hoofdrol spelen bij de inbreng van de wensen en noden voor de binnentuin. Voor aanvang van het interview werd het boek: “kwalitatieve onderzoeksmethode” van Dimitri Mortelmans (7) doorgenomen om communicatietechnieken en interviewstijlen op te frissen. De bewoners van de open en gesloten afdeling werden gestimuleerd om deel te nemen aan het interview. Hierbij werd hun advies en hulp gevraagd omtrent natuur en tuinieren. Hierdoor kreeg de bewoner een adviserende rol, ongeacht dat hij/ zij geheugenproblemen heeft. Als gevolg ontstond er een communicatie tussen bewoner en ondervrager. De ondervrager diende zich vervolgens aan te passen aan de communicatievermogens van de bewoner. Enkele communicatievaardigheden die

de ondervrager hanteerde, waren eenvoudige taalgebruik, samenvatten, parafraseren en genoeg denktijd bieden aan de bewoners.

Het eerste interview vond plaats in de open afdeling van blok A in week één van de stage. De volgorde waarin de bewoners werden geïnterviewd, werd willekeurig uitgekozen gebaseerd op de suggestielijst van de stagementor. In totaal werden tien bewoners individueel bevraagd. Het voordeel van een individuele bevraging is dat er meer diepgang gelegd kan worden in het interview. Echter, het individueel afnemen van een interview verlengt de tijdsduur van het interview waardoor de bewoner vermoeid kan geraken, wat vervolgens een invloed kan hebben op de antwoorden die de bewoner geeft op de vragen. Het individuele interview van de bewoners vond altijd plaats op de kamer van de bewoner. Zeventig procent van de bewoners gaven toestemming voor het gebruik van audio-opnames. Gedurende het interview, werd ter ondersteuning fotomateriaal omtrent planten en tuinieren getoond aan de bewoners (8). De duur van het interview varieerde tussen vijf en 50 minuten per bewoner. In week twee, werden de bewoners van de open afdeling een tweede keer geïnterviewd. Dit was nodig omdat er een gebrek was aan bruikbare antwoorden in de vragenlijsten. Na afname van het tweede interview in de open afdeling is er uiteindelijk verzadiging van verzamelde informatie. Uit observaties is opgemerkt dat taal een erg belangrijk aspect was in het afnemen van interviews. Sommige bewoners hanteerden een dialect bij het beantwoorden van de vragenlijst, wat soms moeilijkheden omtrent de verstaanbaarheid met zich mee bracht. Hierdoor moesten vragen meerdere keren herhaald worden. Een andere opmerking is dat sommige bewoners de neiging hadden af te dwalen in hun antwoord op de vragen. De ondervrager trachtte dit in de mate van het mogelijke bij te sturen, zodat er toch een duidelijk antwoord op de vraag werd geformuleerd. Dit verliep soms met moeite.

In week twee werden vervolgens de bewoners van de gesloten afdeling van blok A geïnterviewd. De bewoners werden wederom willekeurig geselecteerd gebaseerd op de suggestielijst van de stagementor. Zeven bewoners werden individueel of in groep bevraagd op hun kamer of in de gedeelde woonkamer. Het voordeel van een gezamenlijke setting is dat ook andere bewoners kunnen meevolgen met het interview. Er ontstaat op die manier een interactie over het gespreksonderwerp. Het nadeel van een gezamenlijke setting is dat bewoners snel afgeleid

kunnen worden door andere prikkels vanuit de omgeving zoals tv of andere bewoners. De voor- en nadelen zijn contextsafhankelijk binnen elke wzc. Daarbij moet rekening gehouden worden met factoren binnen de eigen doelgroep. Er werden geen audio-opnames afgenomen om de spontaniteit van het gesprek te behouden en afleidingen te vermijden. Ook hier werd gedurende het interview, fotomateriaal omtrent planten en tuinieren ter ondersteuning getoond aan de bewoners (8). De duur van het interview varieerde tussen vijf en 30 minuten per bewoner. Na de eerste afnamen van het interview in de gesloten afdeling is er verzadiging van verzamelde informatie.

Naast het formele interview, werden er ook gegevens verzameld uit een andere, meer informele methode, namelijk de wensboom. Er werden in totaal twee wensbomen gemaakt in de tweede week van de stageperiode. Wensboom één werd gemaakt in de gesloten afdeling en wensboom twee werd gemaakt in de open afdeling. Beide wensbomen werden niet gelinkt aan de schriftelijke vragenlijsten van de bewoners, maar werden als een betekenisvolle groenactiviteit beschouwd. De wensboom is een middel om voorkeuren en wensen te kaderen op een spontane manier omtrent tuinieren en natuur. Het is een activiteit die in een gezamenlijk setting gebeurt. Hierdoor worden er mogelijkheden tot interactie gecreëerd tussen bewoners en begeleiders. De wensboom is daarbij een complementaire tool om persoonlijke voorkeuren omtrent de binnentuin en balkon in kaart te brengen. In het artikel: 'Dat is het leven 'Persoonsgerichte natuuractiviteiten voor mensen met dementie.' (9) wordt gesproken over een methodiek om persoonsgerichte natuurinterventies of activiteiten op te zetten. Bovendien werd door het aanreiken van afbeeldingen van natuur, bloemen en planten reminiscentie gestimuleerd. Op die manier worden herinneringen opgeroepen en meegedeeld binnen de groep. Daarnaast is het ook een activiteit waarbij de bewoners hun sensorische capaciteit, fijne motoriek en creativiteit stimuleren.

In de gesloten afdeling werd de wensboom in verschillende stappen gemaakt. De inclusiecriteria waren bewoners uit blok A die interesse toonden voor de activiteit. De eerste stap was om de achtergrond van het canvas te schilderen. Vervolgens werd er met een zwarte stift een boomstructuur getekend op het canvas. In totaal participeerden drie bewoners bij de eerste stap. Dit duurde 1 uur en 30 minuten. De tweede stap was om natuurelementen zoals schors, takken

en mos op de wensboom te plakken. In totaal participeerden opnieuw drie bewoners en nam deze activiteit 1 uur in beslag. Pas later werden er natuurafbeeldingen uitgeknipt en/of geplakt in de wensboom. De gebruikte materialen waren lijm, natuurafbeeldingen en de wensboom. Bij deze fase participeerden vijf bewoners. Deze activiteit duurde 1 uur en 30 minuten. Het voordeel van deze activiteit is dat er veel informatie op korte tijd werd meegedeeld. Het nadeel is dat er veel prikkels vanuit de omgeving werden waargenomen waardoor de bewoners soms snel afgeleid konden zijn. Alle stappen tezamen ondernemen zou voor vermoeidheid en onrust zorgen bij de bewoners en begeleiders. Uit observaties werd vastgesteld dat participanten snel overprikkeld werden bij het toedienen van te veel prenten. Het is daarbij belangrijk dat er niet te veel prenten tegelijkertijd aangereikt worden. Prenten met elkaar vergelijken kan ervoor zorgen dat er meer structuur aangeboden wordt. Wanneer onenigheden over het toevoegen van een prent aan de wensboom ontstond, werd de prent opzij gelegd.

De wensboom in de open afbeelding werd in tegenstelling tot de gesloten afdeling in één dag afgerond. Dit was mogelijk omdat er al een kant en klare wensboom op groot canvas afgewerkt was. De inclusiecriteria omvatte ook alle bewoners die interesse toonden voor de activiteit. De materialen die gebruikt waren, zijn lijm, schaar, natuurafbeeldingen, magazines en wensboom. In totaal participeerde vijf bewoners van de open afdeling bij de gesprekken en het plakken van de afbeeldingen in de wensboom. Deze activiteit duurde ongeveer 45 minuten. Uit observaties werd vastgesteld dat participanten in het begin moeite hadden om te volgen. Ze werden afgeleid door andere aspecten die zich afspeelden in de omgeving. Bv: koffie werd gezet. Sommige bewoners keken even mee en gingen vervolgens weer weg tijdens de activiteit. Hierdoor was het moeilijk om de activiteit en discussie volledig op te starten. Naar het einde toe, kwam er meer interactie tussen de participanten en de begeleider.

Als laatste werd er in de gesloten afdeling een audit tool afgenomen. Deze vond plaats in week twee. De audit tool is een instrument om de stand van zaken van de tuin waar te nemen en specifieke knelpunten aan te kaarten. Terra-Therapeutica heeft twee voorbeelden van audit tools ter beschikking gesteld die als voorbeeld gehanteerd konden worden bij het uitvoeren van observaties. Als audit tool werd de "Dementia Therapeutic Garden Audit Tool" van Alzheimer 's Australia gebruikt (6). Deze geeft een meer volledig beeld over de omgevingstoestand van de

binnentuin. Op basis van een scoringssysteem kunnen omgevingstoestanden getoetst worden. In de audit tool kan bovendien commentaar neergeschreven worden. De scores worden vervolgens opgeteld. Naar gelang de eindscore kan vastgesteld worden waar de meeste aandacht aan geschonken kan worden. Tijdens de afname van de audit tool werden er foto's genomen van de omgeving. Deze omvatte de binnentuin, terras, uitzichtpunten van de woonkamer, wegenverloop, deuren en andere toegankelijke in- en uitritten. Daarnaast werd er door middel van een rolstoel de toegankelijkheid getest. De audit tool werd afgenomen met als doel om linken te maken tussen de antwoorden van de bewoners, familieleden, personeelsleden en tussen de geobserveerde omgeving. De resultaten zullen besproken worden verder in de bachelorproef.

Dataverzameling: focusgroep 2

In week 2 werden vragenlijsten voor familie en mantelzorgers van de gesloten afdeling via de post verstuurd. Sommige vragenlijsten werden manueel overhandigd aan de mantelzorger of het familielid. Hierdoor konden de vragenlijsten beter uitgelegd worden door de ondervrager. De vragenlijsten omvatte eveneens gesloten en open vragen zoals bij focusgroep 1. Deze vragen werden soms anders geformuleerd, maar waren qua inhoud hetzelfde als focusgroep 1. Hierdoor kunnen deze twee focusgroepen gemakkelijk met elkaar vergeleken worden. Bij het onthaal van het wzc werd er een 'tuintherapiedoos' ter beschikking gesteld om ingevulde vragenlijsten terug te ontvangen van focusgroep 2. In totaal zijn tien vragenlijsten terugbezorgd van familieleden en mantelzorgers van de gesloten afdeling voor het einde van de stage.

Dataverzameling: focusgroep 3

De vragenlijsten van focusgroep 3 omvat ook semigestructureerde vragen met open en gesloten structuur. Deze vragen wijken lichtjes af van de vragen gebruikt in focusgroep 1 en 2. Ze zijn meer technisch gericht en gaan dieper in het tuinonderwerp, bijvoorbeeld op vlak van onderhoud, welzijn en beleving. Het idee blijft echter hetzelfde aangezien de vragen gebaseerd zijn op de onderzoeksvraag. De personeelsleden werden pas in week acht bevraagd. Dit omwille van vooraf geplande vergaderingen die door de hoofdverpleegkundige al waren vastgelegd in deze week. De hoofdverpleegkundige suggereerde om het interview te laten doorgaan op de vergaderingen. Het

interview mocht niet langer dan een uur duren zodat ook andere thema's zoals algemene zorg en organisatie aan bod zouden komen. In totaal werden twee vergaderingen georganiseerd in week acht. Dit omdat de doelgroep te breed is om alle personeelsleden aan het woord te laten. De vergaderzaal is bovendien beperkt in aantal zitplaatsen.

In week zeven werden de vragenlijsten verspreid aan de personeelsleden van het wzc Demerhof. Deze werden zowel manueel overhandigd als via het postvakje ingediend. De inclusiecriteria omvatten alle personeelsleden van blok A. Hiertoe behoren zorgkundigen, verpleegkundigen, ergotherapeuten, animatoren, kinesitherapeut, logistiek, vrijwilligers en groendienst-technische dienst. De vragenlijsten werden in week zeven uitgedeeld zodat de personeelsleden zich op het interview konden voorbereiden. Daarbij konden personeelsleden bedenkingen geven bijvoorbeeld bij begrippen zoals "horticulture therapy & therapeutic horticulture". Onder de bevragingen werden voorbeelden van tuinontwerpen ter illustratie aangereikt. Deze tuinvorbeelden werden gehaald uit het rapport van 'Belevingstuinen gericht op mensen met dementie' (10). Hoewel alle personeelsleden de gekozen tuinvorbeelden omcirkelden, gaven slechts enkelen schriftelijke onderbouwing waarom ze hun tuinontwerp gekozen hadden. Hierdoor ontbreken persoonlijke meningen voor de invulling van de binnentuin. Aldus is een verbeterpunt voor toekomstige vragenlijsten om expliciet te vragen naar schriftelijke onderbouwing van de keuze van het tuinontwerp om zo een duidelijker beeld te vormen van de wensen van de personeelsleden. De vragenlijsten van de kinesitherapeut, logistiek en twee vrijwilligers werden in week zeven terugbezorgd. Andere personeelsleden die aanwezig waren tijdens het interview op de vergadering, mochten de ingevulde vragenlijsten in week acht terug bezorgen.

Het eerste interview ging door op maandag 18 maart 2019 in de vergaderzaal. Het interview startte om 13u en eindigde om 14u. In totaal werden 19 zorgkundigen in groep geïnterviewd. Vooraleer het interview startte, werd er een PowerPointpresentatie getoond omtrent tuintherapie. Deze PowerPointpresentatie is bedoeld als een kleine introductie i.v.m. het tuinproject met ouderen van het wzc. Na de korte inleiding, werden vervolgens de twee wensbomen van de bewoners getoond aan de zorgkundigen. Dit had als doel om informatie, wensen en voorkeuren uit te wisselen tussen de verschillende focusgroepen. Van hieruit is verder

ingegaan op de vragen van het interview. Tijdens het interview notuleerde de ondervrager alle antwoorden in een word-document op de pc. In de open vragen, werden er tuinvorbeelden aangereikt als ondersteuning. Deze voorbeelden zijn enkel bedoeld om in discussie te gaan en niet louter om aan te duiden. De kerngedachte is dat personeelsleden vanuit hun eigen meningen, wensen en voorkeuren vragen beantwoorden. Er werden geen audio-opnames genomen tijdens het interview.

Het tweede interview ging door op dinsdag 19 maart 2019 in de vergaderzaal. Het interview startte om 13u en eindigde om 14u. In totaal werden 20 verpleegkundigen en twee ergotherapeuten in groep geïnterviewd. Ook hier gebruikte de ondervrager een PowerPointpresentatie als introductie. Vervolgens werden de twee wensbomen van de bewoners getoond aan de personeelsleden. De ondervrager gebruikte dezelfde interviewstijl als eerder op maandag 18 maart. Er werden ook tuinvorbeelden aangereikt als ondersteuning tijdens het interview. Er werden geen audio-opnames genomen. Dit als doel om meer spontaniteit en minder afleiding te creëren.

Tijdens beide interviews is er opgemerkt dat de vragen meestal door dezelfde personeelsleden werden beantwoord. Sommigen personeelsleden kwamen niet aan bod of gaven geen eigen mening. Daarbij probeerde de ondervrager ook andere personeelsleden te betrekken bij het gesprek. De ondervrager vroeg bijvoorbeeld of andere personeelsleden akkoord gingen met de antwoorden. Op het einde van het interview werd er een gezamenlijk besluit gevormd. In totaal zijn op beide vergaderingen 41 personeelsleden bevroegd geweest. Bovendien zijn er in totaal 9 vragenlijsten manueel terugbezorgd aan de ondervrager. Op basis van dit gegeven, ontstond verzadiging van informatie.

Follow up:

Andere personeelsleden zoals groen- en technische dienst hadden meer tijd nodig om vragenlijsten in te vullen. Daarbij is besloten om de resterende vragenlijsten na de projectstage via de post te versturen. In praktijk is dit echter niet gebeurd. Omdat de vragenlijsten niet teruggevonden werden in het wzc, konden deze niet verstuurd worden aan de ondervrager.

Bij De Bloemelingen werd een inventarisatie van betekenisvolle activiteiten in functie van tuin- en groenactiviteiten gedaan. Door middel van de fiche “mentale beeld” uit het protocol van BAM (4) werd bij de bewoners gezocht naar groenactiviteiten die zij als betekenisvol zien. De ergotherapeut van het wzc heeft een selectie gemaakt van bewoners met eerdere interesse in de groenactiviteiten die in het wzc georganiseerd worden. Hieruit werden twee groepen van zes bewoners uitgenodigd voor een gesprek rond tuinactiviteiten in het verleden en heden. In de eerste groep verliet één persoon het gesprek vroegtijdig omdat een familielid haar kwam halen en één persoon kwam na enkele minuten zelf aansluiten bij de groep. Op het einde kwam er nog één koppel mee aanschuiven. In totaal hebben er acht personen een antwoord gegeven op de vragen. In de tweede groep verliet ook één persoon het gesprek vroegtijdig en hier gaven uiteindelijk vijf personen een antwoord op de vragen.

Aan de hand van enkele vragen (bijlage 4) werd er getracht om een beeld te maken van een groenactiviteit die voor de bewoners een betekenis heeft en die hij indien mogelijk nog zou willen uitvoeren. Nadien werd een activiteit georganiseerd die door één van de bewoners als betekenisvol was aangegeven. De activiteit werd uitgevoerd in de serre samen met een bewoner van de service flats en een ergotherapeut van het wzc. Hierna werd een korte evaluatie uitgevoerd door een persoonlijk gesprek met de bewoner. Dit om na te gaan of de activiteit verlopen is zoals de bewoner het wenste. Hieruit kan dan verder gekeken worden of de activiteit geslaagd is, aangepast moet worden of opnieuw moet uitgewerkt worden.

3 Resultaten

3.1 Resultaten literatuurstudie

3.1.1 Interviewmethoden

Tijdens de projectstage in het wzc Demerhof zijn verschillende literatuurbronnen gebruikt om de nodige kennis te verwerven. Als eerste werd de kwalitatieve onderzoeksmethode doorgenomen van Dimitri Mortelmans (7). Dit boek gaf essentiële informatie omtrent technieken voor het afnemen van een interview zoals interviewmethoden, stappenplan, het gebruik van materialen binnen een interview, taalgebruik en het verwerken van gegevens. De vragenlijsten werden aan de hand van dit boek opgesteld en afgenomen. Er werd bovendien aanvullende literatuur doorgenomen in het rapport “Belevingstuin gericht op mensen met dementie: op weg naar een

audit tool voor de ‘ideale’ belevingstuin” van Manon van den Broer en Renée Vriens (8). Dit rapport werd gebruikt voor het opstellen van de vragenlijst in focusgroep 3. Dit rapport is gebaseerd om bestaande tuinen te verbeteren of nieuwe belevingstuinen te ontwerpen voor mensen met dementie. Focusgroep 3 werd aldus meer technisch bevraagd op het vlak van beleving, welzijn en tuinonderhoud dan andere focusgroepen. De personeelsleden kregen hierbij een overzichtelijk beeld van de verschillende tuinontwerpen die gebruikt kunnen worden in de gesloten afdeling. Eenmaal alle data-gegevens verzameld werden, werden de gegevens verwerkt door middel van de thematische analyse methode. Deze informatie werd gehaald uit het boek “Introduction to qualitative research methods in psychology “(10).

Voor het maken van een wensboom werd literatuur opgezocht in het artikel “Dat is het leven: Persoonsgerichte natuuractiviteiten voor mensen met dementie” (7). Dit is een informele methode van interviewafname waarbij wensen en voorkeuren van bewoners in kaart worden gebracht op een groot canvas. Daarnaast werd literatuur opgezocht om de omgevingstoestand van de binnentuin en het balkon te toetsen. Dit werd gedaan door middel van een audit tool (6) (bijlage 2). Als laatste werd het ‘Praktijkboek Tuintherapie’ van Terra- Therapeutica doorgenomen (4). Dit boek werd gebruikt om ideeën te verwerven voor het uitvoeren van betekenisvolle en/of zinvolle groenactiviteiten met de bewoners. Uit dit boek werden bijvoorbeeld ideeën aangereikt om kruiden te zaaien, vetbollen te maken, bloembollen te verpotten en/of groendecoratiestukken te maken. Bij elke groenactiviteit was er uitleg beschikbaar over de nodige materialen en de moeilijkheidsgraad van de groenactiviteit. Bovendien gaf het ‘Praktijkboek Tuintherapie’ een overzicht van de ergotherapeutische doelstellingen die per groenactiviteit kunnen worden gesteld.

3.1.2 Een betekenisvolle activiteit

In het boek Betekenisvolle Activiteiten Methode: Een multidisciplinaire en praktijkgerichte aanpak voor bewoners van woonzorgcentra, geven de auteurs volgende definitie van een betekenisvolle activiteit: Een betekenisvolle activiteit is een activiteit die vrijwillig door een persoon gekozen wordt. Ze kan voor het plezier zijn of daadwerkelijk nut hebben (11). Er komen steeds meer wzc in Vlaanderen door de vergrijzing van de bevolking. De bewoners van deze wzc hebben niet alleen nood aan de basiszorgen voor het dagelijkse leven maar ook de kwaliteit van

hun leven is belangrijk. Quality of life (QoL) is een belangrijke gegeven om de kwaliteit van zorg en dienstverlening aan ouderen te bepalen(12). Uit onderzoek is bewezen dat betekenisvolle activiteiten bijdragen tot een betere quality of life (QOL). Om een goede kwaliteit van zorg aan te bieden moet de QoL een determinant zijn voor de gezondheidszorg en alle diensten naar ouderen. Om na te gaan hoe deze QoL kan bevorderd worden werd in een onderzoek van Lien Van Malderen, Patricia De Vriendt, Tony Mets, Ellen Gorus uit 2016 (12) gezocht naar de bepalende factoren. Zij stellen dat active aging (AA) een kader is hiervoor omdat dit negen aspecten inhoudt die gunstig zijn voor QoL. Deze zijn: gedrag, culturele, psychologisch, fysiek, sociaal, economisch, de zorg, participatie en betekenisvolle ontspanning. Deze factoren vormden de basis voor een gestructureerde vragenlijst: Nursing Home active aging (NHAA) met daarin 61 statements. Ze werden op 2 likert schalen beoordeeld: 5 punten op “hoe ervaar ik het statement” (eens-oneens) en 3 punten op “hoe belangrijk het item is” (niet-heel erg). Hoe hoger de score op de NHAA, hoe hoger de active aging - ervaring (AA-ervaring). Door van thuis naar een wzc te verhuizen verliest men een groot deel van betekenisvolle activiteiten. Er wordt vooral hulp geboden bij de essentiële dingen maar minder bij ontspanning en sociale activiteiten. Ook de autonomie bij de uitvoering van activiteiten valt grotendeels weg eens men afhankelijk wordt van de zorg in een wzc. Net deze autonomie hangt heel nauw samen met een goede QoL(11). Het is belangrijk dat de bewoner zijn autonomie behoudt op alle domeinen die het welzijn bevorderen. Het gevoel van veiligheid, fysiek comfort, pijnvrij plezier beleven, betekenisvolle activiteiten uitvoeren, relaties onderhouden, functionele vaardigheden onderhouden, waardigheid behouden, privacy en individualiteit zijn hierin ook belangrijk en een autonome keuze en spiritueel welbevinden mogen ook niet ontbreken(13).

3.1.3 Wat zijn betekenisvolle groenactiviteiten en therapeutische tuinen en welke invloed heeft dit op bewoners in wzc

In de bachelorproeven “Tuintherapie geïntegreerd in woonzorgcentra” (1) en “Tuintherapie in de gerontologie” (2) werd uitgebreid stil gestaan bij de effecten van therapeutische tuinen en betekenisvolle groenactiviteiten. Zij geven aan dat tuintherapie een meerwaarde oplevert op gebied van een herstelproces of het behoud van mogelijkheden bij ouderen. Het praktijkboek tuintherapie: “betekenisvolle groenactiviteiten binnen ouderenzorg” (3) geeft meerdere

handvaten om in een wzc te werken met groenactiviteiten. Hierin wordt ook de meerwaarde van tuintherapie en therapeutische tuinen uitgelicht. De activiteitenfiches die in deze uitgave zitten, zijn een basis om zelf aan de slag te gaan met het thema tuin en groen binnen de ouderenzorg.

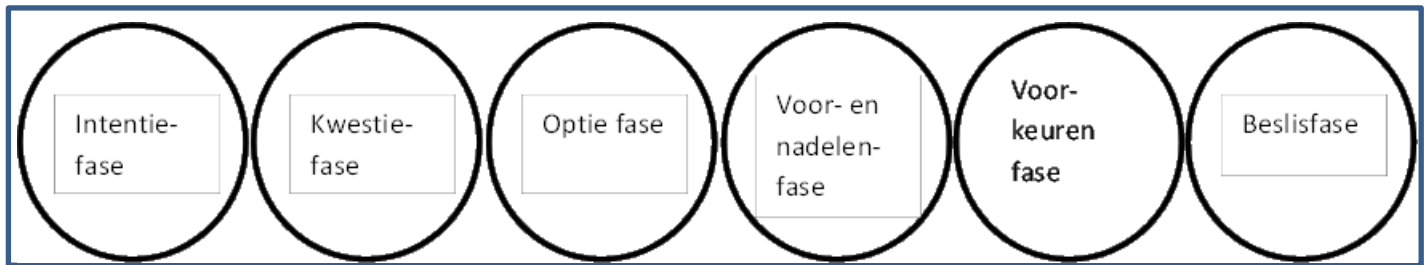
3.1.4 BAM en succesfactoren van BAM

In het boek *Betekenisvolle Activiteiten Methode (BAM)*(4) worden betekenisvolle activiteiten beschreven als: activiteiten die ervoor zorgen dat iemand zich goed voelt in het dagelijkse leven. Meer nog, ze bepalen en vormen iemands identiteit. Elke activiteit kan betekenisvol zijn, er bestaat niet één soort, vorm of type van “betekenisvolle activiteiten” (4). Met de BAM kan een zorgverlener voor een geïndividualiseerde aanpak kiezen. Zo kunnen er betekenisvolle activiteiten georganiseerd worden in de wzc, zowel groepsactiviteiten als individuele. De methode bestaat uit vier fasen: elkaar leren kennen, samen doelen stellen, actie plannen en uitvoeren en evaluatie. Shared Decision Making (SDM) staat bij elke stap in het BAM verhaal centraal. En elke stap van de BAM zal naar de volgende stap leiden. De vierde fase, het evalueren, is niet altijd de laatste. Als het doel niet bereikt is zal het proces opnieuw starten en dit tot de bewoner zijn doel bereikt is. Het is ook een dynamisch proces, doelen van bewoners in functie van een activiteiten kunnen immers veranderen in de loop van de tijd onder invloed van verscheidene factoren.

Fase één, de kennismaking met de bewoner: hier gaat het erom dat zorgverlener en bewoner mekaar leren kennen maar ook dat de bewoner de omgeving (het wzc) leert kennen. Zo krijgt men een zicht op de mogelijkheden, beperkingen en noden van de bewoner.

In fase twee, de doelen opmaken start men met de intentie- en kwestiefase van het SDM-model. In gezamenlijk overleg met de bewoner wordt besproken wat de bewoner wenst. Er worden zes concrete fasen van besluitvorming besproken om samen met de bewoner tot doelen en acties te komen (*Zie Figuur 5*).

Fase drie, acties plannen en realiseren, gaat men de optie voor- en nadelenfase, voorkeur- en beslisfase van het SDM-model verder bekijken met de bewoner. Uiteindelijk wordt er in de beslisfase besproken wat men concreet zal uitvoeren. Belangrijk is dat de bewoner weet dat hij/zij elk moment zijn beslissing kan wijzigen of erop terug kan komen.

Figuur 5 : De zes fasen van besluitvorming voor de doelbepaling en het plannen van acties

In de vierde en laatste stap van de BAM wordt een evaluatie gedaan van enerzijds het resultaat en anderzijds de tevredenheid met het resultaat. Naargelang de uitkomst van de evaluatie komen er drie mogelijke situaties naar voren: het doel is bereikt, het doel is bereikt maar moet nog bijgewerkt worden, het doel is niet bereikt. Aan de hand van deze situaties kan dan verder gewerkt worden aan nieuwe of aangepaste doelen.

Er werden tien succesfactoren onderscheiden die ervoor zorgen dat een activiteit betekenisvol is en op een succesvolle manier georganiseerd wordt (14).

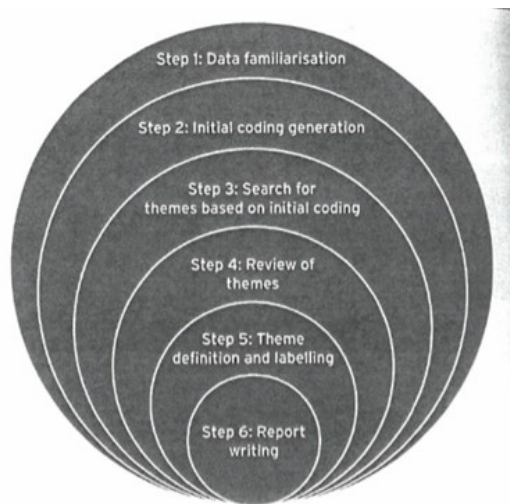
1. Alles is activiteit en het is een zaak van iedereen.
2. Kleine dingen zijn groot genoeg, een activiteit mag niet vreemd zijn voor de bewoner.
3. Luisteren naar de bewoner, de activiteit is pas betekenisvol als hij inspraak krijgt bij de uitvoering van de activiteit.
4. Challenge accepted: de activiteit moet de bewoner uitdaging bieden maar ook aansluiten bij het dagelijkse leven.
5. Oog voor talent: activiteiten op maat van de bewoner, naar zijn eigen talenten.
6. Creëren van een thuisgevoel
7. Binnen - binnen: Sociale contacten en interpersoonlijke interacties tussen bewoners onderling en hun omgeving binnen het wzc zijn belangrijk.
8. Buiten – binnen: Ook het sociale contact met de wereld buiten het wzc is een succesfactor.
9. Methodisch werken bij de realisatie van betekenisvolle activiteiten.
10. Creativiteit, innovatie en ondernemendheid van de zorgverlener/ergotherapeut is nodig.

Zo kunnen activiteiten een betekenisvol karakter krijgen en kan dit bijdragen tot een hogere tevredenheid, zelfwaarde, autonomie, plezier, voldoening, participatie en kwaliteit van leven. (14).

3.2 Resultaten praktijk

3.2.1 Data-analyse Demerhof

Als onderzoeksmethode is de thematische-analyse uitgekozen om alle verzamelde gegevens te coderen (10). Thematische analyse beschrijft puur de inhoud van datagegevens en is niet gefocust op een gedetailleerde interpretatie ervan. Het coderen omvat het verbinden van kernwoorden aan antwoorden van de geïnterviewde respondenten. De datagegevens werden in categorieën en thema's verwerkt. Vervolgens werden er verbanden gelegd tussen de antwoorden. Hieruit werd een conclusie getrokken. Onderstaande figuur (*Zie figuur 7*) geeft de zes deelstappen van het coderen weer. Stap 1 neemt plaats gedurende het transcriptieproces. Stap 2 is gebaseerd op het samenvatten en coderen van de gegevens. Stap 3 & 4 gaan thema's opzoeken gebaseerd op vorige coderingen. Deze thema's worden vervolgens geanalyseerd ten opzichte van de datagegevens. Stap 5 gaat thema's onder een gemeenschappelijke noemer plaatsen tot hoofdthema's. Stap 6 is de laatste fase van de data-analyse, deze gaat de conclusie van het transcript rapporteren. Hierbij wordt de hoofdessentie weergegeven. Thematische-analyse is een circulaire aanpak, waardoor de mogelijkheid bestaat om terug in vorige stappen te coderen. Er werd geen gebruik gemaakt van de grounded theory, aangezien er geen theorie opgebouwd werd. De stappen van het codeerproces worden in de bijlage 3 weergegeven.

Figuur 7: Braun & Clarke's model of thematic analysis

Er zijn meerdere redenen waarom de thematische analyse als onderzoeksmethode gekozen werd:

- Thematische analyse is eenvoudig om te leren en te begrijpen vergeleken met andere kwalitatieve onderzoeksmethoden. Deze methode kan dus gebruikt worden voor novice onderzoekers of studenten in onderzoek.
- Thematische analyse is eenvoudig verkrijgbaar en kan gemakkelijk gebruikt worden voor participerende studies met focusgroepen.
- Thematische analyse kan grote aantal datagegevens die rijk zijn aan informatie samenvatten.
- Thematische analyse kan perfect gebruikt worden in een kwalitatieve onderzoeksmethode
- Thematische analyse gaat vatbare interpretaties vermijden en focust zich op het objectief beschrijven van inhoudelijke gegevens

Verbatim:

Verbatim is het woord per woord uitschrijven van een interview. Dit is het transcript van de vragenlijsten. Tijdens het interview van focusgroepen 1 en 3 werden er notities genomen. De notities zijn het eigenlijke transcript van de interviews. Deze omvatten belangrijke elementen in de antwoorden en zijn genotuleerd als samenvattingen. Het verbatim werd weergegeven in fase 1 in de vragenlijsten.

Het interview werd niet woord per woord genoteerd voor drie redenen.

- 1) De bewoners en personeelsleden praten snel, waardoor handmatig schrijven van elk woord bemoeilijkt wordt.
- 2) De bewoners spreken vaak een dialect dat niet altijd geschreven kan worden in algemene Nederlands.
- 3) Door de grote hoeveelheid aan deelnemers binnen de doelgroep zou een volledige verbatim veel te breed zijn waardoor veel tijd verloren kan worden tijdens het coderen.

Membercheck:

Een membercheck heeft als doel om feedback te geven op resultaten die de ondervrager genoteerd heeft. De resultaten van de personeelsleden werden verstuurd via e-mail naar de stagementor en personeelsleden van het wzc. Deze resultaten werden positief gevalideerd door de stagementor. Hierdoor werd de kwaliteit van het onderzoek verhoogd op vlak van credibility (interne validiteit).

Vragenlijsten :

De resultaten van de drie focusgroepen bieden een antwoord op de onderzoeksvraag: “ Wat zijn de behoeften, wensen en noden van ouderen, familie/mantelzorgers, hulpverleners, vrijwilligers en betrokkenen van het woonzorgcentrum voor het gebruik van een therapeutische tuin en balkon voor de gesloten afdeling”. De resultaten van het transcript zijn weergegeven in stap 6 *report writing*. Deze omvatten de binnentuin, balkon en groenactiviteiten. In onderstaande samenvatting worden de resultaten vermeld van de drie focusgroepen.

3.2.2 Resultaten van de open afdeling omvatten

Binnentuin:

- De meeste ondervraagde bewoners van de open afdeling wensen een bloementuin. Één bewoner wenst een moestuin en een andere bewoner wenst een variatie tussen een bloementuin en een moestuin.
- Belang van grote diversiteit in bloemen.
- Belang dat bloemen en planten onderhoudsvriendelijk zijn.
- De tuin moet overzichtelijk zijn bv: door middel van een ronde cirkel.
- Een tuin waar men kan genieten van een mooi landschap en gaan zitten op banken

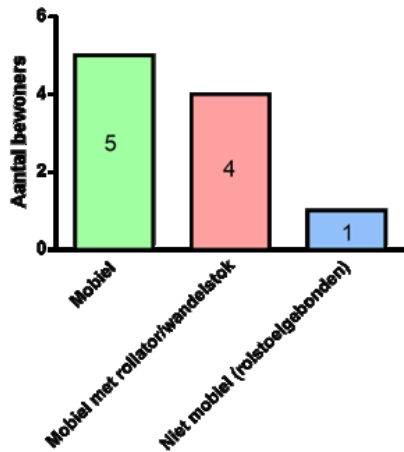
Balkon:

- Op het balkon mag er meer groeninvulling aanwezig zijn bv: bloemen en planten.
- Geraniums en Petunia's zijn de meeste populaire bloemen voor het balkon.
- Bloemenstruiken zoals rozen worden gewaardeerd op het balkon.
- Vetplanten en hangplanten zijn mogelijkheden om op het balkon te plaatsen.

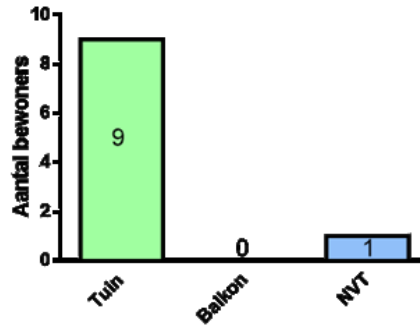
Groenactiviteiten:

- Drie van de tien ondervraagde bewoners hebben interesse voor zowel binnen alsook buiten groenactiviteiten
- Drie van de tien ondervraagde bewoners hebben enkel interesse in een groepswandeling in de natuur.
- Twee van de tien ondervraagde bewoners hebben geen interesse in zowel binnen alsook buiten groenactiviteiten.
- Eén ondervraagde bewoner heeft interesse in binnenshuis groenactiviteit.
- Eén ondervraagde bewoner weet niet of hij/zij graag zou willen deelnemen tijdens de groenactiviteiten.
- De meeste populaire groenactiviteiten zijn groepswandelingen in de natuur.
- De ondervraagde bewoners die interesse toonden voor zowel binnen als buiten groenactiviteiten verwachten nodige ondersteuning en begeleiding tijdens deze activiteiten.
- Sommige bewoners die interesse toonden voor binnenshuis groenactiviteiten wensen enkel passief deel te nemen door bijvoorbeeld even te komen kijken.
- Bloemen verpotten, bloemschikken en kruiden zaaien zijn mogelijkheden die bewoners tijdens binnenshuis groenactiviteiten willen doen.

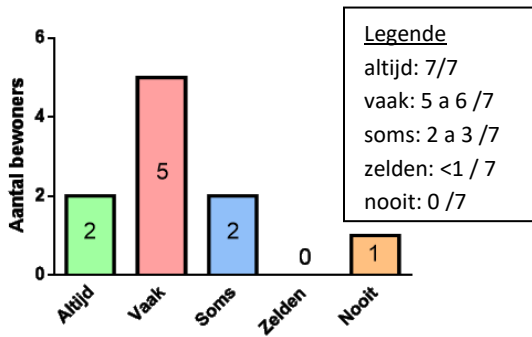
Grafieken:

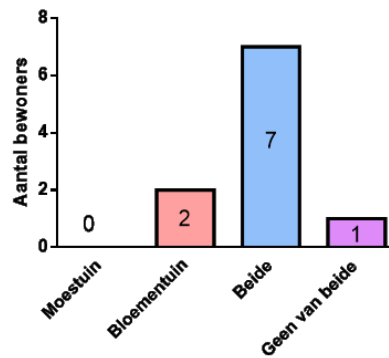
Had u vroeger een tuin of planten op balkon?

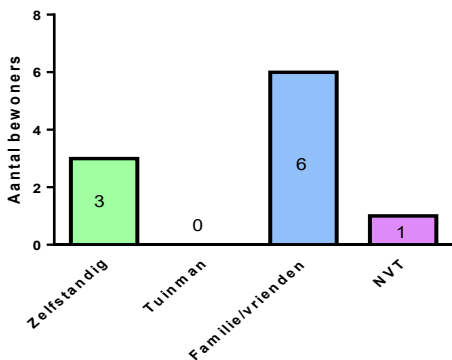
Was u vroeger regelmatig actief in jouw tuin en of met planten op het balkon?

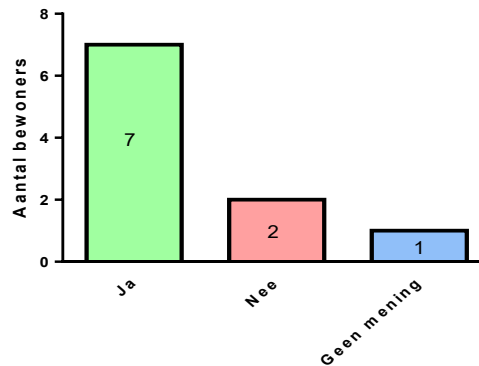
Had u vroeger een moestuin of bloementuin (of beiden)?

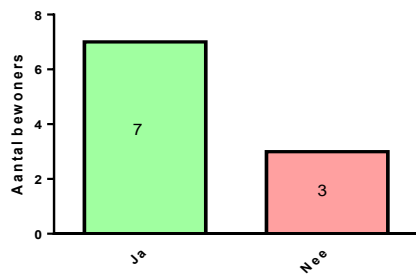
Verzorgde u uw tuin zelfstandig of kreeg u hulp van familie/vrienden of tuinman?

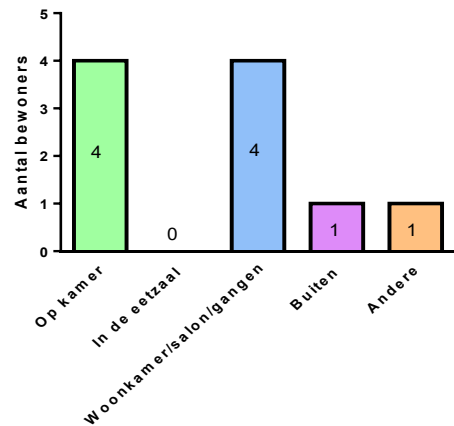
Vindt u dat er meer kamerplanten en bloemen in het wzc geplaatst mogen worden?

Vindt u dat er meer groenactiviteiten georganiseerd mogen worden binnen of buiten het wzc?

Waar verblijf je de meeste tijd overdag?

3.2.3 Resultaten van de gesloten afdeling omvatten

Binnentuin:

- De meeste ondervraagde bewoners van de gesloten afdeling wensen een bloementuin met veel variatie en kleurrijke bloemen “Hoe voller, hoe liever.”
- De meest populaire bloemen en planten zijn geraniums, rozen, hortensia, dahlia’s, rozen, chrysanten, margrietten, viooltjes en hangplanten.
- Bloemen en planten moeten liefst onderhoudsvriendelijk zijn in de tuin en op balkon.
- De focus ligt vooral op een bloemenhof, groenten mag maar is niet noodzakelijk.
- Fruit wordt sterk gewaardeerd zoals aardbeien, appels, peren en eventueel notenboom.

Balkon:

- De meeste ondervraagde bewoners van de gesloten afdeling zijn akkoord om meer groeninvulling op het balkon te plaatsen zoals hangplanten en bloemen.
- Geraniums zijn meeste populaire bloemen om op het balkon te plaatsen gevolgd door hortensia, dahlia’s en vlijtig liesje

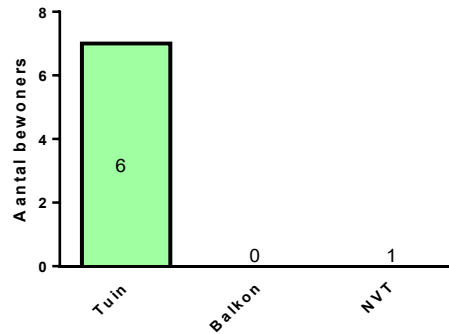
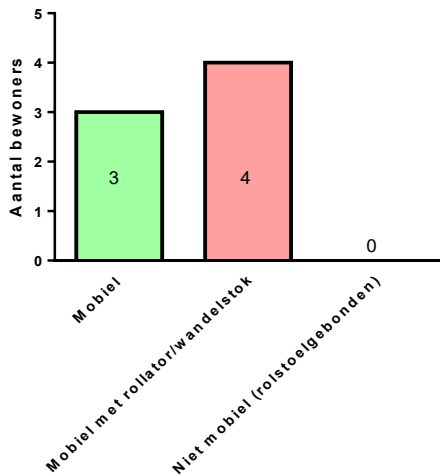
Groenactiviteiten:

- Twee van de zeven ondervraagde bewoners hebben geen interesse in zowel binnen als buitenhuis groenactiviteiten. Ze zijn tevreden zoals het is.
- Andere ondervraagde bewoners zijn geïnteresseerd in binnen- en buitenhuis groenactiviteiten.

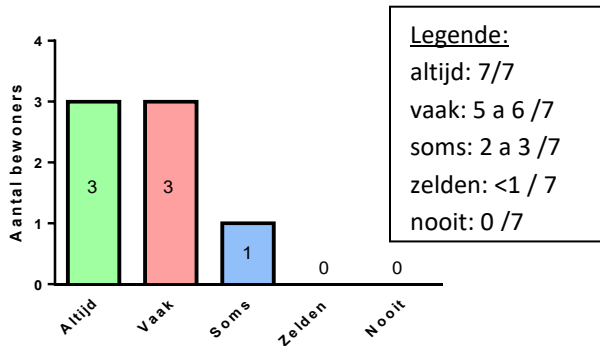
- De ondervraagde bewoners die interesse toonden verwachten de nodige ondersteuning en begeleiding tijdens de groenactiviteiten. Deze bewoners gaven aan dat de groenactiviteiten echter niet te zwaar mogen zijn in verhouding met hun mogelijkheden.

Grafieken:

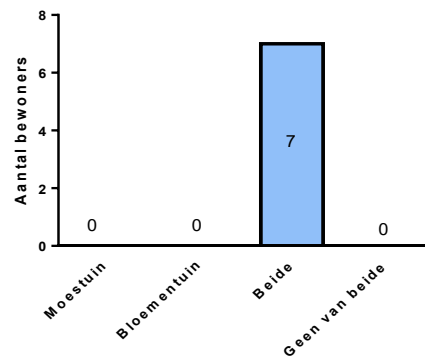
Had u vroeger een tuin of planten op balkon?

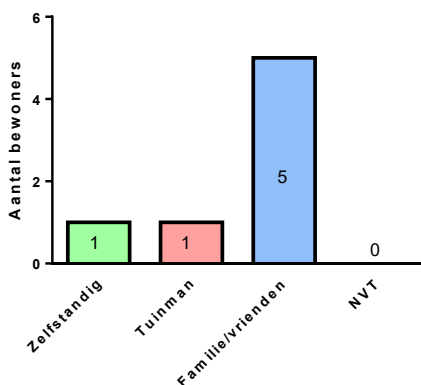
Was u vroeger regelmatig actief in jouw tuin en of met planten op het balkon?

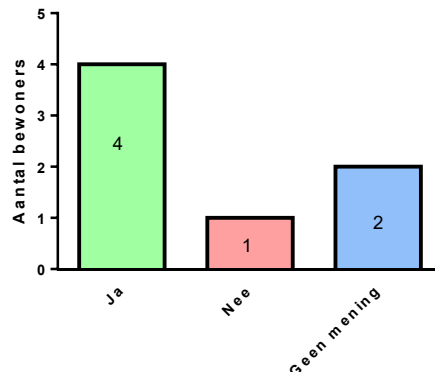
Had u vroeger een moestuin of bloementuin (of beiden)?

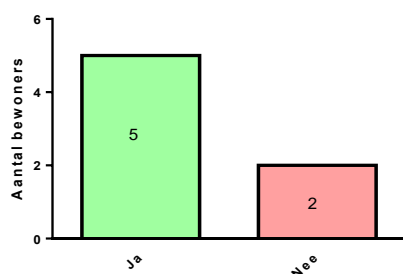
Verzorgde u uw tuin zelfstandig of kreeg u hulp van familie/vrienden of tuinman?

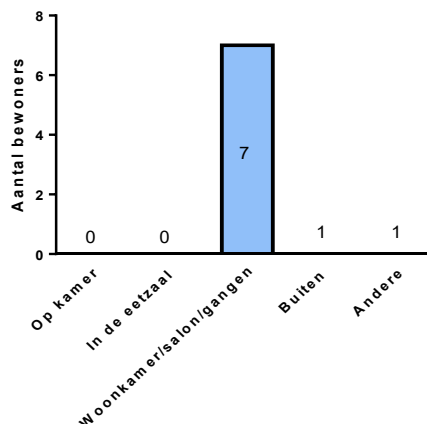
Vindt u dat er meer kamerplanten en bloemen in het wzc geplaatst mogen worden ?

Vindt u dat er meer groenactiviteiten georganiseerd mogen worden binnen of buiten het wzc?

Waar verblijf je de meeste tijd overdag?

3.2.4 Resultaten van de mantelzorgers en familieleden omvatten

Binnentuin:

- De meeste familieleden en mantelzorgers vinden dat de focus meer gelegd mag worden op de bloementuin dan op de groentetuin. Beide opties zijn echter gewaardeerd voor de binnentuin.
- De binnentuin mag bestaan uit een grote variatie aan kleurrijke bloemen die bij elkaar passen.
- Liefst bloemen, groenten en planten uitkiezen die seizoensgebonden zijn bv: narcissen (voorjaar), tulpen (april), rozen (juni), hortensia (juli)
- Een tuin die het hele jaar door in elk seizoen mooi staat en bloeit
- Een verrassende tuin.
- Een tuin met verhoogde kruidenbakken en bloemenbakken.
- Een moestuin met beperkte groenten zoals tomaten, aardbeien, sla en andere kleine gewassen.
- Een tuin waar men bloemen trots kan tonen en groenten trots kan proeven
- Een tuin met dieren zoals konijnen.
- Een activiteitentuin.

Balkon:

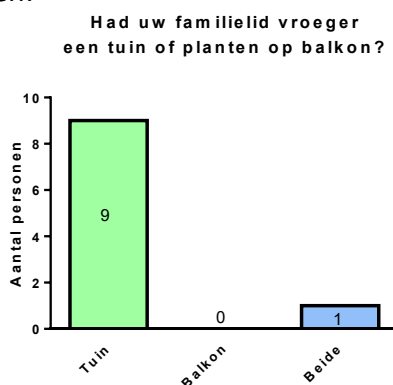
- De familieleden wensen verschillende kleuren van bloemen die seizoensgebonden zijn.

- Het balkon mag bestaan uit bloemen, hoge plantenbakken, bloeiende planten, vaste planten en kruiden bv: lavendel. Deze mogen eventueel ook in de leefruimte staan.
- De bloemen en planten moeten liefst onderhoudsvriendelijk zijn. Het onderhoud kan gezamenlijk gebeuren met de bewoners van het woonzorgcentrum.
- Eventueel kunnen er ook aardbeien op het balkon worden geplaatst.

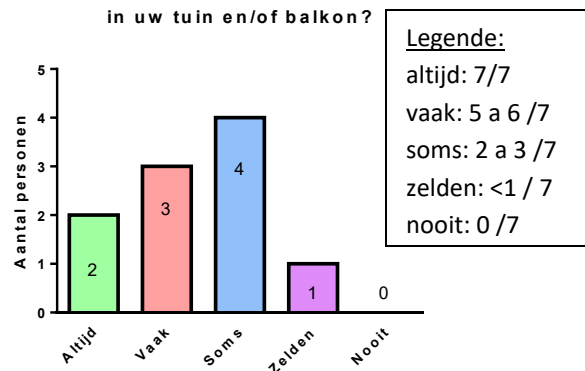
Groenactiviteiten:

- Voor de familieleden en mantelzorgers is het belangrijk dat er een goede begeleiding is voor de bewoners tijdens de groenactiviteiten bv: de taken verdelen en aanpassen aan de bekwaamheid van de persoon.
- Voor binnenshuis groenactiviteiten kunnen er bijvoorbeeld kruiden geplant worden, zodat deze later als tafelkruid kunnen dienen.
- Sensorische prikkels zoals zien, proeven, ruiken, voelen en geuren vinden familieleden en mantelzorgers ook belangrijk. Bv: kookgerechten, maken van aardbeiconfituur van eigen tuin, lavendelgeurzakken maken.
- Bloemenschikking, herfstcomposities, kerststukjes, knutselwerkjes zijn ook een leuke groenactiviteit.
- In de binnentuin kunnen er bloemen en planten verpot worden of in de grond geplant worden.
- Planten en bloemen verzorgen en onderhouden
- Ook in de binnentuin ligt de focus op zien, proeven, ruiken, voelen, geuren van bloemen, kruiden, groenten en fruit.
- Fruit en groenten zaaien zoals tomaten en aardbeien
- Buiten genieten van de buitenlucht en de tuinuitzicht

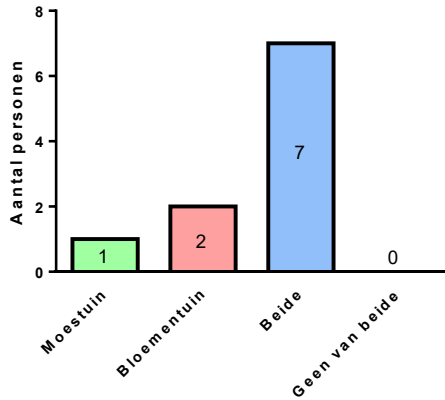
Grafieken:

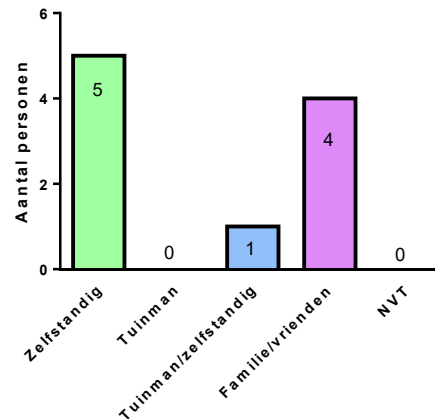
Was uw familielid vroeger regelmatig actief in uw tuin en/of balkon?

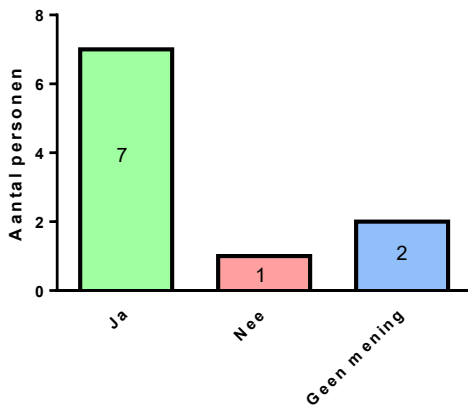
Had uw familie vroeger een moestuin of bloementuin (of beiden)?

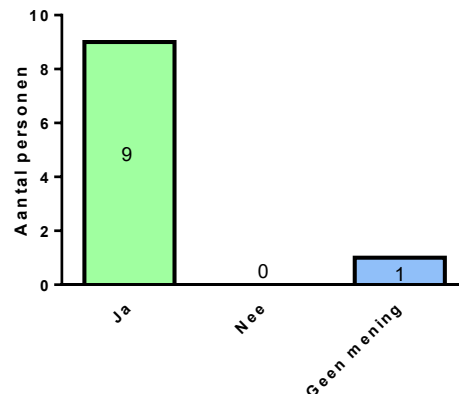
Verzorgde uw familie uw tuin zelfstandig of kreeg hij/zij hulp van familie/vrienden of tuinman?

Vindt u dat er meer kamerplanten en bloemen in het wzc geplaatst mogen worden?

Vindt u dat er meer groenactiviteiten georganiseerd mogen worden binnen of buiten het wzc?

3.2.5 Resultaten van de personeelsleden omvatten

Binnentuin:

- De focus ligt vooral op een tuin met veel variatie, namelijk:
- Ontmoetingstuin: een tuin waar je in interactie kunt komen met familie, vrienden en personeelsleden. Een tuin waar iedereen gezamenlijk kan genieten, maar waar ook gelet wordt op de privacy van de bewoners en de familieleden. De personeelsleden vinden het ook belangrijk dat de familie actief betrokken wordt met de bewoner.
- Verwilderde tuin: een tuin die niet veel onderhoud nodig heeft maar wel met een hoge belevingswaarde. Bv: geen gras en meer verwilderde hoeken en kronkelende wandelwegen.

- Zintuigprikkelende tuin of belevingstuin: een tuin die verschillende prikkels stimuleert bij de bewoners zoals smaken, geuren, geluiden, kleuren en gevoelsgevoelens.
- Snoeptuin: een tuin waar men kan plukken en proeven bv: appels, peren, kersen, frambozen, bessen, aardbeien en druiven.
- Bloementuin: een tuin met verschillende kleuren, contrasten en geuren van planten en bloemen bv: rozenstruiken (zonder doorns), hortensia, bloemenboog, ...
- Kruidentuin bv: munt, tijm, lavendel en kamperfoelie.
- Ontspanningstuin: een tuin waar men kan genieten en rusten binnen een warme huishoudelijke sfeer. bv: kleur- en sfeerlampen, voldoende rustpunten, rustgevend en heuvelachtig landschap, fontein of waterval.
- Activiteitentuin: een tuin waar men seizoensgebonden groenactiviteiten kan organiseren in groep bv: plukken, muziek maken in tuin,...
- Een tuin waar men rekening houdt met de kwaliteit van leven en comfort van de bewoners
- Een tuin die in elk seizoen mooi is en tijdsgebonden elementen bevat.
- Een overzichtelijke tuin die in elke hoek mooi is, ook vanuit de eerste verdieping.
- Een toegankelijke tuin voor iedereen: denk aan vlakke wandelpaden, verhoogde bloembakken en laagstaande bomen.
- Liefst geen dieren zoals kippen en konijnen in de tuin. Vissen zou eventueel kunnen in een vijver. Ook geen insectenhotel. Bloemen mogen wel vlinders aantrekken.
- Vogelhuizen zijn geliefd bij personeelsleden.
- Eventueel dierenbeelden in de tuin plaatsen.

Balkon:

- Er is nood aan een zonnewering, luiken of afdakje op balkon door de felle zon.
- Door de warmte kunnen er palmbomen geplaatst worden op het balkon.
- Er is ook nood aan een muurdecoratie. Muren zijn momenteel grijs en kaal. Dit oogt niet mooi. Er kunnen klimplanten of mos op de muur worden gehangen voor meer kleuren en contrasten. Een andere optie is een schilderij met natuurkleuren ophangen bij de muur.
- Personeelsleden wensen meer bloemen en planten op balkon voor meer kleuren en geuren.

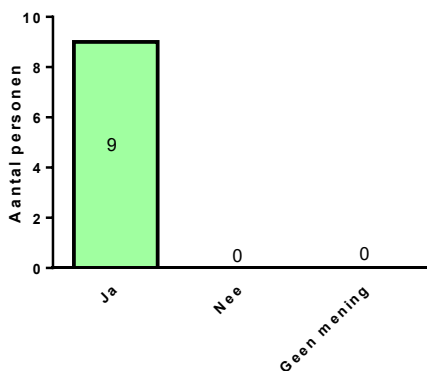
- Balkonplanten moeten onderhoudsvriendelijk zijn, maar niet ten koste van de belevingswaarde.
- Kruidenterras, snoepterras, ontspanningsterras, ontmoetingsterras en activiteitenterras zijn ook erg gewaardeerd.

Groenactiviteiten:

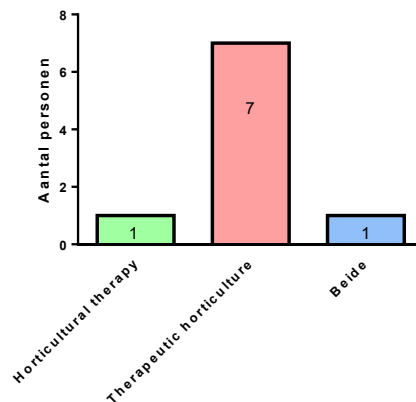
- Seizoensgebonden activiteiten
- Betekenisvolle groenactiviteiten
- Familie mee betrekken met groenactiviteiten.
- Gezamenlijk drinken en eten in de tuin of op terras.
- Plukken en proeven van frambozen, aardbeien en bessen.
- Genieten, ontspannen en uitrusten in de tuin of op terras.
- Bewoners in beweging zetten bij activiteiten bv: kruiden zaaien, telen, explore sound, muziek maken in de tuin.
- Confituur en/of compote maken.
- Binnenshuis aardappelen kweken.

Grafieken:

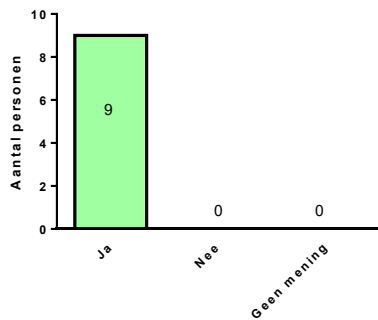
Vindt u het onderscheid tussen horticultural therapy and therapeutic horticulture duidelijk?

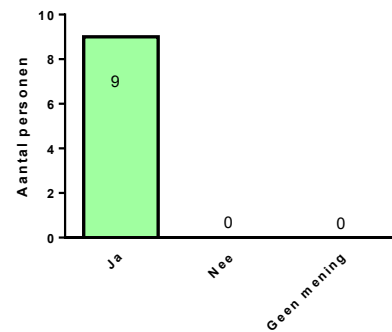
Welke van de twee vormen acht u haalbaar en wenst u voor de binnentuin van de gesloten afdeling?

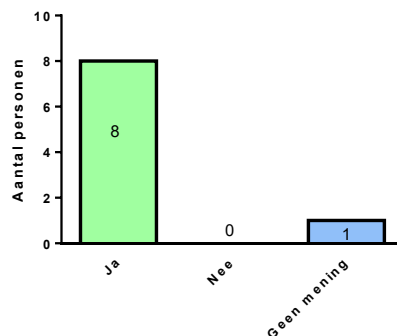
Ervaart u horticultural therapy en therapeutic horticulture als betekenisvolle activiteit voor ouderen met dementie?

Bent u ervan overtuigd dat dit project een meerwaarde kan betekenen voor ouderen, hulpverleners, zorgkundigen en betrokken van het WZC?

Zou u horticultural therapy en therapeutic horticulture aanraden en promoten binnen de ouderenzorg van een WZC?

3.2.6 Wensbomen

Beide wensbomen van de bewoners van de open en gesloten afdeling werden met elkaar vergeleken. Deze bieden een antwoord op de onderzoeksvraag. In onderstaande tabellen worden de resultaten van de wensbomen samengevat (9).

Wensboom van de open afdeling (zie bijlage 1)
<ul style="list-style-type: none"> • Zintuigelijke- belevingstuin: windgongen en muziekinstrumenten voor auditieve en tactiele stimulatie. • Activiteitentuin: een kleine moestuin wordt gewaardeerd. • Ontspanningstuin: het genieten van het uitzicht en de bloementuin staat op de voorgrond. • Dierenwens: kippen voor verse eieren en eventueel kleine geiten in de tuin. • Een miniatuurentrein (= leuk entertainment en uitzicht in de tuin).

Wensboom van de gesloten afdeling (zie bijlage 1)

- Zintuigelijke- belevingstuin: bewoners wensen een tuin waar men sensorisch geprikkeld kan worden door kleuren, geuren, smaken en geluiden.
- Bloementuin staat centraal: veel variatie in kleuren en verschillende soorten bloemen.
- Ontspanningstuin: een tuin waar men kan genieten en uitrusten op banken
- Balkoninvulling: bewoners wensen meer groeninvullingen zoals planten in bakken, vetplanten, hangplanten en bloemen.
- Activiteiten staan op de achtergrond: een kleine moestuin werd niet door iedere bewoner even gewaardeerd.
- Dierenwens: bewoners wensen kippen voor verse eieren.
- Eventueel zijn bewoners geïnteresseerd voor meer fruit in de tuin zoals aardbeien.

3.2.7 Audit tool

Uit observaties werd opgemerkt dat er meerdere aandachtspunten zijn i.v.m. de binnentuin. Deze resultaten worden in onderstaande tabel weergegeven. Er moet rekening gehouden worden dat de audit tool in de winterperiode is afgenomen. Hierdoor kunnen resultaten in de omgeving beïnvloed worden. In bijlage wordt de volledige audit tool weergegeven.

Location and entry to garden	<ul style="list-style-type: none"> • De kleur van de deurhendel is hetzelfde als de deur en geeft dus weinig contrast • Moeilijkheden om zelfstandig met de rolstoel naar de binnentuin te rijden. De deur moet eerst naar binnen geopend kunnen worden. Bovendien gaan bewoners zelden uit zichzelf naar de binnentuin. De bewoners moeten meestal begeleid worden om naar buiten te gaan.
Layout and pathways	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn geen handgrepen aanwezig langs de wegen.

Meaningful activity	<ul style="list-style-type: none"> • Er staan verhoogde plantenbakken ter beschikking voor rolstoelgebruikers. Maar door te lage planken, kan de rolstoel niet onder de plantenbak ingeschoven worden. Als gevolg hiervan ondervindt de rolstoelgebruiker een beperking in armbereik. • De plantenbakken staan halverwege in het grasperk. Hierdoor is de rolstoeltoegang tot deze plantenbakken beperkt. De rolstoel met de rolstoelgebruiker hebben samen een bepaald gewicht, waardoor het onmogelijk wordt om in het gras te rijden.
The garden shed	<ul style="list-style-type: none"> • Er is geen bergruimte of tuinhuisje aanwezig in de binnentuin.
Socialisation	<ul style="list-style-type: none"> • Banken en stoelen staan aan één kant van de binnentuin en niet verspreid. • Er is geopteerd voor plasticen stoelen of houten banken voor de binnentuin. Deze zijn op het vlak van zitcomfort niet optimaal. Langs de andere kant zijn plasticen stoelen weer licht om te verplaatsen.
Sensory stimulation	<ul style="list-style-type: none"> • Er is onvoldoende variatie in beplantingen zoals groenten, fruit, bloemen en bomen. Hierdoor is er een beperking in sensorische stimulatie. • Er ontbreken kleurcontrasten en variatie • Er zijn geen waterpunten zoals vijver of fontein aanwezig • Beperking in verlichting zoals lampionnen, lampen en dergelijke in binnentuin.
Sustainability	<ul style="list-style-type: none"> • De bewoners onderhouden de binnentuin en de konijnen niet. • Technische dienst onderhoudt de tuin.

	<ul style="list-style-type: none"> • Soms vergeten de vrijwilligers en personeelsleden de konijnen eten te geven. Hiervoor werd gebruikt gemaakt van een bord als geheugensteun. • Er is geen regenwaterton aanwezig in de binnentuin • Er zijn geen symboolaanduidingen in de binnentuin die richting aangeven van de toiletten
Planting	<ul style="list-style-type: none"> • Armzalige diversiteit in beplantingen.
General	<ul style="list-style-type: none"> • Geen beplanting decoratie bij doorgangen • Er zijn geen natuurlijke begrenzingen die door planten of bomen zijn gevormd.

We kunnen uit deze resultaten afleiden dat de aandachtspunten gelinkt kunnen worden met de voorkeuren en wensen van de bewoners, familieleden en personeelsleden. Alle focusgroepen waren akkoord om meer variatie in beplanting en bloemen te verwerken in de binnentuin. Als besluit werd vastgesteld dat de binnentuin onvoldoende sensorische stimulatie teweeg bracht door gebrek aan kleuren, geuren, smaken en gevoelswaardigheden.

Ook andere aspecten werden aangekaart zoals de toegankelijkheid, tuininrichting, tuinonderhoud en de zorg voor de dieren. Deze onderwerpen werden meer in detail besproken tijdens het interview van focusgroep 3.

3.2.8 BAM

Voor de bevraging in het wzc De Bloemelingen werd gebruik gemaakt van het mentale beeld uit de BAM (4)(zie bijlage 5). Dit beeld wordt gevormd door drie delen: de functie, de vorm en de persoonlijke betekenis van de activiteit. Er werden twee groepen van zes bewoners uitgenodigd om mee te werken aan de bevraging.

De functie en de vorm:

Op de vraag welke groenactiviteit de bewoners graag willen doen, komen zowel het actieve 'doing' als het passieve 'being' naar boven.

- Actief: onkruid wieden, spitten of graven en koeien verzorgen.
- Passief: genieten van de natuur tijdens fietstochtjes, vissen, in de tuin zitten

- Twee personen geven aan geen band te hebben met de natuur

Bij navraag hoe lang de bewoners deze groenactiviteit willen uitvoeren komen er twee verschillende antwoorden:

- Zo lang er tijd is
- Tot ik moe ben

De omgeving waarin de bewoners deze groenactiviteit willen uitvoeren is gelinkt met hun huidige verblijfplaats en/of met ervaringen uit het verleden.

- Tuin van het wzc
- Het kanaal
- In de buurt van het wzc
- Traject dat ze vroeger deden met de fiets

Op de vraag wanneer de bewoners tuinactiviteiten willen doen zijn alle bewoners het eens dat het niet het juiste seizoen is (interviews afgenomen in de wintermaanden).

- Fietsen kan wel zodra het droog is
- Alle tuinactiviteiten tijdens de lente en zomermaanden

Met wie zou u deze groenactiviteit willen uitvoeren? Hierop antwoorden alle ondervraagde bewoners dat zij het liefste met hun partner groenactiviteiten willen doen, indien het mogelijk is.

Maar op één koppel na zijn de respectievelijke partners overleden.

- Alleen: 4 personen
- Partner: 2 (koppel)
- In groep: 6

Bij navraag over de frequentie van de uitvoering van de groenactiviteit valt het op dat de personen die liever een passieve beleving hebben hier vaker van willen gebruik maken dan de bewoners die een actieve beleving aangeven

- Fietsen en vissen: zo vaak als kan, mag en/of mogelijk is
- Wieden en spitten/graven: éénmalig of wanneer het nodig is

De persoonlijke betekenis

Bij de drie volgende vragen die over de persoonlijke betekenis gaan van de activiteit (zie bijlage 5), lopen de antwoorden sterk in elkaar. Een éénduidig antwoord op de vragen is niet altijd verkregen.

Heeft u deze activiteit vroeger gedaan en wat betekende deze activiteit in uw leven? Alle activiteiten zijn heel sterk verbonden met het verleden. Vaak roepen de betekenisvolle activiteiten jeugdherinneringen op of herinneringen aan een vroeger actief leven.

- Werken als kind in de tuin van de ouders
- Met de partner op de boerderij
- In de eigen tuin en die van de burens
- Herinneringen aan fietstochtjes als koppel of met vriendinnen naar een recreatie oord (Koersel Kapelleke) om daar dan een ijsje te eten
- Vissen samen met zijn vader

Als er naar de betekenis van de groenactiviteit wordt gevraagd, worden deze gelinkt aan het nuttige, zoals spitten, maar ook de ontspanning komt erg op de voorgrond (het fietsen). Daarenboven wordt de betekenis ook onmiddellijk gelinkt aan emoties en herinneringen. De vraag welke emoties de activiteit oproept is moeilijk los te maken van de vorige twee vragen.

- Herinneringen aan hard werken, voldoening kunnen zorgen voor gezin/familie
- Herinneringen aan een gevoel van plezier
- Voldoening bij het zien groeien van geplante, gezaaide planten en bloemen

Als laatste werd er bevroegd wat de bewoners missen om zelf een groenactiviteit te kunnen ondernemen en wat hen zou stimuleren. In beide groepen gaven bewoners aan dat zij er niet meer bij stil staan en dat het allemaal verleden tijd is. Als er doorgevraagd wordt, komen er dan vooral fysieke beperkingen als belemmerende factor naar boven:

- rolstoel gebonden zijn (ik kan niet meer lopen)
- evenwichtsproblemen (ik val makkelijk)
- blindheid
- gewoon ouder worden (dat is de leeftijd hé)
- minder kracht hebben (die handen willen niet meer mee)

- artrose (mijn handen staan stijf)
- rugproblemen (ik ben aan mijn rug geopereerd)
- valangst

De stimulerende factor is de ontspanning die gepaard gaat met de groenactiviteiten en het sociale contact met medebewoners. Ook gaf één bewoner aan dat het contact met de dieren een grote stimulerende factor is om groenactiviteiten te blijven doen. De voldoening bij het onmiddellijke resultaat van het tuinieren werd ook aangehaald.

De evaluatie van de uitgevoerde activiteit.

Omwille van het winterseizoen was het moeilijk om de aangegeven activiteiten uit te voeren. Vele bewoners vonden het tijdstip niet goed gekozen om buiten een activiteit te doen. In de tuin van het wzc staat een serre en één bewoner gaf aan dat het wel goed was om daar te beginnen met de grond om te spitten. De activiteit werd uitgevoerd door één bewoner van het wzc, één bewoner van de serviceflats en twee ergotherapeuten.

Bij navraag bij de bewoner die de activiteit heeft uitgevoerd, is het duidelijk dat het zelf uitkiezen en het linken van een betekenis aan de activiteit voor de bewoner een positieve invloed heeft. Voor de bevraging hiervoor werd een vragenlijst gebruikt uit het protocol van de BAM (4).

- Is de betekenisvolle activiteit gerealiseerd zoals u dat wou ?
- Hebt u uw eigen keuzes kunnen maken?
- Was ze betekenisvol voor u ? Is de betekenisvolle activiteit gerealiseerd zoals ze door u gewenst was?
- Hebt u uw eigen keuzes kunnen maken? Hoe betekenisvol was het voor u ?

De man bevestigde dat de groenactiviteit zeker betekenisvol voor hem was. Het gaf hem voldoening om te zien dat hij dit nog kon. Ook het feit dat hij dit zelf had aangegeven en dat hij hiervoor zelf gekozen had vond hij positief. Bij het tijdstip van de activiteit had hij zijn bedenkingen vermits het spitten is doorgegaan in de winter. Maar omdat het in de serre werd uitgevoerd was dit dan wel in orde voor hem. Hij vond de hele activiteit geslaagd en had niet onmiddellijk een nieuwe vraag naar een volgende activiteit.

De literatuur gaf aan dat een betekenisvolle ontspanning één van de factoren is die een gunstig effect hebben op de QOL en AA. De BAM heeft in die zin een positieve invloed op de QOL.

4 Discussie

Doorheen de literatuur werd er veel informatie gevonden over het opstarten van betekenisvolle groenactiviteiten en therapeutische tuinen. Wat er niet gevonden werd, was hoe men het opstarten systematisch kan aanpakken. Daarom is het onderzoek gestart met het uitzoeken op welke manier men dit best aanpakt. De interviews, de audittool en de protocol van Bam geven een goed beeld weer van de wensen en noden van de bewoners van wzc in functie van betekenisvolle groenactiviteiten en de opstart van een therapeutische tuin. Dit kan een goede start zijn voor eventuele projecten in de toekomst.

4.1 Discussie woonzorgcentrum Demerhof

In het wzc 'Demerhof' werd een antwoord geleverd op de onderzoeksvraag: "Wat zijn de behoeften, wensen en noden van ouderen, familie en mantelzorgers, hulpverleners, vrijwilligers en betrokkenen van het woonzorgcentrum voor het opstarten en gebruik van een therapeutische tuin en balkon voor de gesloten afdeling?." Uit de resultaten bleek dat er zowel gelijkenissen alsook verschillen waren tussen de antwoorden van de focusgroepen. Op basis van deze waargenomen resultaten wordt verder gediscussieerd welke prioriteiten voor de binnentuin en balkoninvulling gesteld kunnen worden.

Vergelijkingen resultaten:

Zoals eerder aangehaald, konden zowel gelijkenissen alsook verschillen vastgesteld worden in de antwoorden van de verschillende focusgroepen. Verder toonden ook de antwoorden van de bewoners van open en gesloten afdeling enkele discrepanties aan. Bewoners van de gesloten afdeling leken bijvoorbeeld meer interesse te hebben voor een bloementuin met daarin een grote variatie voor geuren, kleuren en smaken. Verder werd ook fruit zeer sterk gewaardeerd door bewoners van de gesloten afdeling. Bewoners van de open afdeling wensten daarentegen een combinatie tussen een moestuin en een bloementuin. Beiden benadrukten wel dat er meer groen- en bloeminvulling mag zijn op het balkon en in de binnentuin alsook de aanwezigheid van dieren zoals kippen werd positief onthaald. Samengevat kan hieruit gesteld worden dat bewoners van het wzc 'Demerhof' (gesloten alsook open afdeling) interesse tonen voor de aanleg van een therapeutische tuin. Verder suggereert deze informatie ook dat bewoners van de gesloten

afdeling meer gebaat kunnen zijn wanneer een therapeutische tuin wordt aangelegd waarbij de zintuigen extra geprikkeld worden (sterke geuren en sterke kleuren).

Uit de analyse van focusgroep 2 (mantelzorgers en familieleden) bleek dat het aanleggen van een bloementuin de meeste voorstanders had, hoewel de aanleg van een groentetuin niet werd uitgesloten. In overeenstemming met focusgroep 1, opteerde ook focusgroep 2 voor meer bloemen, planten en groenactiviteiten met ondersteunende begeleiding. Aldus bleek ook uit de antwoorden van focusgroep 2 dat er een draagvlak bestaat om een therapeutische tuin aan te leggen waarvan de bewoners gebruik van kunnen maken.

Analyse van de antwoorden van focusgroep 3 (personeelsleden) toonde aan dat personeelsleden interesse hadden in de aanleg van een bloementuin, waarbij de nadruk voornamelijk lag op het tuinonderhoud en kwaliteit van leven van de bewoners. Conform voorgaande conclusie, gaf focusgroep 3 ook duidelijk aan geen voorkeur te hebben voor het houden van dieren zoals konijnen of kippen in de binnentuin. De focus van de personeelsleden bevindt zich vooral in het uitvoeren van betekenisvolle groenactiviteiten die beantwoorden aan het welbevinden en beleving van de bewoners. Hieruit blijkt dat, in overeenstemming met focusgroep 1 en 2, ook focusgroep 3 open staat voor inclusie van betekenisvolle groenactiviteiten en therapeutische tuinen in het wzc.

Vraagstellingen:

Een ander aspect betreft de vraagstellingen van focusgroep 2. Dankzij een externe lezer werd vastgesteld dat bepaalde vragen onduidelijk geformuleerd werden in de vragenlijst van focusgroep 2. De externe lezer had bedenkingen over wie er precies bedoeld werd met 'jullie' in de vraagstellingen. Het woordje 'jullie' verwees naar de familieleden van de bewoners van de gesloten afdeling. De bevraging werd als onduidelijk ervaren omdat het begrip 'vroeger' ook niet specifiek werd gedefinieerd. Bijvoorbeeld: 'Duidt de bevraging over tien of vijftig jaar geleden?' Dit kan een groot verschil zijn voor de familieleden die eventueel op dat moment nog samenwoonden met de bewoner. Het woordje 'jullie' kan dus gebruikt worden voor het familielid alsook voor de bewoner. Dit voorbeeld onderstreept het belang van het opstellen van een goede, duidelijke vragenlijst, waarbij de ondervraagde geen hinder ondervindt bij het begrijpen van de

vraagstelling. Verder kan bovenstaand voorbeeld van ‘miscommunicatie’ ook gebruikt worden bij het opstellen van toekomstige vragenlijsten.

Kwaliteit van uitkomsten:

De stagementor van het wzc ‘Demerhof’ gaf advies en suggesties over de inhoud en afname van de interviews. Dit betekent dat er externe kennis werd toegepast door een derde persoon. Hierdoor ontstond er bias in de vragenlijsten, waarmee rekening dient gehouden te worden bij interpretatie van de resultaten. De resultaten van focusgroep 3 werden positief gevalideerd door de stagementor en personeelsleden van het wzc. Hierdoor werd de kwaliteit van het onderzoek verhoogd op vlak van credibility (interne validiteit). Hoewel de resultaten van focusgroep 1 en 2 niet werden gevalideerd door de bewoners, familieleden en mantelzorgers, toch stemden de resultaten van focusgroep 1 en 2 overeen met de resultaten van beide wensbomen. Dit suggereert aldus ook validiteit in focusgroep 1 en 2. Als conclusie werd gesteld dat de vragenlijsten in het wzc ‘Demerhof’ een antwoord boden op de onderzoeksvraag en in staat was te meten wat er gemeten moest worden.

De audit tool werd afgenomen in de binnentuin van het wzc tijdens de winterperiode. Deze afname in de winterperiode heeft invloed op de observaties van de binnentuin. Als conclusie werd vastgesteld dat er tijdsafhankelijke *confounding* ontstond. Een voorbeeld hiervan is dat er minder bloemen, kleuren en geuren zijn in de winter wat een invloed heeft op de antwoorden van de 3 focusgroepen. Desalniettemin is het duidelijk dat er een verband is tussen de waargenomen aandachtspunten van de audit tool en de antwoorden van de focusgroepen. Bijvoorbeeld onder *sensory stimulation*, is een arme diversiteit aan beplanting, bloemen, kleuren en geuren vastgesteld. Dit aandachtspunt kan worden gelinkt aan de vraag voor een meer diverse tuin vanuit het wzc ‘Demerhof’.

4.2 Discussie woonzorgcentrum De Bloemelingen

De vragenlijst werd afgenomen in groep waardoor er interactie ontstond tussen de deelnemers. Dit kan voor bias zorgen in de antwoorden omdat de bewoners mekaar beïnvloeden in het gesprek.

Door de BAM toe te passen op de groenactiviteiten krijgt men een duidelijk beeld van de betekenis van deze activiteiten voor de bewoner. De ergotherapeuten uit het woonzorgcentrum

De Bloemenlingen kennen doorgaans de wensen en noden van hun bewoners en gaan de betekenis van een activiteit ook bevragen bij de bewoners zonder het BAM-protocol. Dit proces is herhaalbaar voor alle bewoners maar is wel vrij complex. Voor elke bewoner moet er immers een vragenlijst afgenomen worden in een gesprek. Omwille van de betekenis die de bewoner eraan geeft, is de nodige tijd gunnen voor de bewoner van groot belang. Vooral om de wensen van de nieuwe bewoners te ontdekken en bij de opstart van een nieuwe wzc, kan dit nuttig zijn. Zo kunnen er ergotherapeutische activiteiten aangeboden worden die nauw aansluiten bij de wensen van de bewoner.

Net als in het wzc Demerhof nam de stageperiode plaats tijdens de wintermaanden. Ook dit had een invloed op de resultaten van de gesprekken. Zo werd er tijdens het gesprek snel voorbeelden gegeven van activiteiten die niet plaats konden vinden door het seizoen en werd die activiteit geseponeerd als mogelijke betekenisvolle activiteit. (voorbeeld: zaaien en planten)

Door het winterseizoen was het ook niet mogelijk om de meeste door de bewoners genoemde betekenisvolle activiteiten uit te voeren. Hierdoor is het bekomen resultaat beperkt gebleven tot het uitvoeren van één activiteit.

4.3 Toekomst

Hoewel de vragenlijsten die werden toegepast in het wzc 'Demerhof' relevant zijn, dient voorzichtigheid geboden te worden bij extrapolatie van de vragenlijsten naar andere wzc. Met name omdat de opstelling van de vragenlijsten gebonden is aan de infrastructuur (balkon of tuin aanwezig?), financiering (is er budget?) en noden van wzc, is het realistisch om te stellen dat de vragenlijsten verfijnd kunnen (en wellicht moeten) worden om toepasbaar te zijn op andere wzc. Volgend jaar start een aansluiting op dit onderzoek in het wzc Heyvis in Maasmechelen. De ondervrager is al ter plekke geweest om de vragenlijsten uit te leggen aan het wzc. Het onderzoek in wzc Heyvis zal worden uitgevoerd om de generaliseerbaarheid (= externe validiteit/ betrouwbaarheid) van de vragenlijsten op te volgen. Als laatste dient vermeld te worden dat de vragenlijsten van het wzc 'Demerhof' werden opgesteld als wetenschappelijke onderbouwing voor een subsidie- aanvraag voor het wzc. De vragenlijsten bieden aldus een antwoord op de onderzoeksvraag waardoor het gebruik en invulling van de binnentuin in het woonzorgcentrum duidelijk wordt.

5 Conclusie

Als antwoord op de onderzoeksvraag “wat zijn de behoeften, wensen en noden van ouderen, familie en mantelzorgers, hulpverleners, vrijwilligers en betrokkenen van het woonzorgcentrum voor het opstarten en gebruik van een therapeutische tuin en balkon voor de gesloten afdeling?” werd vastgesteld dat alle focusgroepen in wzc ‘Demerhof’ interesse toonden in het opstarten van een therapeutische tuin en betekenisvolle groenactiviteiten waarbij er rekening wordt gehouden met het welbevinden van de bewoners. De focus hierbij ligt op het beleven en genieten van een aangename tuin waarin bewoners geprikkeld worden. Het is daarbij van belang dat de bewoners voldoende kansen en gelegenheden aangeboden krijgen om natuur te kunnen beleven en naar buiten te gaan. Uit de resultaten blijkt dat er een compromis moet gevonden worden tussen de interesses van de verschillende focusgroepen, rekening houdend met het beschikbare budget.

Concluderend kan gesteld worden dat er een duidelijk interesse is voor de aanleg van een therapeutische tuin in het wzc ‘Demerhof’. Hoewel de verschillende focusgroepen (lichtjes) verschillen in de manier waarop deze tuin invulling dient te krijgen, kunnen de resultaten in deze Bachelorproef toch gebruikt worden door het wzc ‘Demerhof’ als een eerste product waarop ze haar keuze voor de aanleg van een tuin kan baseren.

Op de onderzoeksvraag “Hoe kan BAM de bestaande groenactiviteiten ondersteunen?” werd waargenomen dat de methode een positieve effect heeft op het ontdekken van de betekenisvolle invulling van groenactiviteiten bij de bewoners. Vooral bij het opstarten van een groenproject in een wzc is deze methode een ondersteuning bij het leren kennen van de bewoners en hun noden in de groenactiviteiten.

De betekenisvolle (groen)activiteiten methode en de vragenlijsten voor het gebruik van een therapeutische tuin vullen elkaar aan binnen deze Bachelorproef. Enerzijds worden de wensen bevraagd van de bewoners, familieleden en personeelsleden waardoor er vanuit verschillende invalshoeken veel informatie wordt verzameld. Anderzijds gaat de BAM gericht zoeken naar de betekenisverlening binnen een (groen)activiteit voor elke bewoner. In functie van deze persoonlijke betekenisgeving kunnen de vragen bijgestuurd worden. Als besluit kan gesteld worden dat de twee methodieken complementair zijn aan elkaar voor het opstellen van

stroomgerichte richtlijnen om een therapeutische tuin en betekenisvolle groenactiviteiten op te starten in wzc.

Bibliografie

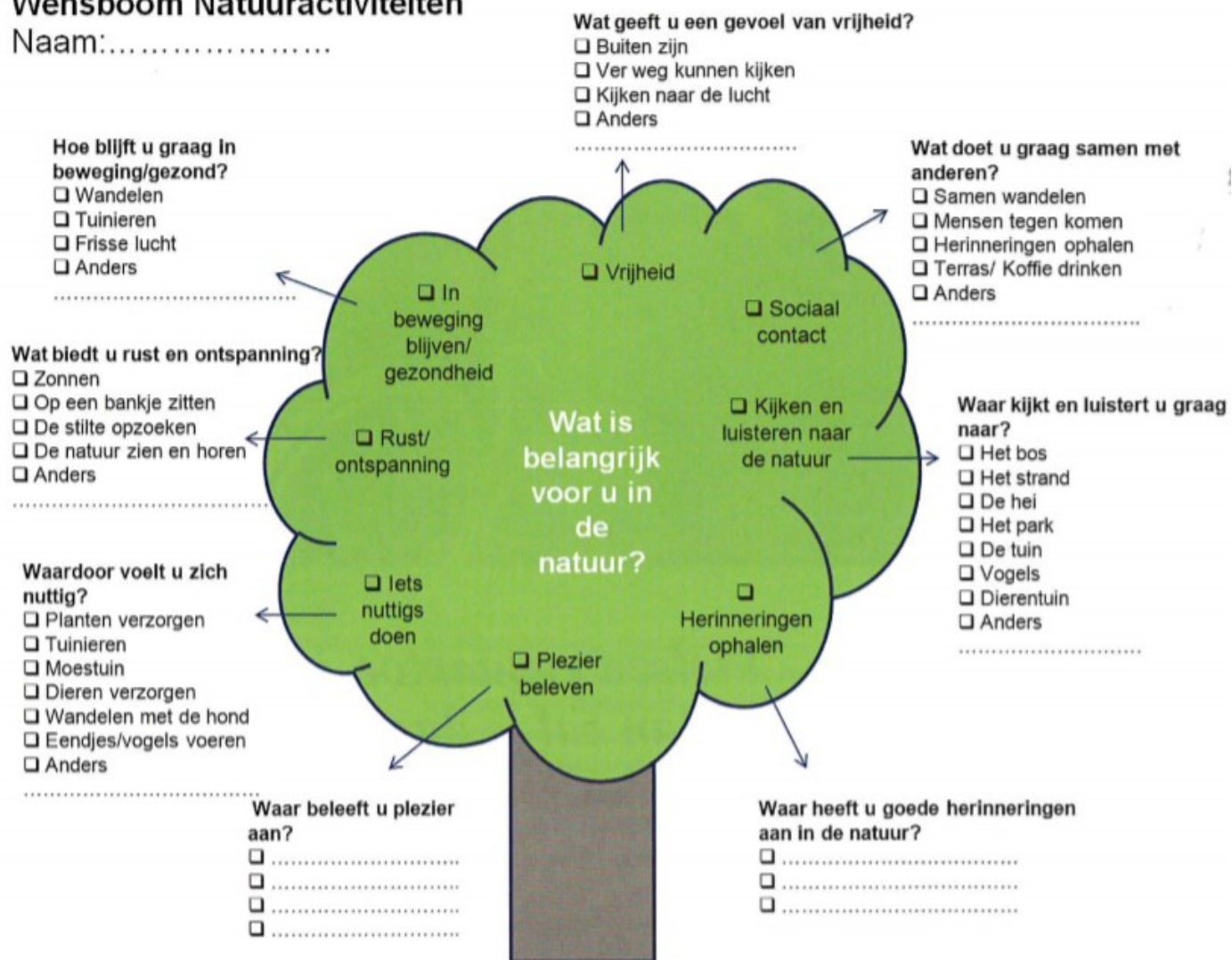
1. Cnudde K, Solheid I, Vidal M. Tuintherapie geïntegreerd in woonzorgcentra PXL; 2016.
2. Maurissen M. Tuintherapie in de gerontologie: PXL; 2017.
3. Löffel J, Vidal M, Vereycken H. Praktijkboek tuintherapie: betekenisvolle groenactiviteiten binnen ouderenzorg: Politeia; 2018. 73 p.
4. Cornelis E, Desmet V, De Vriendt P, Vanbosseghem R. Betekenisvolle Activiteiten Methode: Een multidisciplinaire en praktijkgerichte aanpak voor bewoners van woonzorgcentra: Artevelde Hogeschool; 2018. 192 p.
5. De Clercq K, Lemmens J. Tuintherapie : de helende kracht van groen 2017.
6. Clare Cooper M. Dementia Therapeutic Garden Audit Tool. Alzheimer Australia. 2007.
7. Mortelmans D. Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden: Acco; 2013. 563 p.
8. . Paris: Bordas; 1990. Encyclopédie des plantes et fleurs de jardin : plus de 6000 arbres, arbustes et fleurs 4000 photographies en couleur. Le guide de référence pour le jardin.
9. Haarbosch S, Gerritsen D, Hendriks I, Dröes R-m. 'Dat is het leven' Persoonsgerichte natuuractiviteiten voor mensen met dementie. Denkbeeld2018. p. 28-31.
10. Howitt D. Introduction to qualitative research methods in psychology: Pearson UK; 2016.
11. Cornelis E, Desmet V, De Vriendt P, Vanbosseghem R. Betekenisvolle activiteiten in woonzorgcentra. Een kwestie van kwaliteit van leven www.sociaal.net2016 [Available from: <https://sociaal.net/achtergrond/betekenisvolle-activiteiten-woonzorgcentra/>].
12. Van Malderen L, De Vriendt P, Mets T, Gorus E. Active aging within the nursing home: a study in Flanders, Belgium. European journal of ageing. 2016;13(3):219-30.
13. Kane RA. Long-term care and a good quality of life: Bringing them closer together. The Gerontologist. 2001;41(3):293-304.
14. Cornelis E, Desmet V, De Vriendt P, Vanbosseghem R. Kwalitatief onderzoek naar de succesfactoren van betekenisvolle activiteiten voor bewoners van woonzorgcentra. In: Leuven A, editor. Jaarboek Ergotherapie 2016-2017: Acco; 2016. p. pg.215-62.

Bijlages

1. Wensboom

Wensboom Natuuractiviteiten

Naam:.....

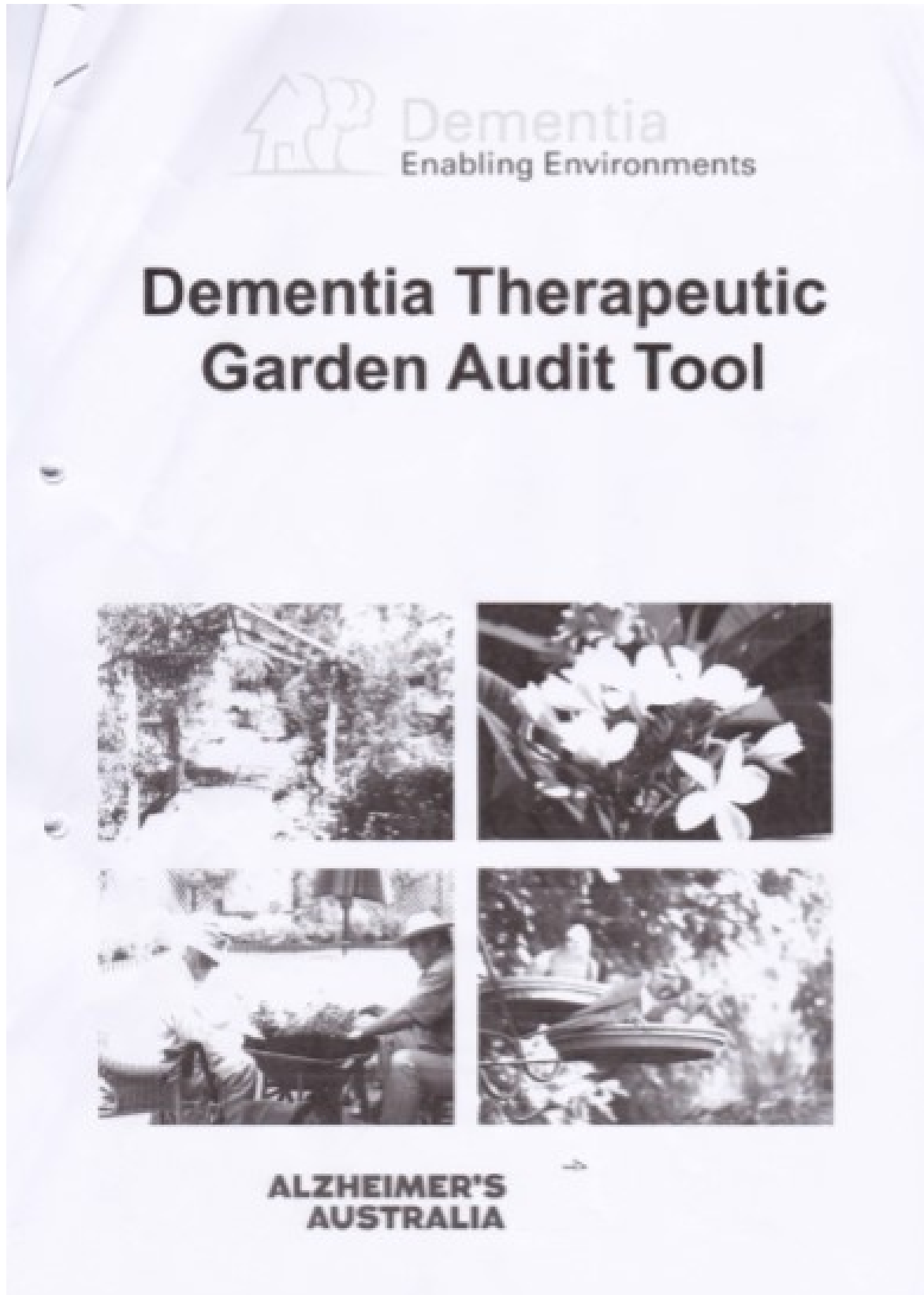
Wensboom van de gesloten afdeling

Wensboom van de open afdeling

2. Auditool

Date 4/9/2018
 Name of Auditor Stevette Barbara
 Name of Garden/Facility _____
WAC Demerhof
 Address Eikenlaan 20
3740 Bilzen
 Contact person Katja Piette &
Verle Soos

Scoring System

- 0 = Feature not present (e.g. no entry patio)
Quality missing, not familiar or home like
- 1= Poor – fair
- 2= Moderately good, could be improved
- 3= Very good – Successful
- NA = Not applicable

Score the garden according to each of the following issues and add notes as appropriate

ACCESSIBILITY ORIENTATION SUSTAINABILITY SOCIALISATION
 MEANINGFUL ACTIVITY REMINISCENCE SENSORY STIMULATION SAFETY

LOCATION AND ENTRY TO GARDEN

SCORE

- 3

 1. Visibly accessible from inside the building so people can see the garden when going about their daily activities inside.
- (2)3

 2. Door to the garden is easy to see and locate. Door contrasts easily against the wall, and the pathway to the door is clear of obstacles. - deur is open niet op slot
 + - deur heeft een kleur die afsteekt
 - geen obstakels
 - deur is naar binnen getrokken
-

 3. The door/doors into the garden are easy to operate. (Light weight and easy to pull / push to allow time for people with walking frames / wheelchairs to go through)
 zij lichte deuren, moeten wel naar binnen getrokken w
- 0

 4. Door handles are contrasting colour to the door
 - Riem handvat is zelfde als deur
- 3

 5. The door is unlocked each day, to allow people to go outside to the garden.
 - altijd open

0 = Feature not present (e.g. no entry patio) Quality missing, not familiar or home like
 1 = Poor - fair 2 = Moderately good - could be improved 3 = Very good - Successful NA = Not applicable

3

6. The threshold of the entry door is flat and smooth.

3

7. Shaded seating patio area just outside the door, for people who want to go outside but cannot venture further.

2

8. Attractive garden view from this exit/entry patio to the garden as this space may get used more than the garden.

→ mount in of name → winter: ook minder aantrekkelijk

3

9. Exit/entry patio is large enough to accommodate 4-6 people in wheelchairs, has a table and chairs for 3-4 people all seated with a clear view to garden area, with easy access to entry/exit door.

→ good view of tuin vanuit restaurant/cafe/terrace
 met goede tafels en stoelen zicht bij ingang

3

10. In areas with significant fly/mosquito problems, entry patio is screened and lit at night.

3

11. Entry patio receives late afternoon sunshine, avoiding long shadows that may increase agitation at this time of day.

3

12. Entry patio is an area people can enjoy a semi outdoor experience all year round, having bright natural light beneficial to health. *laagte bodem kasten, zicht naar tuin of terras, veel natuurlijk licht*

13. Entry patio - one point for each.

→ open vegetatie
 → veel planten om te zien

Birds in cage	☒	Bird bath	☐	Water feature	☐	Statue	☒
Colourful plants	☐	Art work	☐	Butterfly / bird attracting plants	☐	Other feature	☐

Comments: *Inruiden +*
 1. *aanbei planten in verhoogde bakken 1x*
 2. *houwen*
 3. *Tafels + 4 stoelen in de tuin met rug & een bank*
 4. *in de tuin bank met rug & een bank*
 waterloop zicht bij de ingang tegen over de achtertuin
 4. *grote plantpoten*
 overdekking op parkeerplaats (1x bank) (= uiting)
 2. *grote parkeerplaats zijn aanwezig* *wie 2e en 3e*

0 = Feature not present (e.g. no entry patio) Quality missing, not familiar or home like
 1= Poor - fair 2= Moderately good - could be improved 3= Very good - Successful NA = Not applicable

LAYOUT AND PATHWAYS

3 14. Entry patio is designed as a landmark, so that those using the garden can easily see where they have to return, to get back indoors. *-> vierkantige pool met 2 in a uit gangen.*

15. Staff can view the whole garden area from inside the building when going about daily activities.

3

100% view (score 3)

50% (score 2)

25% (score 1)

less than 25% (score 0)

2 16. Signage in and around the garden clearly indicates users to entries and key locations. (e.g. toilet) *- Aan tafel aangegeven worden deze plaatsen bv: uitgang met dat er twee in a uitgangen waren*

3 17. The pathway is a simple looped continuous well defined pathway. It has no "dead ends" or confusing choices whether to turn right or left to return home.

2 18. The pathway guides people past points of interest, linking small and large garden areas. *- Is momenteel nog te weinig material, planken van interne op pad*

3 19. The pathway has destination points such as: a gazebo, shaded seating areas, large shade tree (with seating underneath) providing opportunities for social interaction.

3 20. The pathway is level and well maintained; free of mould, broken pavers, loose gravel and obstacles such as overhanging tree branches. *- geen obstakels - platte stenen grond*

3 21. The path surface is non-reflective and well defined: a consistent colour, with contrasting edging colour to support way finding and define the edge from paving to garden. *-> goed afgebakent*

2 22. The main pathways are a minimum of 1.8m wide to allow for wheelchairs to pass. Smaller pathways are 1.2 - 1.5m wide allowing for individual journeys. *-> pad 1.7m 3.1 Brucella*

0 = Feature not present (e.g. no entry patio) Quality missing, not familiar or home like
 1= Poor - fair 2= Moderately good - could be improved 3= Very good - Successful NA = Not applicable

3 23. Appropriate pathway surface for wheelchairs, walkers, shuffling feet etc., brushed concrete or asphalt provide appropriate traction.

0 24. Hand rails placed intermittently along the pathway for people for people to rest against, or balance themselves as they move through the garden.
 ↳ geen handrails

Comments: moedijk om binnen te komen met rolstoel.
personen met rolstoel zijn dus opvallen → problemen
bezoekers worden altijd begeleidt met hulpverleners om naar buiten te gaan
→ bevoeren geen moeite hebben buiten
→ flink staat wel op aangelegd v. personen in een rolstoel

(16)

MEANINGFUL ACTIVITY

3 25. There are raised garden beds of different heights for easy access (wheelchairs, walkers, and seating) allowing people to grow vegetables, herbs and/or flowers.
 - 2 verhoogde bakken, volledige toegang v. bak in beperkt
 - banken + stoelen

2 26. There is easy access to garden tools such as hand trowels, watering can (water tap close by clearly identified) and garden broom to sweep leaves. (If shed is not available) Supply tools that are designed for limited strength and mobility.
 ↳ nog geen makeliger tuiten, wel waterkruik is goed bereikbaar
 ↳ gereedschap

3 27. Seating is available at garden beds for people to sit and enjoy gardening activities without having to stand.

2 28. A bird aviary or fish pond is available for people to interact with daily.
 - vogels niet te zien, geen visen → winterperiode

Comments: personen in een rolstoel kan rijden naar verhoogde bakken
- maar door plant beneden aan bak kan personen niet
volledig bijgen, rijden naar planten.
- bakken staan op gras → volledige toegang tot de volledige
ruimtenbak.

THE GARDEN SHED

0 29. The garden shed is easily accessible for people - sun hats, garden tools, brooms and rake are within easy reach. Storage containers have labels, or are see through for easy identification. *There are NO chemicals/paint / pesticides or electrical items stored here - the maintenance shed is separate. (technische dienst vagen)

0 = Feature not present (e.g. no entry patio) Quality missing, not familiar or home like
 1= Poor - fair 2= Moderately good - could be improved 3= Very good - Successful NA = Not applicable

0

30. A table is next to the shed with ample shade for seating.

0

31. The shed for maintenance staff is subtly disguised with planting.
This maintenance shed is locked at all times.

Comments:

SOCIALISATION

2

32. There are shady areas to relax in, to sit or read a book.

3

33. Provide seating options for a person to sit alone, as a couple, or with others.

3

34. Sheltered, all year round outdoor entertaining area for celebrations, family visits and outdoor group activities. → terras

3

35. Appropriate seating design - back and arms for ease of pushing up from a sitting position. Rug + armsteun

2/3

36. Comfort of seating: timber, hard plastic fabric preferable, seat cushions for added comfort. balkon → zachte stoelen
 tuin → plastiche stoelen of houten banken (→ evanduel in zomer met kussens voor meer comfort)

3

37. Choice of seating in sunshine / shade throughout most of the year.

sunnen zone op balkon zitten als in tuin
 terras
 → grote keuze aan plastic banken

1

38. Seating at regular and frequent intervals along main pathway, every 15ft or 4.57m is necessary for people who are quite frail, and to encourage people who walk excessively to sit quietly and take a rest.

banken + stoelen staan aan één kant v/d tuin
 → niet aan de

0 = Feature not present (e.g. no entry patio) Quality missing, not familiar or home like
 1 = Poor – fair 2 = Moderately good – could be improved 3 = Very good – Successful NA = Not applicable

- 2 39. When seated, the view is interesting and attractive. Views to a bird feeder or plants that attract birds, colourful flower beds, varied plant shapes colours and textures, sculpture, watching people walk by to the shops / local school children playing.
 → Max uit zicht vanuit zitplaatsen, maar weinig flower, bloemen & plantenwisseling
- 3 40. Some moveable seating available, easy to move but sturdy and stable enough to prevent tipping.
 plastische stoelen zijn licht om te verplaatsen
 maar x dring geandag om erin te kunnen zitten

Comments: _____

See Sensory by Seasons guide to planting

SENSORY STIMULATION

- 2 41. Provision of features that evoke memories for people: These might include garden shed, vegetable garden, wheelbarrows, barbeque, pottery, bicycle or piece of farm*equipment. (*Consider safety measures - fix pieces to the ground)
 → gestank met fruitenbed + aardenbak in verhoogde bakken
 → maar ondoelende beplanting, groenten, bloemen, ... → vrij laag
- 1 42. Small scale design changes to that a person walking slowly would have a variety of visual experiences e.g. varied plants, open / sunny / shaded / waking under trellis / pergola. Nog ondoelende
- 3 43. Avoidance of structures (e.g. trellis / pergola) that cast slatted shadows which may be interpreted as depth changes by people with perception problems. (Schuimke dienst)
- 1 44. Opportunity to sit, listen and observe wildlife: plants that attract birds, butterflies, a bird feeder and bird bath. → wel vogelbakken
 → winterperiode
- 0 45. Opportunity to sit, listen to watch and touch interesting water features, which also act as orientation points around the garden. → geen waterpunten
- 0 46. Opportunity to see and touch different textured plants such as grasses, and trees with soft leafy branches that rustle in the wind.

0 = Feature not present (e.g. no entry path) Quality missing, not familiar or home like
 1 = Poor - fair 2 = Moderately good - could be improved 3 = Very good - Successful NA = Not applicable

0

47. Bright colourful contrasting seasonal flowers and succulents arranged and planted at different heights give the garden colour all year round.

→ verschiedene Höhen, wintergrüne Säulensucculents, Mini-Planter & Blumen

1

48. Aromatic plants such as jasmine, frangipani, lavender, roses; these plants often promote conversation and reminiscence.

→ große Beete in Brückenbau

0

49. Edible plants: lemon / orange fruit trees, herbs such as mint parsley, basil, a vegetable patch with carrots, lettuce and tomato's. (At a height that is easy to access e.g. raised garden bed)

0

50. Colourful hanging baskets/ interesting mosaics on blank large wall areas, bright coloured pots and planters.

2-3

51. The garden area has lighting so the area can be accessed for walking and sitting on warm evenings, or viewed from inside when dark.

→ Verleuchten von Pool (nachts beleuchtet)

3

52. All plants are non toxic, none have thorns or spikes. (May cause skin tears.)

(keine scharfen Kanten)

Comments: _____

SUSTAINABILITY

NA

53. Plants are predominantly low maintenance except in interactive garden beds, and suitable for the geographical placement of the garden in Australia.

E.g. drought tolerant and water wise in W.A.

2

54. A gardening group of residents, volunteers or a regular gardener maintains the garden area.

→ Hausfrau: Hauswartung, regelt alles
 → Mann: technische Arbeit,

Page 7

↳ Bauwerk unterhalten mit dem Mann

ALZHEIMER AUSTRALIA

0 = Feature not present (e.g. no entry patio) Quality missing, not familiar or home like
 1= Poor - fair 2= Moderately good - could be improved 3= Very good - Successful NA = Not applicable

- 0 55. A rainwater tank is available for use in the garden, easily accessible with watering can close by. (technische dienst regen)
- 1 56. Quality of plants - overall the plants look healthy
- 3 57. Litter receptacles and ash trays* available. (In appropriate areas)
- 0-1 58. Signage leading to outside toilets.
 Niet echt aanwezig
- 3 59. Fruit trees, or trees that drop leaves are well pruned and maintained, are set back from pathways avoiding walk areas becoming a slip hazard

Comments: _____

PLANTING

- 3 60. Garden receives at least half a day of full sunshine.
 VM op terras -> vooral bosjes krijgen veel zon (technische dienst)
- 1 61. Good diversity of plants selected for seasonal interest, variety, shade qualities, screening and plants that attract the wildlife.
 nog aangeplant
- 3 62. Flat lawn area large enough for an informal grouping of movable chairs, ball games or for people to sit or lie on.
- 2 63. Blue sky vista (clear overall view to sky)
 binnenzicht -> minder
 vanuit terras -> wel binnenzicht

Comments: _____

0 = Feature not present (e.g. no entry patio) Quality missing, not familiar or home like
 1= Poor – fair 2= Moderately good - could be improved 3= Very good – Successful NA = Not applicable

GENERAL

- 0 (NA) 64. Gate into garden for maintenance staff and/or serving as an emergency exit is subtly disguised with planting, or is a hidden panel in the fence line.
- 3 65. Outdoor space is free from unpleasant sounds such as loading dock, loud air conditioners etc.
- 3 66. Outdoor space has views of interest for people to sit and watch from the garden such as local school, people walking by to local shops.
 → vanuit terras wel
- 3 67. Building edge encloses the garden as much as possible, so the degree to which the garden has to be fenced is minimised.
- 3 68. Degree of privacy from resident rooms/windows looking out onto the garden space.
 → mooi uitzicht op tuin, hielden gordijnen voor privacy
- 2 69. Opportunity for staff to sit in a private space away from their work, out of sight of residents to enjoy a break. → gebiedje opzij: zitten buiten tussen 4 muren
 → buiten wel op terras een klein zitje
- 0 70. Boundary of space provides enclosure of tree and tall shrubs screening view of fences and forming a natural framework to the garden.
- 3 71. Provision of outdoor smoking area in this garden or elsewhere.
 → apart op terras a tuin afschermen
 → op terras zelf aparte haak voor rokers
- 3 72. Area for visiting children to play.
 spelen

Comments: _____

Add up the total number of 0 – 1, total number of 2's, and total number of 3's

Mostly 1-0
 Poor environment

Mostly 2's
 Room for improvement

37
Mostly 3's
 A successful garden that is supportive

Trip hazards / falls / skin tears /

1. Lawn / garden bed sprinklers are set above ground level.

2. Plants with thorns / spikes.

6. Pathway blocked

3. Garden furniture in need of repair.

7. Uneven paving

4. Hose / garden tools left out

8. Steep paths

5. Entry/exit blocked

9. Sunken pavers

Highlight identified hazards for immediate attention

List the audit question numbers that need most attention

nr 4, 24, 29, 30, 31, 38, 42, 44, 45, 46, 47, 48,
 49, 50, 55, 58, 61, 64, 70, 56

Comments:

Verbal → femin aan variatie in planten & bloemen
 let op: Auditool is afgehaakt in winterperiode (= inloop)

Staff comments:

How many residents currently use the garden area each day?

nu geen bewoners (= winter tijd)

→ vraag stagemaster

Is the garden area used on a regular basis for lunches/ reminiscence / gardening groups / other planned activities?

Meals Reminiscence Gardening groups Other activities

Do family and friends of residents use the garden when visiting?

Ja, vooral bij ~~maai~~ ^{maai} weer in lente/ zomerperiodes

Do staff enjoy going into the garden with residents? If not, why not?

Ja, er worden bij maai weer activiteiten met ergo-animatie gedaan in de tuin

What changes / additions would the staff like to see to encourage people to go outside?

→ via interview vragen → vraag naar inrichting Therapeutische tuin

Other comments: Tijdens de afname heb ik hulpverleners, verpleegkundige, verzorgenden, vrijwilligers + hoofdverpleegkundige A blok.

gearchief voor praktische informatie v/d tuin

- In achterhoofd luister dat afname in winter tijd gevraagd is!

↳ meubel licht, planten, bloemen, groenverfening

Vervolg → Stagemaster
+
→ technische dienst vragen → voor specifieke vragen, onderhoud materiaal + plant

This tool is in a pilot stage and we would appreciate your feedback on its usability and usefulness.

Please help us further develop this tool by completing our short survey.

3. Vragenlijsten

Onderzoeksmethode thematische analyse:

Focusgroep 1: open afdeling

Step 1: Data familiarisation

Gesloten vragen:

	Mobiel	Mobiel met rollator/ wandestok, maar kan geen lange afstanden wandelen	Niet mobiel (rolstoelgebonden)	/	/
Aantal bewoners ?	5	4	1		
	tuin:	Aantal balkon:	NVT:	/	/
Had u vroeger een tuin of enkel planten op een balkon ?	9		1		
	Altijd 7/7	Vaak	Soms	Zelden	Nooit
Was u vroeger regelmatig actief in jouw tuin en/of met de planten op u balkon ?	2	5	2		1
	Moestuin:	Bloementuin	Beide	Geen van beide	/
Had u vroeger een moestuin of eerder een bloementuin of beiden ?		2	7	1	
	Zelfstandig	tuinman	Familie/ vrienden	NVT	/
Verzorgde u uw tuin zelfstandig of had je hulp van familie, vrienden of tuinman ?	3		6	1	
	Ja	Nee	Geen mening	/	/
Vindt u dat er meer kamerplanten en bloemen in het woonzorgcentrum	7	2	1		

geplaatst mogen worden bijvoorbeeld op het balkon, eetzaal of in de gangen ?					
	Ja	Nee	Geen mening	/	/
Vindt u dat er meer groenactiviteiten mogen georganiseerd worden binnen en/of buiten het woonzorgcentrum ? bv: tuinieren, moestuin aanleggen, bloemen verpotten	7	3			
	Op uw kamer	In de eetzaal	Woonkamer/salon / gangen	Buiten	Andere :
Waar verblijf je de meeste tijd overdag ?	4		4	1	1

Open vragen:

1) Hoe zag uw tuin er vroeger uit ?

1) A130

- Woonde dicht bij boerderij
- Thuis had ze een kleine tuin

2) A 129 (audio opname)

- Kleine tuin met aardbeien en frambozen

3) A 126 (audio opname)

- Tuin is omringd door hagen en weide met open velden
- Had een moestuin, boomgaarden en bloemen in de tuin

4) A127 (audio opname)

- Heeft vroeger veel verschillende bloemen gehad in haar hof
- Kleurrijke tuin
- Veel rozen, vaste planten, okkernootboom, sneeuwkllokjes, aardbeien, kersen, frambozen
- Veel vogels en bijen in de tuin
- Geraniums op vensterbank

5) A123 (audio opname)

- Citatie: "Ik had geen tuin"

6) A122

- Ik had een zowel bloemen als groenten in de hof
- Groenten: rode kolen, aardappelen, wortelen, salade,
- Vooral moestuin
- Bloemen: krokussen, meiklokjes, rozen, geraniums

7) A113

- Ik had vroeger een grote hof met wortelen, bonen, aardappelen, erwten en bloemen in de tuin

8) A109 (audio opname)

- Hij woonde vroeger bij mijn ouders waar hij hun tuin onderhield
- Het was gewoon een grastuin (geen siertuin) met boompjes en klimop
- Ze hadden klimop, haag, dennen, ... vrij simpele tuin met grasvlakte
- Kleine tuin vooraan en grotere tuin achteraan

9) A112 (audio opname)

- We hebben veel rode bessen in de tuin (stekelbessen)
- Had veel frambozen 4 rijen van 50 meter
- Kleine Moestuin: knolselder, prei, aardappelen en ook bloementuin
- Knolselder werd afgegeten door woelratten
- Vrouw was vaak in de hof
- Hij had weinig tijd omdat hij veel werkte in een stenenfabriek
- Had ook koeien, varkens en paarden

10) A119 (audio opname)

- Mevr. Had een grote boerderij met bloemen (bv geraniums, en rozen), paarden en groenten
- Ze kweekten aardappelen, selderij, wortelen, bonen en salade
- Ze had vroeger veel dahlia's, margrietten in de tuin en een moestuin

2) Wat deed u vroeger graag in de tuin bv: werken of meer ontspannen in de tuin ? Waarom en met wie ? bv: met familie een tuinfeest organiseren

1) A130

- Samen met papa wortelen en salade uit tuin halen

2) A129:

- Niet veel tijd om iets te doen in de tuin (werkt als buschauffeur van 6u tot 20u)

3) A126:

- Tuinieren als ontspannen in de tuin bv: groenten kweken en zaaien
- Zoon en vrouw hielpen mee in de tuin bv: maakten samen aardbeienconfituur en plukten aardbeien uit de tuin

4) A127

- Ziet tuinieren meer als ontspanning, ziet graag een bloementuin
- confituur maken met rode bessen met frambozen
- aardbeien kweken in serre
- Grote moestuin met 20 verschillende soorten groenten
- Even in de tuin gaan zitten op bank en genieten
- Bloemen onderhouden bv: vaste planten, pinksterbloemen, rozen

5) A123

- Gaat niet in de tuin, maar wandelt graag buiten met de wandelclub en gezin
- fietst graag

6) A122

- De groentetuin ziet ze meer als een ontspanning, een tuin waar ze kan genieten met familie

7) A113

- Mijn man deed de hof bv: grasmaaien, telen en onderhouden van bloemen

8) A109

- Hij wandelde graag met blote voeten in het gras en op het mos
- Ook kopkerol maken in het gras deed hij graag
- Hoort graag de vogels in de tuin
- Vroeger in het WZC hoorde je de vogels, maar sinds 5 jaar geleden hoor je minder vogels
- Onderhouden en bij snoeien van planten, gras en klimop => Toch moeizame arbeid

9) A112

- Telen vanuit moestuin, dat kostte veel werk en tijd
- Bessen plukken, alles werd met de hand gedaan
- Koeien melken
- Suikerbieten proper maken

10) A119

- Moestuin: zaaien en telen van groenten, onkruid wieden, gras maaien
- Groentetuin en tuin onderhouden deed haar man

- Bloemen onderhouden deed mevrouw
- Zowel haar man en zichzelf waren vaak op het veld
- Gaat nu nog altijd elke woensdag naar de markt om bloemen te halen

3) Heeft u vroeger een balkon gehad en hoe zou u uw balkon willen inrichten in het WZC ?

1) A130

- Heeft geen balkon, weet niet hoe ze haar balkon zou kunnen invullen

2) A129

- Heeft geen balkon, maar zou graag meer bloemen en planten op balkon willen

3) A126:

- Heeft geen balkon, interesse om geraniums op balkon te zetten

4) A127

- Heeft geen balkon, interesse om geraniums op balkon te zetten

5) A123

- Heeft geen balkon, alleen op vensterbank had ze bloemen. Ze wenst graag meer bloemen op balkon bv geraniums, viooltjes en petunia's

6) A122

- Heeft geen balkon, weet niet hoe ze haar balkon zou kunnen invullen

7) A113

- Geen balkon, mevr heeft geen mening

8) A109

- Had een balkon, maar had geen planten
- Vindt dat er meer groenvulling op balkon mogen geplaatst worden in wzc bv: geraniums, sierbomen, struik met bloemen
- Er mogen meer vogels zijn buiten bv: activiteit doen vogelnesten en vetbollen maken om vogels aan te trekken

9) A112

- Geen balkon, maar heeft graag struiken en rozen op balkon

10) A119

- Had vroeger geen balkon

- In het woonzorgcentrum heeft mevrouw op haar vensterbanken orchideeën die ze gekregen heeft van haar kinderen
- Zou graag in het wzc een balkon hebben met tafeltjes, stoelen en hangplanten met daarop geraniums en anjeraniums

4) Stel je voor, dat je de gelegenheid krijgt om je eigen droomtuin aan te maken. Wat zou je graag erin willen doen ? Hoe zou jouw gewenste droomtuin eruit zien ? Waar zou je nog behoefte aan hebben ?

1) A130

- weet het niet

2) A129

- weet het niet

3) A126:

- Wilt graag een moestuin met wortelen, erwten, bloemkolen, witte kolen, selder, salade, spinazie en aardappelen willen telen
- omwille van slechtheid zegt Mnr dat hij minder kan doen: ik citeer: “ ik had moeten stoppen hé, omdat ik toen al slechte ogen had, ik kon niet meer onkruid wieden”

4) A127

- Mevr. zou heel graag terug een bloementuin willen met in het midden vaste planten
- met een pad waarop je kan wandelen
- Citeer: “ik zie het liefste bloemen”
- het moet overzichtelijk zijn bv: ronde cirkel met bloemen met banken
- in wzc wilt ze graag onderhoudsvriendelijke planten en bloemen

5) A122

- ze vindt vooral variatie belangrijk, afwisselingen tussen bloemen en groenten in de tuin

6) A123

- ik zou graag een bloemenhof willen
- wat voor haar belangrijk is, is nog buiten te kunnen wandelen met een groep mensen omdat ze vroeger ook veel wandelde met haar gezin en met vrienden

7) A113

- weet eigenlijk niet wat ze wilt
- heeft geen interesse in tuinen
- verteld dat ze te oud en fysiek achteruit gaat

- hierdoor zegt ze dat ze niet meer in staat is om zelfstandig ergens naartoe te gaan

8) A109

- Tuin aanleggen met heuvelachtige landschap met klimop
- met miniatuurtrein op heuvelachtige landschap laten rijden
- belang: Planten uitkiezen die niet veel onderhoud nodig hebben
- genieten: Op bankje zitten en genieten van de mooie tuin

9) A112

- Ik zou niet meer willen beginnen met moestuin
- Kost te veel werk en tijd
- Mijn vrouw deed de bloemen

10) N119 (audio opname)

- Ze wilt graag een bloementuin hebben met veel rozen
- Maar geen plastieken bloemen

5) Welke groen en tuinactiviteiten zou u nog graag willen doen? bv: bloemen verpotten, bloemenschikken, vetbollen maken voor vogels, kruiden planten, zaaien,...?
kan je mij zeggen welke soort bloemen, kruiden, planten en groenten je graag zou willen telen of verpotten ?

1) A130

- Weet het niet, zou wel eventueel met nodige ondersteuning willen mee participeren of kijken naar groenactiviteiten. Daarbij ziet ze graag alle bloemen, als er maar variatie is

2) A129

- Wilt eventueel binnen als buiten groenactiviteiten doen. Bv: planten zaaien, bloemen verpotten en meer bloemen op balkon zetten. In de zomer wilt ze buiten komen om de natuur te bezichtigen.

3) A126

- Heeft geen interesse in binnenshuis groenactiviteit, legt uit dat hij niet meer goed ziet om fijne werk met zijn handen te verrichten. Hij is wel geïnteresseerd om in de natuur buiten te gaan wandelen.

4) A127

- Heeft geen interesse in groenactiviteiten. Ze heeft wel heel graag binnen orchideeën en buiten in de tuin ziet ze graag hortensia, sneeuwkllokjes, gladiolen, lelies, dahlia's en tulpen met verschillende kleuren. Ze kijkt en leest ook graag naar tuinboeken.

- 5) A123
- Heeft geen interesse in binnenshuis groenactiviteiten. Bv: bloemen verpotten of zaaien doet ze niet graag. Ze houdt liever van te gaan wandelen buiten in de natuur.
- 6) A122:
- Wilt eventueel wel binnenshuis groenactiviteiten doen, maar weet niet of zijn rug het wel toelaat. Bv: bloemschikken en kruiden zaaien. Ze vindt het vooral belangrijk dat er veel verschillende kleuren en geuren zijn
- 7) A113
- Weet het niet, verteld dat ze veel aan haar hoofd heeft. Ziet wel graag veel bloemen.
- 8) A109:
- Wilt graag binnen als buiten groenactiviteiten doen, maar met nodige ondersteuning. Interesseert zich in onderhoudsvriendelijke planten, hagende klimop, ceropegia woodi, bijenbloemen voor meer diversiteit, sneeuwkllokjes, ... eventueel het aanleggen van een kleine vijver met waterlelies. Vette planten om op balkon te zetten.
- 9) A112
- Geen interesse in binnenshuis groenactiviteit. Wel wenst ze graag terug buiten in de natuur te wandelen. In de tuin ziet ze graag viooltjes, rozen en paasklokjes.
- 10) A119
- Geen interesse voor groenactiviteit, ze deed het ook vroeger niet graag bv: bloemen verpotten. Vroeger kocht ze petunia's om op terras te zetten of in de tuin.

Step 2: initial coding generation

	A130	A129	A126	A127	A123
Vraag 1	Boerderij kleine tuin	Kleine tuin Aardbeien frambozen	hagen weide moestuin boomgaarden bloemen	verschillende bloemen kleurrijk rozen planten okkernootboom Sneeuwkllokken aardbeien kersen frambozen geraniums	geen tuin
Vraag 2	wortelen salade	Niet veel tijd	ontspanning	ontspanning	wandelt graag in natuur

	uithalen met papa		groenten kweken zaaien familie hielp mee in tuin plukken van aardbeien confituur maken	ziet graag bloementuin gaan zitten op bank in tuin confituur maken aardbeien kweken moestuin aanleggen bloemen onderhouden	fietsen
Vraag 3	weet het niet	meer bloemen en planten	geraniums op balkon	geraniums op balkon	meer bloemen op balkon geraniums viooltjes petunia's
Vraag 4	weet het niet	weet het niet	moestuin wortelen erwten bloemkolen witte kolen selder salade spinazie aardappelen	bloementuin vaste planten wandelpad overzichtelijke tuin bv: ronde cirkel met bloemen en banken onderhoudsvriendelijk	variatie tussen bloemen en groenten
Vraag 5	wilt met nodige steun participeren of kijken naar groenactiviteiten	interesse binnen en buiten groenactiviteiten planten zaaien bloemen verpotten bloemen op balkon zetten naar buiten om natuur te bezichtigen	geen interesse in binnenshuis groenactiviteiten interesse buiten natuurwandeling	geen interesse in groenactiviteiten ziet graag orchideeën, hortensia, sneuwklokjes, gladiolen, lelies, dahlia's en tulpen kijkt en leest graag tuinboeken	geen interesse in binnenshuis liever buiten natuurwandeling

	A122	A113	A109	A112	A119
Vraag 1	Bloemen krokussen meiklokjes rozen geranium moestuin rode kolen aardappel wortelen salade	grote hof wortelen bonen aardappelen erwten bloemen	bij ouders gewoond grastuin bomen dennen klimop haag kleine tuin vooraan grotere tuin achteraan	rode bessen stekelbessen frambozen kleine moestuin knolselder prei aardappelen bloementuin koeien varkens paarden	grote boerderij bloemen geraniums rozen groenten aardappelen selderij wortelen salade paarden dahlia's margrietten
Vraag 2	ontspanning genieten van tuin met familie	man onderhield de hof grasmaaien telen onderhoud van bloemen	op blote voeten wandelen in gras kopkerol in gras horen van vogels onderhoud en bij snoeien van planten, gras en klimop	telen bessen plukken koeien melken proper maken van suikerbieten	zaaien en telen van groenten onkruid wieden gras maaien onderhoud van tuin
Vraag 3	Weet het niet	geen mening	Meer groen geraniums sierbomen bloemenstruik meer vogels vetplanten op balkon	Struiken rozen	tafel met stoelen hangplant geraniums angeraniums petunia's
Vraag 4	bloemenhof natuurwandeling met mensen	geen interesse oud en fysiek achteruit, niet meer in staat zelfstandig ergens naartoe te gaan	heuvelachtig landschap klimopmuur miniaturetrein onderhoudsvriendelijk tuin om te genieten op bank zitten vijvertje waterlelies	Bloementuin wilt niet meer beginnen met moestuin kost te veel werk en tijd	Bloementuin rozen geen plasticen bloemen

Vraag 5	interesse in binnenshuis groenactiviteiten bloemschikken kruiden zaaien belang voor verschillende kleuren en geuren	weet het niet ziet graag bloemen	interesse binnen en buitenshuis groenactiviteiten met nodige steun klimop ceropegia woodii bijenbloemen voor diversiteit sneeuwkllokjes	Geen interesse in binnenshuis groenactiviteit wenst natuurwandeling ziet graag viooltjes rozen paasklokjes	geen interesse groenactiviteiten
---------	--	----------------------------------	--	---	----------------------------------

Step 3 & 4: search for themes based on initial coding and review of themes
Subthema's

Bloemen	Planten	Moestuin	Fruit	Bomen
Geraniums 8 Rozen 6 Sneeuwkllokken 3 Viooltjes 2 Petunia's 2 Dahlia's 2 Angeraniums Onderhouden Orchideeën Hortensia gladiolen lelies tulpen krokussen paasklokjes meiklokjes magrieten waterlelies geen plasteiken bloemen veel kleuren en geuren Verschillende bloemen Kleurrijk Bijenbloemen	onderhoudsvriendelijk Hagen Vaste planten Klimop Bloemenstruik Vetplanten	Groenten Aardappelen 5 Salade 4 Wortelen 4 Selder 2 Bonen erwten bloemkolen witte kolen rode kolen knolselder prei spinazie suikerbieten zaaien Kweken Telen Plukken	Aardbeien 4 frambozen 3 Confituur 2 Kersen rode bessen stekelbessen	Boomgaarden Okkernootboom Dennen Sierbomen

Dieren	Tuin	Tuinmeubelen	Sociale omgeving	Tijd
Boerderij 2 Koeien Koeien melken Varkens Paarden	Kleine tuin 1 Grote hof Geen tuin Weide Grastuin Grasmaaien Onkruid wieden Snoeien Tuinonderhoud onderhoudsvriendelijk Bloementuin 4 Ontspanning 3 natuurwandeling 2 fietsen 1 blote voeten wandeling vogels luisteren	Zitbanken	Familiehulp Papa Echtgenoot Ouders Gezamenlijk genieten Gezamenlijk natuurwandeling	Niet veel tijd

Step 5: theme definition & labelling

Hoofdthema's :

Binnentuin	Balkon	Binnen groenactiviteiten	Buiten groenactiviteiten
Weet het niet 2 Moestuin wortelen erwten bloemkolen witte kolen selder salade spinazie aardappelen bloemen en groenten variatie bloementuin bijenbloemen diversiteit vaste planten wandelpad	Weet het niet 2 Meer groen bloemen en planten Bloemenstruiken Struiken Rozen Geraniums Violtjes Petunia' Angeraniums Meer vogels Vetplanten Tafels Stoelen Hangplanten	Met ondersteuning Kijken Bloemen verpotten Bloemschikken Kruiden zaaien Belang variatie kleuren en geuren Tuinboeken lezen Confituur maken	Met ondersteuning Kijken Planten zaaien Natuur bezichtigen Natuurwandeling in groep

overzichtelijke tuin ronde cirkel met bloemen en banken geniëttuin onderhoudsvriendelijk orchideeën hortensia sneeuwkllokjes gladiolen lelies dahlia's rozen tulpen viooltjes paasklokjes heuvelachtige landschappen klimop miniatuurtrein vijvertje met waterlelies geen kunstmatige bloemen			
---	--	--	--

Step 6: report writing:

Binnentuin:

- De meeste ondervraagde bewoners van open afdeling wensen een bloementuin. Één bewoner wenst een moestuin en een andere bewoner wenst een variatie tussen een bloementuin en een moestuin
- belang van grote diversiteit in bloemen
- belang dat bloemen en planten onderhoudsvriendelijk zijn
- de tuin moet overzichtelijk zijn bv: ronde cirkel
- een tuin waar men kan genieten van een mooi landschap
- een tuin waar men kan gaan zitten op banken

Balkon:

- op balkon mag er meer groen aanwezig zijn (bloemen en planten)
- geraniums en petunia's zijn meest populaire bloemen voor balkon
- bloemenstruiken (bv: rozen) worden gewaardeerd op balkon
- als laatste zijn vetplanten en hangplanten een mogelijkheid om op balkon te zetten

Groenactiviteiten (binnen + buiten)

- drie van de tien ondervraagde bewoners hebben interesse voor zowel binnen als buiten groenactiviteit
- drie van de tien ondervraagde bewoners hebben enkel interesse in buiten groepswandeling in de natuur
- twee van de tien ondervraagde bewoners hebben geen interesse in zowel binnen als buiten groenactiviteiten
- één ondervraagde bewoner heeft interesse in binnenshuis groenactiviteit
- één ondervraagde bewoner weet niet of hij/zij graag zou willen deelnemen
- De meest populaire groenactiviteit zijn groepswandelingen in de natuur
- De ondervraagde bewoners die interesse toonden voor zowel binnen als buiten groenactiviteiten verwachten nodige ondersteuning en begeleiden tijdens deze activiteiten
- Sommige bewoners die interesse toonden voor binnen groenactiviteiten wensen enkel passief deel te nemen aan de groenactiviteiten door bijvoorbeeld even te komen kijken
- Bloemen verpotten, bloemschikken en kruiden zaaien zijn mogelijkheden die bewoners tijdens binnenshuis groenactiviteiten willen doen.

Focusgroep 1: gesloten afdeling

Step 1: data familiarisation

Gesloten vragen:

	Mobiel	Mobiel met rollator/ wandelstok, maar kan geen lange afstanden wandelen	Niet Mobiel (rolstoelafhankelijk)		
Aantal bewoners ?	3	4			
	Aantal tuin:	Aantal balkon:	NVT:	/	/
Had u vroeger een echte tuin of enkel planten op een balkon ?	6		1		
	Altijd 7/7	Vaak	Soms	Zelden	Nooit
Was u vroeger regelmatig actief in jouw tuin en/of met de planten op u balkon ?	3	3	1		

	Moestuin:	Bloementuin	Beide	Geen van beide	/
Had u een moestuin of eerder een bloementuin of beiden ?			7		
	Zelfstandig	Hulp tuinman	Familie/ vrienden	/	/
Verzorgde u uw tuin zelfstandig of had hulp van familie, vrienden of tuinman ?	1	1	5		
	Ja zeker	Een beetje misschien	Nee	Geen mening	/
Vindt u dat er meer kamerplanten en bloemen mogen komen in het woonzorgcentrum bijvoorbeeld op het balkon, eetzaal of in de gangen ?	4		1	2	
	Ja	Nee	Geen mening	/	/
Vindt u dat er meer groenactiviteiten mogen georganiseerd worden binnen en/of buiten het woonzorgcentrum ? bv: tuinieren, moestuin aanleggen, bloemen verpotten	5	2			
	Op uw kamer	In de eetzaal	Woonkamer/salon/gangen	Buiten	Andere:

Waar verblijft u de meeste tijd overdag ?			7		
---	--	--	---	--	--

Open vragenstelling:

1) Hoe zag uw tuin er vroeger uit ?

1) A011

- Had vroeger een moestuin met aardappelen en prei bij haar burens. Ze ging bloemen halen uit de markt omdat ze zelf geen tuin had.

2) A020

- Had vroeger een grote tuin met een grote wei.

3) A010

- Had vroeger een grote tuin met veel gekleurde bloemen en een moestuin

4) A013

- Van voor in de tuin had ze bloemen en achter in de tuin had ze aardappelen, prei, selder, tomaten en peren
- Vrij grote tuin met wei en velden

5) A018

- Had een grote tuin (kunt als boerderij zien)
- Zowel bloemen als moestuin met dieren bv: koeien

6) A026

- Ze had een hof met bloemen, selder, sla, tomaten en aardappelen
- Zowel moestuin als bloementuin

7) A028

- Tuin met bloemen en groenten

2) Wat deed u vroeger graag in de tuin bv: werken of meer ontspannen in de tuin ?

Waarom en met wie ? bv: met familie een tuinfeest organiseren

1) A011

- Raapten aardappelen met haar papa
- Maakte soep met de groenten van de moestuin

2) A020

- Ze moest de tuin verzorgen, fruiten plukken en de koe melken. Daarbij had ze ook een schaap.

3) A010

- Onkruid wieden, rondwandelen in tuin, groenten oprapen en bloemen onderhouden bv: water geven

4) A013:

- Tuin onderhouden, onkruid weghalen was werken. Mevrouw zag ook tuin als een ontspannende oord bv: genieten van de tuin vanuit haar huis

5) A018

- Ze hielp haar ouders met de koeien melken, zag de tuin als een ontspanning bv: las boeken in de tuin

6) A026

- Tuin moest onderhouden worden en raapte groenten in de tuin
- Ze ziet haar tuin meer als ontspanning bv: lekker in de zon genieten

7) A028

- Van het zonnetje genieten, zitten, bloemen plukken

3) Heeft u vroeger een balkon gehad en hoe zou u uw balkon willen inrichten in het WZC ?

1) A011:

- Geen balkon, wenst graag meer groen op balkon zoals hangplanten

2) A020

- Geen balkon, heeft geen mening als er meer groen op balkon moet, ze is tevredens hoe het is.

3) A010

- Geen balkon, ze had wel vroeger geraniums op haar vensterbank. Vlijtig liesje vindt ze heel schoon. Er mogen wel meer bloemen en planten in het WZC

4) A013

- Geen balkon, maar wenst graag meer bloemen en planten op balkon van het WZC. Bv: hortensia en dahlia's

5) A018

- Geen balkon, ze ziet graag bloemen in vazen (op balkon en binnenshuis)

6) A 026

- Ze had vroeger een terras met stoelen en zetels. Op het terras van het wzc zou ze meer planten en bloemen willen zien bv: geraniums en hangplanten

7) A028

- Weet het niet meer, zou meer bloemen op terras willen in wzc

4) Stel u voor, dat je de gelegenheid krijgt om uw eigen droomtuin aan te maken. Wat zou u graag erin willen doen ? Hoe zou uw gewenste droomtuin eruit zien ? Waar zou u nog behoefte aan hebben ?

1) A011:

- Wenst bloemen zoals tanacetum coccineum 'brenda', rozen, chrysanten, margrietten, viooltjes, lavatera trimestris en lavendel.

2) A020

- Wenst vooral bloemen (groenten mag). Ik citeer "ik zie alles graag, als het maar kleur heeft."

3) A 010

- Ik citeer "Hoe voller, hoe liever"
- Moet onderhoudsvriendelijke bloemen zijn, gericht naar variatie
- Bloemen zoals wendy ringdove

4) A013

- Groenten: porei, selder, wortelen,
- Fruit: appels, peren, noten en aardbeien
- Bloemen: hortensia, vergeet-me-nietje, meiklokjes, sneeuwkllokjes, krysanten, bloemen met veel verschillende kleuren

5) A018

- Heeft interesse in een bloementuin, zelf zegt ze dat ze niet veel bloemen kent, maar ze ziet bloemen graag. Onderhoudsvriendelijke bloemen zijn voor haar belangrijk

6) A026

- Verschillende bloemen plaatsen zoals krokussen, tulpen, rozen, dahlia's, margrietten, viooltjes, nicotiana en colorado bloemen. Fruitbomen mogen er ook in zitten

7) A028

- Mogen zowel groenten als bloemen inkomen

5) Welke groen en tuinactiviteiten zou u nog graag willen doen? bv: bloemen verpotten, bloemenschikken, vetbollen maken voor mussen, kruiden planten, zaaien,...?
Kunt u mij zeggen welke soort bloemen, kruiden, planten en groenten u graag zou willen telen of verpotten ?

- 1) A011
 - Geen interesse

- 2) A020
 - Heeft interesse als het niet te zwaar is en waarbij ze begeleidt kan worden

- 3) A010
 - Ja, heeft interesse in zowel binnen als buitenshuis groenactiviteit

- 4) A013:
 - Heeft interesse in groenactiviteiten zowel binnen als buiten

- 5) A018
 - Ze heeft interesse in groenactiviteiten, waar ze hulp kan bieden maar ze wilt wel met nodige ondersteuning.

- 6) A026
 - Het interesse om mee groenactiviteiten te doen zowel binnen als buitenshuis

- 7) A028
 - Heeft geen interesse

Step 2: initial coding generation

	A011	A020	A010	A013
Vraag 1	moestuin aardappelen prei geen bloemen	grote tuin grote wei	grote tuin veel gekleurde bloemen moestuin	grote tuin wei en velden bloemen in de voortuin groenten in achtertuint aardappelen prei selder

				tomaten peren
Vraag 2	rapen van aardappelen met papa soep maken van groenten uit moestuin	tuin verzorgen fruit plukken koe melken	onkruid wieden rondwandelen groenten oprapen onderhouden van bloemen bv: water geven	tuin onderhouden onkruid weghalen ontspanningstuin genieten van de tuin
Vraag 3	meer groen op balkon hangplanten	geen mening, tevreden hoe het is	meer bloemen en planten vlijtig liesje geraniums	meer bloemen en planten hortensia dahlia's
Vraag 4	wenst een bloementuin tanacetum coccineum 'brenda' rozen chrysanten margrietten viooltjes lavatera trimestris lavendel	vooral bloemen groenten mag kleurrijk	hoe voller, hoe liever onderhoudsvriendel ijkvariatie wendy ringdove bloemen	Bloemen hortensia vergeet-me-nietje meiklokjes sneeuwkllokjes chrysanten kleurrijke bloemen fruit appelen peren noten aardbeien
Vraag 5	Geen interesse	Interesse binnen als buiten niet te zwaar met begeleiding	interesse zowel binnen als buitenhuis	interesse zowel binnen als buiten

	A018	A026	A028
Vraag 1	grote tuin boerderij bloemen moestuin	Bloemenhof moestuin selder sla	bloemen groenten

	dieren koeien	tomaten aardappelen	
Vraag 2	koeien melken ontspanningstuin boek in de tuin lezen	tuin onderhouden groenten rapen ontspanningstuin lekker in de zon genieten	bloemen plukken van het zonnetje genieten zitten op bank
Vraag 3	bloemen in vazen	meer bloemen en planten geraniums hangplanten	meer bloemen
Vraag 4	Bloementuin onderhoudsvriendelijke bloemen	variatie bloemen krokussen tulpen rozen dahlia's margrietten viooltjes nicotiana colorado bloem fruitbomen	zowel groenten als bloemen
Vraag 5	interesse binnen als buiten met nodige ondersteuning	interesse zowel binnen als buiten	geen interesse

Step 3 & 4: search for themes based on initial coding and review of themes
subthema's

Bloemen	Planten	Moestuin	Fruit	Bomen
Meer bloemen Kleurrijke bloemen variatie bloemen water geven bloemen plukken vooral bloemen, groenten mag hoe voller, hoe liever bloementuin onderhoudsvriendelijk	Meer planten Hangplanten 2	Aardappelen 4 prei 2 selder 2 tomaten 2 sla soep maken groenten rapen	Fruit plukken appelen, peren aardbeien	Notenboom fruitbomen

geraniums 2 hortensia 2 dahlia's 2 rozen 2 chrysanten 2 margrietten 2 viooltjes 2 vlijtig liesje lavendel vergeet-me-nietje meiklokjes sneeuwkllokjes krokussen tulpen nicotiana colorado bloem lavatera trimestris tanacetum coccineum brenda wendy rindove bloemen in vazen				
---	--	--	--	--

Dieren	Tuin	Tuinmeubelen	Sociale omgeving
Boerderij koeien Koe melken	Grote tuin grote wei velden tuin verzorgen onkruid wieden tuinonderhoud ontspanning genieten van tuin bloemenhof moestuin boek lezen in tuin in de zon genieten	Zitten op bank	Familiehulp papa

Step 5: theme definition & labelling

Hoofdthema's

Binnentuin	Balkon	Binnen groenactiviteiten	Buiten groenactiviteit
Bloementuin kleurrijke bloemen Variatie Hortensia rozen chrysanten dahlia's margrietten viooltjes vergeet-me-nietje meiklokjes sneeuwkllokjes lavendel krokussen tulpen nicotiana colorado bloem lavatera trimestris tanacetum coccineum 'brenda' wendy rongdove vooral bloemen, groenten mag zowel groenten als bloemen fruitbomen appelen peren noten aardbeien onderhoudsvriendelijk	Meer groen Meer bloemen en planten Geraniums 2 Hangplanten Hortensia Dahlia's Vlijtig liesje Bloemen in vazen Geen mening	Interesse met begeleiding niet te zwaar Geen interesse	Interesse met begeleiding Niet te zwaar Geen interesse

Step 6: report writing:

Binnentuin:

- De meeste ondervraagde bewoners van de gesloten afdeling wensen een bloementuin met veel variatie en kleurrijke bloemen "hoe voller, hoe liever"
- De meest populaire bloemen en planten zijn geraniums, rozen, hortensia, dahlia's, rozen, chrysanten, margrietten, viooltjes en hangplanten.
- Bloemen en planten moeten liefst onderhoudsvriendelijk zijn in de tuin en op balkon

- De focus ligt vooral op een bloemenhof, groenten mag maar is niet noodzakelijk
- Fruit wordt sterk gewaardeerd bij de bewoners zoals aardbeien, appels, peren en eventueel notenboom

Balkon:

- De meeste ondervraagde bewoners van de gesloten afdeling zijn het ermee eens om meer groeninvulling op balkon te zetten zoals hangplanten en bloemen
- Geraniums zijn meest populaire bloemen voor op balkon te zetten gevolgd door hortensia, dahlia's en vlijtig liesje

Groenactiviteiten (binnen + buiten):

- Twee van de zeven ondervraagde bewoners hebben geen interesse in zowel binnen als buitenhuis groenactiviteiten. Ze zijn tevreden zoals het is
- Andere ondervraagde bewoners zijn geïnteresseerd in zowel binnen als buitenhuis groenactiviteit
- Soort groenactiviteiten werden niet gespecificeerd door de ondervraagde bewoners tijdens het interview
- De ondervraagde bewoners die interesse toonden verwachten wel nodige ondersteuning en begeleiding tijdens groenactiviteiten. Deze bewoners gaven aan dat groenactiviteiten echter niet te zwaar mogen zijn in verhouding met hun mogelijkheden.

Focusgroep 2: familieleden en mantelzorgers

Step 1: Data familiarisation

- Manueel of via de post verstuurd en ten laatste terug bezorgd op einde van stage
- In totaal 10 vragenlijsten teruggekregen van familieleden en mantelzorgers van de gesloten afdeling in Blok A
- FM= familieleden en mantelzorger
- Sommige FM hebben op bepaalde vragen niet geantwoord, dit wordt voorgesteld als een schuin streepje

Gesloten vragen:

	tuin:	balkon:	Beide	Niet van toepassing	
Had uw familielid vroeger een tuin of enkel planten op een balkon ?	9		1		

	Altijd 7/7	Vaak 5 a 6 /7	Soms 2 a 3/7	Zelden <1 /7	Nooit
Was uw familielid vroeger regelmatig actief bezig in uw tuin en/of balkon ?	2	3	4	1	
	Moestuin	bloemen	Beide		
Had uw familielid vroeger een moestuin of eerder een bloementuin of beide ?	1	2	7		
	Zelfstandig	Tuinman	Zowel tuinman als zelfstandig	Familie/ Vrienden	
Verzorgde uw familielid de tuin zelfstandig of had hij of zij hulp van familie/vrienden of tuinman ?	5		1	4	
	Ja	Nee	Geen mening		
Vindt u dat er meer kamerplanten en bloemen in het woonzorgcentrum geplaatst mogen worden bijvoorbeeld op het balkon, eetzaal of in de gangen ?	7	1	2		
	Ja	Nee	Geen mening		
Vindt u dat er meer groenactiviteiten mogen georganiseerd worden binnen en/of buiten het woonzorgcentrum bijvoorbeeld: tuinieren, moestuin aanleggen, bloemen verpotten, bloemschikking, zaaien ?	9		1		

Open vragenlijst:

1) Hoe zag jullie tuin er vroeger uit ?

1) FM 1:

- Moestuin-siertuin met bloemen en struiken
- Grasvlakte

2) FM 2:

- Veel bloemen bv: dahlia's

- Groentetuin bv: bonen en aardappelen,...

3) FM 3:

- Een grote tuin met bomen, struiken, veel bloemen, gras en hagen er rond
- Bloeiende struiken en veel rozen, hortensia's en buxus

4) FM 4:

- Een kleine tuintje (stadstuintje) met een gazon en bloemen

5) FM 5:

- Er was een dennenboom en een notenboom
- +/- 200m² gras

6) FM 6:

- ½ moestuin + groentetuin
- ½ grasperk omgeven met bloemen + vaste planten

7) FM 7:

- Bloemen en gras

8) FM 8:

- Gazon + bloemperken

9) FM 9:

- Veel legumen en patatten
- Ook een serre

10) FM 10:

- Huis: moestuin en siertuin
- Appartement: bloembakken

2) Wat deden jullie vroeger graag in de tuin ? Was jullie tuin meer als ontspannende oord bedoeld of meer om erin te werken ?

1) FM 1:

- Beide (ontspanning + werken)

2) FM 2:

- Om in te werken

3) FM 3:

- Beide (ontspanning + werken)
- Papa was fruitteler en dus veel buiten in het veld tussen de bomen, de appels en peren. Hij deed dat heel graag
- Als kinderen speelden wij in de tuin. Papa werkte in de week in de tuin en in het weekend, op zondag, wandelde hij in de tuin en rustte hij uit op het terras met een glaasje wijn.

4) FM 4:

- Eerder ontspannend. De tuin was er om te genieten familie en om familie en vrienden te ontvangen.

5) FM 5:

- Beide (ontspanning + werken)

6) FM 6:

- Meer om te ontspannen en te rusten + te genieten

7) FM 7:

- Om erin te werken

8) FM 8:

- Werken en ontspanning

9) FM 9:

- Zorgen voor eigen legumen

10) FM 10:

- Moestuin voor eigen groenten te kweken, siertuin was voor ontspanning
- Appartement: ontspanning

3) Op welke manier kunnen wij in het woonzorgcentrum, ons balkon het beste aanpassen en aanvullen gebaseerd op welbevindingen van de bewoners en familieleden ? (bv: welke soorten planten, bloemen, met welke materialen,...)

1) FM 1:

- Bloemen en kruiden

2) FM 2:

- /

3) FM 3:

- Bloeiende planten: geraniums in verschillende kleuren
- Seizoensgebonden bloemen vb: Narcissen in het voorjaar, deze kunnen ook mooi in bloemstukjes verwerkt worden
- Tulpen in april, meiklokjes in mei, rozen in juni, vaste planten, herfstcomposities, kerststukjes in december

4) FM 4:

- Bv: hoge plantenbakken, zaaien en planten van bloemen, aardbeien, sla enz...

5) FM 5:

- Alles mag

6) FM 6:

- Stevige, bloeiende planten die gemakkelijk in onderhoud zijn

7) FM 7:

- Alles is goed

8) FM 8:

- /

9) FM 9:

- Geen mening

10) FM 10:

- Misschien bloemen, planten die samen met de bewoners kunnen worden onderhouden maar die ook gebruikt kunnen worden bij het koken of knutselwerkjes (bv: lavendel drogen voor lavendelzakjes, aardbeien voor confituur te maken,...)

4) Volgens u, Hoe zouden we onze binnentuin op de gesloten afdeling het beste kunnen aanpassen en aanvullen gebaseerd op welbevindingen van de bewoners en familieleden? (bloementuin, moestuin en/of beide. Beargumenteer)

1) FM 1

- Beide, moestuinbakken

2) FM 2:

/

3) FM 3:

- Vooral bloemen die kleurrijk zijn en mooi bij elkaar passen.
- Zorgen dat er altijd ergens bloemen bloeien ook in de herfst
- Een verrassende tuin
- De kruidenbakken op hoogte vind ik mooi
- Moestuin is te moeilijk voor hen, denk ik, misschien wel beperkte groenten in de kruidenbakken
- Tomaten, tomaatjes en aardbeien zijn heel fijn

4) FM 4:

- Beide: bloemen om trots te kunnen tonen. Groenten om trots te kunnen proeven

5) FM 5:

- /

6) FM 6:

- Meer bloementuin dan moestuin + zorgen dat er in elke seizoen iets is dat kan bloeien

7) FM 7:

- Bloementuin

8) FM 8:

- Bloemenbakken (verhoogd)
- Planten van bloemen + groenten konijnen

9) FM 9:

- Beide

10) FM 10:

- Beide, zie ook puntje 3. Misschien ook meer activiteiten in de tuin

5) Welke groen- en tuinactiviteiten zouden we aan de bewoners kunnen aanbieden gebaseerd op hun mogelijkheden, wensen en welbevindingen ? (bv kruiden, bloemen en planten zaaien en/of verpotten, bloemschikking, groenten telen, ...)

1) FM 1:

- Huidige activiteiten voldoende

2) FM 2:

- Ik weet niet in welke mate zij nog bekwaam zijn om actief daaraan deel te nemen

3) FM 3:

- Met de handen in de aarde zitten:
- Goed begeleid
- Kruiden planten: zien, ruiken, voelen, genieten
- Bloemen en planten verpotten: zien ruiken, voelen, genieten
- Planten zaaien
- Bloemschikking: eenvoudig met extra aanvulling van de begeleider
- Tomaten, aardbeien,... plukken
- Grote potten met aarde vullen voor bv: hortensia's of éénjarige planten
- Buiten op het terras laten genieten van de mooie tuin
- Vaste planten , kamerplanten, bloeiende planten in de leefruimte

4) FM 4:

- Aardbeiplantjes: onderhouden en lekker proeven
- Bloemen bv: tulpen
- Kruiden: allerlei de welke eventueel ook op tafel kunnen gereserveerd worden
- Sla, radijsjes

5) FM 5:

- /

6) FM 6:

- Eventueel een rondvraag doen aan de bewoners zelf en hun goed begeleiden bij de tuinactiviteiten

7) FM 7:

- Alles goed

8) FM 8:

- Verpotten, bloemschikking, groenten zaaien en telen

9) FM 9:

- sla telen en andere kleine gewassen

10) FM 10:

- Zie ook puntje 3. Is voor iedere bewoner qua mogelijkheden verschillend
- De één persoon kan verpotten, andere persoon heeft misschien nog veel achtergrond kennis van groenten telen, iemand dat niets meer kan, kan bv: wel nog genieten van de bedrijvigheid van de andere mensen, buitenlucht of geur van kruiden en bloemen

Step 2: initial coding generation

	FM 1	FM 2	FM 3	FM 4	FM 5
Vraag 1	Moestuin Siertuin Bloemen Struiken Grasvlakte	Bloemen Dahlia's Groentetuin Bonen Aardappelen	Grote tuin Bomen Struiken Bloemen Gras Hagen Bloeiende struiken Rozen Hortensia Buxus	Klein tuintje Gazon Bloemen	Dennenboom Notenboom +/- 200m ² gras
Vraag 2	Beide ontspanning werken	Werken	Beide Ontspanning Werken Papa Fruitteler Veld Bomen Appels Peren Spelen in tuin Werktuin Tuinwandeling Uitrusten op terras glaasje wijn	Ontspannend Geniettuin Ontvangstuinen Familie Vrienden	Beide Ontspanning Werken
Vraag 3	Bloemen Kruiden	/	Bloeiende planten Geraniums Verschillende Kleuren Seizoensgebonden bloemen Narcissen (VJ) Bloemstukjes Tulpen (april) Meiklokjes Rozen (juni) Vaste planten Herfstcomposities Kerststukjes	Hoge plantenbakken Zaaien Planten Bloemen Aardbeien Sla	Alles mag

Vraag 4	Moestuinbakken Bloementuin	/	Vooral bloemen Kleurrijk Bij elkaar passen Altijd bloemen die bloeien Bv: herfst Verrassende tuin Verhoogde kruidenbakken Moestuin is te moeilijk Beperkte groenten Tomaten Tomaatjes Aardbeien	Moestuin Bloementuin Bloemen om trots te tonen Groenten om trots te proeven	/
Vraag 5	Huidige activiteiten voldoende	Weet het niet Welke mate bekwaam om actief deel te nemen	Handen in de aarde Goed begeleid Eenvoudig planten Kruiden Zien Ruiken Voelen Genieten Verpotten Bloemen Planten Zaaien Bloemschikking Tomaten Aardbeien Plukken Pot met aarde vullen Hortensia Eenjarige planten Buiten genieten tuinuitzicht Vaste planten Kamerplanten	Aardbeiplantjes Proeven Onderhouden Bloemen Tulpen Allerlei kruiden Tafelkruiden Sla Radijsjes	/

			Bloeiende planten in leefruimte		
--	--	--	------------------------------------	--	--

	FM 6	FM 7	FM 8	FM 9	FM 10
Vraag 1	½ moestuin groentetuin ½ grasperk bloemen vaste planten	Bloemen gras	Gazon bloemperken	legumen patatten serre	Huis moestuin siertuin Appartement bloembakken
Vraag 2	Ontspannen Rusten Genieten	Werken	Werken Ontspannen	Onderhoud legumen	Moestuin Groenten kweken Siertuin Ontspanning Appartement ontspanning
Vraag 3	Stevige Bloeiende Planten onderhoudsvriendelijk	Alles is goed	/	Geen mening	Bloemen Planten Gezamenlijk Onderhoud met Bewoners Koken Knutselwerkjes Lavendel drogen Lavendelzak aardbeiconfituur
Vraag 4	Meer bloementuin dan moestuin in elk seizoen bloei	bloementuin	Verhoogde Bloembakken Planten Bloemen Groenten konijnen	Beide Moestuin bloementuin	Beide Meer activiteitentuin
Vraag 5	Rondvraag bij bewoners Goed begeleiden tuinactiviteiten	Alles goed	Verpotten Bloemschikken Groenten zaaien Telen	Sla Andere kleine gewassen	Voor ieder bewoner verschillend Verpotten Groenten telen Genieten Buitenlucht

					Geur van kruiden Bloemen
--	--	--	--	--	-----------------------------

Step 3 & 4: search for themes based on initial coding and review of themes

Subthema's

Bloemen	Planten	Moestuin	Fruit	Bomen
Meer Bloementuin, dan groentetuin verhoogde bloembakken in elk seizoen Dahlias 1 rozen 2 hortensia 2 geraniums 1 verschillende kleuren kleurrijk kleuren die bij elkaar passen seizoensgebonden narcissen (voorjaar) bloemstukjes tulpen 2 (april) meiklokjes tuin dat altijd bloeit voelen zien ruiken zaaien verpotten onderhouden herfstcompositie kerststukken bloemschikking	Struiken bloeiende struiken Hagen buxus bloeiende planten vaste planten kamerplanten bloeiende planten leefruimte hoge plantenbakken zaaien verpotten aarde vullen in potten éénjarige planten stevige bloeiende planten onderhoudsvriendelijk	Moestuinbakken legumen groenten kweken zaaien, telen Bonen aardappelen 2 sla zaaien serre te moeilijk beperkte groenten proeven onderhouden	Fruitteler appels peren aardbeien 4 tomaatjes tomaten 2 sla 2 radijsjes kleine gewassen plukken koken proeven aardbeiconfituur	Dennenboom noten boom

knutselwerkjes bloemperken				
-------------------------------	--	--	--	--

Dieren	Tuin	Kruiden	Sociale omgeving	Bewoner
Konijnen	Siertuin groentetuin grasvlakte gazon veld grote tuin kleine tuintje ontspanning rusten werken geniettuin ontvangingstuin speeltuin tuinwandeling buitenlucht activiteitentuin uitrusten op terras verrassende tuin goede begeleiding eenvoudig gezamenlijke onderhoud bewoners	Verhoogde kruidenbakken allerlei kruiden proeven voelen zien ruiken van geuren lavendel drogen lavendelzakken	Papa fruitteler familie vrienden ontvangen	Voor iedere bewoner verschillende bekwaamheden

Step 5: theme definition & labelling

Hoofdthema's:

Binnentuin	Balkon	Binnen groenactiviteit	Buiten groenactiviteit
------------	--------	---------------------------	------------------------

<p>Meer Bloementuin moestuinbakken groenten planten vooral bloemen kleurrijk hortensia tulpen bij elkaar passen bloemen die altijd bloeien in elk seizoen verhoogde bloemenbakken Verrassende tuin Verhoogde kruidenbakken Moestuin is te moeilijk Beperkte groenten Tomaten Tomaatjes Aardbeien sla radijsjes en andere kleine gewassen Bloemen om trots te tonen Groenten om trots te proeven konijnen activiteitentuin</p>	<p>Bloemen seizoensgebonden narcissen (voorjaar) tulpen (april) meiklokjes rozen (juni) verschillende kleuren kruiden planten Bloeiende planten & vaste planten (= ook in leefruimte) hoge plantenbakken onderhoudsvriendelijk gezamenlijk onderhoud aardbeien lavendel alles mag</p>	<p>Goede begeleiding kruiden planten tafelkruiden zien, proeven, ruiken, voelen geuren van kruiden en bloemen bloemschikking herfstcomposities kerststukjes knutselwerkjes aardbeienconfituur koken lavendel drogen lavendelzak</p> <p>Andere:</p> <p>Rondvraag bij bewoners Huidige activiteiten voldoende weet niet in welke mate bewoners bekwaam zijn</p>	<p>Handen in de aarde goede begeleiding eenvoudig bloemen planten bloemen verpotten planten verpotten planten verzorgen onderhouden van bloemen groenten zaaien tomaten zaaien aardbeien zaaien plukken kruiden zaaien zien, proeven, ruiken, voelen, geuren van kruiden & bloemen genieten van buitenlucht</p> <p>Andere:</p> <p>Rondvraag bij bewoners Huidige activiteiten voldoende weet niet in welke mate bewoners bekwaam zijn</p>
---	---	---	---

Step 6: report writing:

Binnentuin:

- De meeste familieleden en mantelzorgers vinden dat er meer de focus gelegd mag worden op de bloementuin dan op groentetuin. Beide opties zijn echter gewaardeerd voor de binnentuin.
- De binnentuin mag bestaan uit een grote variatie aan kleurrijke bloemen die bij elkaar passen
- Liefst bloemen, groenten en planten uitkiezen die seizoensgebonden zijn bv: narcissen (voorjaar), tulpen (april), rozen (juni), hortensia (juli)

- Familieleden en mantelzorgers wensen:
 - een tuin die het hele jaar door in elk seizoen mooi staat en bloeit
 - een verrassende tuin
 - een tuin met verhoogde kruidenbakken en bloemenbakken
 - moestuin met beperkte groenten zoals tomaten, aardbeien, sla en andere kleine gewassen
 - een tuin waar men bloemen trots kunnen tonen en groenten trots kunnen proeven
 - een tuin met konijnen
 - een activiteitentuin

Balkon:

- Zoals bij het vorige, wensen ook hier familieleden voor verschillende kleuren van bloemen die ook seizoensgebonden zijn
- De balkon mag bestaan uit bloemen, hoge plantenbakken, bloeiende planten, vaste planten en kruiden bv: lavendel. Deze mogen eventueel ook in de leefruimte staan.
- De bloemen en planten moeten liefst onderhoudsvriendelijk zijn. Het onderhoud kan gezamenlijk gebeuren met de bewoners van het woonzorgcentrum.
- Eventueel kan er ook aardbeien op balkon worden gezet.

Groenactiviteiten (binnen + buiten):

- Voor de familieleden en mantelzorgers is het belangrijk dat er een goede begeleiding is voor de bewoners tijdens groenactiviteiten bv: taken verdelen en aanpassen aan bekwaamheid van de persoon. M.a.w niet te moeilijke taken uitkiezen die niet binnen de mogelijkheden van de bewoners passen.
- Eventueel kan er een rondvraag gebeuren voor de bewoners voor hun eigen mening en inbreng
- Voor binnen groenactiviteit kunnen er bijvoorbeeld kruiden geplant worden, zodat ze later als tafelkruid gediend kunnen worden.
- Sensorische prikkels zoals zien, proeven, ruiken, voelen en geuren vinden familieleden en mantelzorgers ook belangrijk. Bv: kookgerechten, maken van aardbeiconfituur van eigen tuin, lavendelgeurzakken maken
- Bloemenschikking, herfstcomposities, kerststukjes, knutselwerkjes zijn ook een leuke groenactiviteit.
- In de binnentuin kunnen er bloemen en planten verpot worden of in de grond geplant worden.
- Planten en bloemen verzorgen en onderhouden
- Ook in de binnentuin ligt de focus op zien, proeven, ruiken, voelen, geuren van bloemen, kruiden, groenten en fruit.
- Fruit en groenten zaaien zoals tomaten en aardbeien
- Buiten genieten van buitenlucht en tuinuitzicht

Step 1: Data familiarisation

Twee vergaderingen hebben plaatsgevonden voor interviewafname:

- 1ste op maandag 18 maart voor 19 zorgkundigen
- 2de op dinsdag 19 maart voor 20 verpleegkundigen en twee ergotherapeuten
- In totaal zijn 9 vragenlijsten van personeelsleden (kinesitherapeut, verpleegkundige, logistiek, twee ergotherapeuten, twee zorgkundigen en twee vrijwilligers) terugbezorgd

Gesloten vragen: op basis van 9 vragenlijsten

- 1) Vinden jullie het onderscheid tussen *horticultural therapy* en *therapeutic horticulture* duidelijk ?
 - a) Ja (9)
 - b) nee
 - c) geen mening
- 2) Welke van de twee vormen achten jullie haalbaar en wensen jullie voor de binnentuin van de gesloten afdeling?
 - a) *Horticultural therapy* (1)
 - b) *Therapeutic horticulture* (7)
 - c) *Beide* (1)
- 3) Ervaren jullie *horticultural therapy* en *therapeutic horticulture* als betekenisvolle activiteiten voor ouderen met dementie ?
 - a) Ja (9)
 - b) Nee
 - c) geen mening
- 4) Zijn jullie ervan overtuigd dat dit project een meerwaarde kan betekenen voor de ouderen, hulpverleners, zorgkundigen en betrokkenen van het woonzorgcentrum ?
 - a) Ja (9)
 - b) Nee
 - c) Geen mening
- 5) Zouden jullie *horticultural therapy* en *therapeutic horticulture* aanraden en promoten binnen de ouderenzorg van een woonzorgcentrum ?
 - a) Ja (8)
 - b) Nee
 - c) geen mening (1)

Open vragen:

1) Vanuit de wensboom van zowel ouderen in gesloten als open afdeling zijn deze resultaten waargenomen. Zijn deze resultaten inhoudelijk wat jullie verwacht hadden ?

- Ja, alle personeelsleden hadden de resultaten vanuit de wensbomen van zowel open als gesloten afdeling verwacht.
- Geen of weinig discussie over resultaten. De resultaten waren duidelijk.

2) Welke wensen, doelen en prioriteiten hadden jullie voor ogen voor de binnentuin van de gesloten afdeling ? (Voorbeelden: activiteitentuin, ontmoetingstuinen, ontspanningstuin en/of zintuigelijke belevingstuin)

- paden: Bewoners hebben niks aan het rond padje binnen de tuin
- Meubilair: Nu staan de stoelen en tafels aan één zijde van de tuin, het zou ook leuk zijn mocht de tafels verdeeld staan in de tuin zodat bewoners overal kunnen gaan zitten. Voldoende rustpunten is belangrijk.
- Comfort en kwaliteit van leven: dekentjes of fleece op terras wanneer het buiten koud is, zonnehoeden, zonnebrillen en zonnecrème bij warmer weer. Windbeschermers plaatsen tegen stevige wind
- Privacy: individuele hoekjes in de tuin plaatsen waarin familie met bewoners op hun gemak kunnen zitten en genieten van het gezamenlijk zijn.
- Ontmoetingstuin waarin bewoners en familie met elkaar in interactie kunnen gaan en waar zij gezamenlijk kunnen genieten van de buitenlucht.
- De tuin mag een beetje wild gehouden worden bv: tuin met verwilderingshoekjes
- Tuin die het ganse jaar toegankelijk is, rekening houden met de weersomstandigheden
- Insecten: bloemen kiezen die vlinders aantrekken, maar liever niet te veel insecten zoals wespen. Liefst geen insectenhotel
- Tijdsgebonden elementen in binnentuin zetten zodat bewoners zich kunnen oriënteren in tijd en ruimte
- Een tuin die in alle seizoenen mooi is bv: ook in de winterperiode
- Bloembakken, groentebakken en dierenbeelden in tuin bv: schaap, koe
- Rustgevende elementen in binnentuin zodat bewoners kunnen genieten en tot rust komen
- Heuvelachtige landschap
- Vooral onderhoudsvriendelijke planten en bloemen
- Eventueel een draad buiten zetten waar bewoners natte handdoeken kunnen ophangen om ze te laten drogen
- Rust= roest: bewoners in beweging brengen
- Dieren: grote discussie over konijnen: De bewoners kijken er niet naar en verzorgen ze niet. De personeelsleden zijn het ermee eens dat ze geen nieuwe konijnen wensen. Ze laten de konijnen die daar nog leven staan, maar zullen geen nieuwe dieren aannemen. Ook geen kippen. Vogelhuizen en standbeelden met dierenafbeelding is wel mogelijk.

- Buitenhuis groenactiviteiten in binnentuin zoals gezellig gezamenlijk drinken in de tuin, plukken van frambozen, aardbeien, bessen. Actief stimuleren van sensorische prikkels. Seizoensgebonden groenactiviteiten.
- Binnenshuis groenactiviteiten zoals zelfgemaakte confituur of compote maken van fruit van eigen tuin, aardappelen kweken kan je ook binnen (zie Wim Liebeart)
- Sensorische stimulatie is erg belangrijk !
- Auditief:
 - ⇒ experimenteren met muziek bv: windgongen, explore sound, muziekinstrumenten in de tuin,...
 - Probleem: wat bij geluidsoverlast in de tuin ?
 - Oplossing: alleen muziekinstrumenten gebruiken die alleen door de bewoners zelf geactiveerd kunnen worden voor klank zodat er niet te veel lawaai is (dus geen windgongen die tijdens stormweer voortdurend lawaai maken)
 - ⇒ Watergeluiden bv: klein fontein, vijver met vissen en daarbij waterval met verschillende kleurlampen tegen muur
- Smaken:
 - ⇒ Fruitbomen bv: appels, peren, kersen => belang laagstaande fruitbomen
 - ⇒ snoeptuin: frambozen, bessen, kersen, aardbeien, druiven => liefst op voldoende hoogte zodat bewoners zich niet moeten bukken en rolstoeltoegankelijk is
 - ⇒ groentenbak
- Kleuren:
 - ⇒ Grote variatie aan planten en bloemen waardoor ook in de winter kleuren en geuren kunnen waargenomen worden.
 - ⇒ Bloementuin met veel kleuren bv: hortensia, rozenstruiken,
 - ⇒ Gekleurde lampen tegen muur
- Tactiel:
 - ⇒ rozen zonder doorns (zachte aanrakingen)
- Geuren:
 - ⇒ Kruidentuin bv: munt (liever in bloempot), thijm, lavendel, => te gebruiken als aromatherapie of kamperfoelie (diegene die geur hebben)
- Probleem 1 : bewoners gaan niet uit hun eigen naar de tuin omdat ze bang zijn dat ze hun plaats op hun stoelen kwijt zullen geraken. Hierdoor zijn ze moeilijk te motiveren en te stimuleren om ze naar buiten te krijgen.
- Probleem 2: Hoe zit het nu met de open afdeling ? Gaan deze bewoners ook naar de binnentuin mogen van de gesloten afdeling ? Naar mening van zorgkundigen, is het beter dat mensen met dementie zo weinig mogelijk geprikkeld worden zodat hun rust niet verstoord geraken. Als er dan een grote aantal personen van de open afdeling naar de binnentuin zouden komen, zou dat voor onrust zorgen bij de bewoners van de gesloten afdeling.

⇒ Besluit:

- vooral belangrijk dat er een warme huishoudelijke sfeer is. Bewoners moeten zich welkom voelen. De bewoners zodanig positief motiveren en prikkelen zodat hij/ zij uit zichzelf op ontdekking wilt gaan naar die binnentuin.
- Een mooi uitzicht van elke hoek en ook vanuit eerste verdieping (A 1 open afdeling)
- Grote variatie aan bloesems, planten en bloemen (= ook in winterperiode)

3) Welke wensen, doelen en prioriteiten hadden jullie voor ogen voor de terras/ balkoninvulling van de gesloten afdeling ?

- Bloemetjes op balkon zetten => belang onderhoudsvriendelijk maar toch met genoeg belevingswaarde (geuren en kleuren)
- Kruiden op terras zetten
- Palmbomen of tropische planten op balkon zetten (= kunnen goed tegen de warmte)
- Snoeptuin op terras=> probleem: wat als het te warm wordt ?
- Ontmoetingsterras bv: familie en bewoners op terras spellen laten spelen
- Muren zijn nu kaal= nood aan meer kleuren en decoratie bv:
 - ⇒ klimplanten op muur
 - ⇒ planten en bloemen gebruiken tegen muur met veel kleuren en geuren
 - ⇒ mos op muur laten groeien via speciale spreij (= tactiele stimulatie)
 - ⇒ natuurkleuren op muren bv: muurschilderingen en tekeningen
- Balkonleuningen mogen hoger zodat bewoners niet wegvluchten

- Probleem 1: Bewoners geven momenteel de bloemen geen water op terras: hoe gaan we dit aanpakken ?
- Probleem 2: in de zomer is het snikheet, bewoners kunnen niet buiten op terras zitten
- Oplossing:
 - ⇒ Zonnewering op terras is nodig tegen de zon (anders veel te warm !)
 - ⇒ Luifels of uitdraaibare luiken op terras
 - ⇒ Afdakje op terras waarin je kunt beschutten tegen warme zon
 - ⇒ Voldoende schaduwplaatsen voorzien bv: hogere balkon, spandoeken

4) Op welke manier kunnen wij als hulpverlener of vrijwilliger inspelen op de sociale, fysieke, mentale en emotionele welbevindingen van de ouderen binnen *horticultural therapy* en *therapeutic horticulture* om kwaliteit van leven te verbeteren en/of te behouden ? (zowel binnenshuis als buitenhuis)

- Als eerste het realiseren van een tuin waarin welbevindingen van de bewoners beantwoord kunnen worden. Voldoende kansen aanbieden aan de bewoners om natuur te beleven, te voelen. Vooral kijken vanuit beleving van de bewoner zelf.
- De tijd nemen om bewoners kennis te laten maken met soorten tuinen

- Aangename tuin om samen met familie en bewoner te gebruiken.
- Sensorische stimulatie bv: dankzij muziek, geluiden, smaken, geuren, kleuren en tactiele elementen
- Genoeg gelegenheden voorzien om ze te stimuleren om naar buiten te gaan bv: eten en drinken op terras of in de tuin.
- Nodige materialen voorzien bv: zonnehoeden, zonnecrème, zonnebril, warm dekentje, ...
- De tuin en de balkon aantrekkelijk maken voor de bewoners bv: tafels al gedekt, mooie kleuren, verfrissende dranken klaarleggen, meer kleuren, contrasten en decoratie zoals planten en schilderijen
- Belang: bewoners laten genieten van tuin en terras

5) Is er nood aan een bloemenbibliotheek (keukengerechten, bloemenadvies en info) of een kar die naar de kamers van de bewoners rijdt waarbij ouderen kunnen kiezen tussen een plantje of een bloempje voor op de kamer en/of planten in de gezamenlijke ruimten ?

- Probleem 1: er zijn al veel prularia's op vensterbanken. Bij het openen van gordijnen kunnen bepaalde objecten vallen. De bloemen en planten zouden in de weg staan in de kamer.
- Probleem 2: Zijn de bewoners in staat om de bloemen zelf te verzorgen ? sommigen wel en anderen weer niet bv: mensen die lijden aan agnosie (niet herkennen van objecten) hebben de neiging om de bloemen op te eten. Andere bewoners geven dan weer te veel of te weinig water waardoor bloem of plant sterft.
- Probleem 3: hoeveel is het kostenplaatje ? Is het gratis voor bewoners ? => oplossing: nood aan sponsering van bloemenwinkels, markt, ...
- Besluit: Rijdende kar is op zich wel een goed idee, maar personeelsleden wensen dit liever niet te gebruiken wegens opkomende knelpunten hierboven beschreven. Op A1 (open afdeling) zou het eventueel wel lukken, maar op A0 (gesloten afdeling) is het moeilijker dat ze de bloemen zelf verzorgen. Eventueel een bloemenbibliotheek plaatsen in leefruimte voor open afdeling.

6) Hoe zien jullie de tuin op het vlak van onderhoud?

- ⇒ op vrijwillige basis en beurdrollen opmaken
- ⇒ maatwerkbedrijven erbij betrekken zoals BEWEL
- ⇒ groendienst
- ⇒ eventueel bewoners met begeleiding van ergo-animatie team = niet iedereen akkoord
- Pro: Bewoners hebben er zelf minder aan als anderen dit voornamelijk onderhouden. Onderhoud kan gecombineerd worden met activiteiten.

- onderhoudsarm maar toch met een hoge belevingswaarde bv: zoveel mogelijk aanbieden van prikkels (geuren en kleuren)
- verhoogde bakken met bloemen
- liever geen externe bloemen op vensterbank in de tuin, de vensterbank zit schuin en daarbij kunnen de vensters vuil worden bij het toedienen van water met de tuinslang
- liever geen gras, maar een wildernis behouden van natuur
- liever geen kippen: dat woelt de aarde om
- konijnen blijven zolang ze leven, maar daarna wordt er geen dieren meer aangenomen
- dierenbeelden plaatsen

7) Afsluitingsvraag: Willen jullie nog graag iets toevoegen zoals bedenkingen en/of aandachtspunten ?

- Meer verlichting bv: lantaarns ontspannende sfeerlichten
 - Uitzicht moet ook mooi zijn vanuit de kamers
 - Terrasstenen aanpassen => ze worden altijd vies groen => mooiere stenen zijn nodig
 - kronkelende wandelpad om te volgen
 - Bloemenboog = rek in vorm van een boog met daarop bloemen
 - Uitzicht beneden moet ook mooi blijven => niet te veel in binnentuin willen plaatsen anders kunnen de bewoners van boven niks zien
 - Familie mee betrekken bij tuin=> wie heeft bloembollen, lavendel,...
- Belang: familie en vrienden mee betrekken in het verhaal

8) Besluitvraag: Wat kunnen we hieruit concluderen voor de binnentuin en balkoninvulling ?

- ⇒ Focus op betekenisvolle groenactiviteiten/ therapeutic horticulture: via activiteiten met natuur het welzijn van de deelnemers verbeteren. Het omvat zowel een actieve betrokkenheid als een natuurbeleving. Groepsgericht maar met individuele doelstellingen.
- Belang: beleving en genieten
 - Ontmoetingstuin/ balkon bv: plaats waar bewoners, familie en personeelsleden samen kunnen ontmoeten en in sociale interactie kunnen gaan
 - Ontspanningstuin/ balkon met rustgevende elementen bv: tuin waar men tot rust kan komen
 - zintuigprikkelende en belevingstuin bv: geur, kleur, tast, smaak, geluid
 - activiteitentuin/ balkon bv: kruidentuin, pluktuin en seizoensgebonden activiteiten
 - Tijdsgebonden elementen (oriëntatie in tijd en ruimte)
 - Ook in winter moeten er kleuren kunnen zijn
 - Onderhoudsvriendelijk planten en bloemen
 - Geen dieren bv: kippen, konijnen en anderen

- Meer kleuren en contrasten op grijze muren van balkon
- (...Eventueel bewoners laten activeren met groenactiviteiten)

⇒ Besluit vooral belangrijk dat er een warme huishoudelijke sfeer is. Bewoners moeten zich welkom voelen. De bewoners zodanig positief motiveren en prikkelen zodat hij/zij uit zichzelf op ontdekking wilt gaan naar die binnentuin.

Subvragen voor groendienst, kinesitherapeut en/of zorgpersoneel met groene vingers:

9) Hoe zit het momenteel met mobiliteit, toegankelijkheid en veiligheid van de tuin (= audit tool). Hoe kunnen wij deze aspecten verbeteren ?

- Geen schaduwvlekken op vloer en paden
- Vlakke wegen en voetpaden
- Genoeg rustpunten voorzien
- Ergonomische verhoogde plantbakken

Opmerking: deze vraag is niet besproken geweest tijdens het interview door gebrek aan tijd. Informatie is louter gehaald uit terugbezorgde vragenlijsten door personeelsleden.

Step 2: initial coding generation:

Vraag 1	Vraag 2	Vraag 3
Akkoord	Rustpunten Comfortabel Kwaliteit van leven Weersomstandigheden <ul style="list-style-type: none"> - Zon: zonnehoeden, zonnebril, zonnecrème - Wind: windbeschermers - Koud: fleece Individuele hoeken Verwilderingshoeken Gezamenlijk samenzijn Gezamenlijk genieten Toegankelijk Geen insectenhotel Vlinders Dierenbeelden vogelhuizen Bloemen Groenten Oriëntatie in tijd en ruimte	Bloemen Onderhoudsvriendelijk Belevingswaarde Kruiden Palmbomen Tropische bomen Snoeptuin Ontmoetingsterras Kleurmuren Decoratiemuren Klimplanten Planten Kleuren Geuren Mosmuur Tactiele stimulatie Natuurkleuren Muurschilderingen Tekeningen Hoge balkonleuning Snikheet op terras

	<ul style="list-style-type: none"> - Tijdsgebonden elementen - Seizoensgebonden - groenactiviteiten - Ook in winterperiode <p>Tot rust komen Heuvelachtig landschap Onderhoudsvriendelijk Draad Bewegen Geen konijnen Geen kippen Drinken in tuin Frambozen plukken Aardbeien Bessen Druiven Confituur Compote Fruit Aardappelen binnen kweken</p> <p>Sensorische stimulatie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Auditief - Smaken - Kleuren - Tactiel - Geuren <p>Windgongen Muziekinstrumenten Fontijn Vijver Vissen Waterval Kleurlampen Fruitbomen: <ul style="list-style-type: none"> - Appelen - Peren - Kersen </p> <p>Snoeptuin Rolstoeltoegankelijk Grote variatie bloemen Grote variatie planten Winterkleuren Wintergeuren</p>	<p>Warme zon Zonnewering Luifels Luiken Afdakje Schaduwplekken Spandoeken</p>
--	---	---

	<p>Bloementuin Veel kleuren Hortensia Rozenstruiken Rozen zonder doorn Kruidentuin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Munt - Thijm - Lavendel <p>Aromatherapie Kamperfoelie Angst Moeilijk motiveren Open afdeling Onrust Belang:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Warme sfeer - Welkom - Positief motiveren - Mooi uitzicht - Grote variatie - Alle seizoenen 	
--	--	--

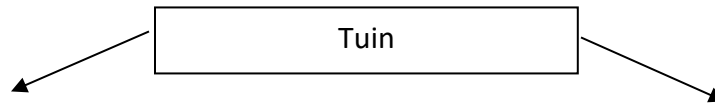
Vraag 4	Vraag 5	Vraag 6
<p>Natuurbeleving Beleving van bewoner Tijd Aangename tuin Met familie en bewoner Sensorische stimulatie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geluiden, muziek - Smaken - Geuren - Kleuren - Tactiel <p>Eten, drinken in tuin/ terras Gelegenheden Materialen Aantrekkelijk tuin/ terras Meer kleuren Contrasten Decoratie</p>	<p>Veel pluraria's op vensterbank Gordijnen In de weg Zelfzorg van bloemen ? Agnosie ? Te veel of weinig water Plant sterft Kostenplaatje Gratis Sponsoring Bloemenbibliotheek Open afdeling Gesloten afdeling</p>	<p>Vrijwillige basis Beurdrollen Maatwerkbedrijven Groendienst Bewoners onder begeleiding Combinatie met activiteiten Onderhoudsarm Hoge belevingswaarde Verhoogde bakken Bloemen Geen bloemen op vensterbank Wilde tuin Geen kippen Geen konijnen Dierenbeelden</p>

Planten Schilderijen Genieten tuin/ terras		
--	--	--

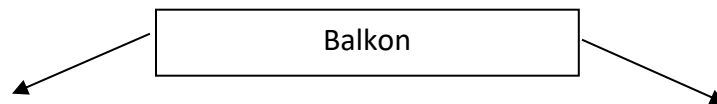
Vraag 7	Vraag 8	Vraag 9
Meer verlichting lantaarns sfeerlichten mooi tuinuitzicht mooie terrastenen kronkelende wandelpad bloemenboog overzichtelijk familie betrekken bloembollen lavendel	Betekenisvolle groenactiviteiten therapeutische horticulture welzijn natuuractiviteiten natuurbeleving betrokkenheid groepsgericht individuele doelstelling beleven genieten ontmoetingstuin/ balkon bewoners, familie, personeelsleden ontspanningstuin/ balkon tot rust komen zintuigprikkelende tuin belevingstuin <ul style="list-style-type: none"> - Geur - Kleur - Tast - Smaak - Geluid Activiteitentuin/ balkon Kruidentuin Pluktuin Seizoensgebonden activiteiten Tijdsgebonden elementen Oriëntatie in tijd en ruimte Altijd kleuren Onderhoudsvriendelijk Geen dieren Kleuren en contrasten Warme huishoudelijke sfeer Positief motiveren	Geen schaduwvlekken op pad vlakke wegen rustpunten ergonomisch verhoogde plantbakken

Step 3 & 4: search for themes based on initial coding and review of themes

Subthemas:

Soort tuin	Tuinmeubelen	Tuinonderhoud	Tuinverlichting	Tuinuitzicht	Tuinactiviteit
Ontmoetingstuin Wilde tuin Behouden natuur verwilderingshoek zintuigprikkelende belevingstuin sensorische stimulatie - Auditief - Smaken - Kleuren - Tactiel - Geuren Snoeptuin Bloementuin Kruidentuin Warme huishoudelijke Sfeer Aangename tuin Ontspanningstuin Activiteitentuin Pluktuin Altijd kleuren	Verspreide rustpunten	Onderhoudsvriendelijke Planten & bloemen Vrijwilligers Beurdrollen Maatwerkbedrijven Groendienst Bewoners met begeleider Onderhoud + activiteit Onderhoudsarm Belevingswaarde Geen bloemen op vensterbank Geen gras	Kleurlampen tegen muur Meer verlichting Lantaarns Sfeerlichten	Heuvelachtig Landschap Verwildert Rustgevend In elk seizoen mooi Draad om was op te hangen Windgongen Explore sound Muziekinstrumenten Klein fontein Vijver Waterval Mooi uitzicht van elke hoek en kamer Mooi uitzicht van eerste verdieping Overzichtelijk Meer kleuren, contrasten en decoratie Schilderijen Variatie kleuren Bloemenboog	Natte handdoeken buiten hangen In beweging Plukken van fruit Sensorisch stimuleren Seizoensgebonden Groenactiviteiten Confituur maken Compote maken Groenten kweken bv: aardappel Betekenisvolle groenactiviteiten Groepsgericht met individuele doelen

Soort balkon	onderhoud	verlichting	uitzicht
Belevingswaarde Geuren Kleuren Kruiden op terras Snoepterras Ontmoetingsterras	Onderhoudsvriendelijk	Te veel zon Te warm Zonnewering Luifels Luiken Afdakje	Kleuren Palmbomen Tropische planten Muurdecoratie Klimplanten Bloemen en planten

Ontspanningsterras Activiteitenterras		Schaduwplekken Hogere balkon Spandoeken	Mos op muur Natuurkleuren op muur Hogere balkonleuning Meer contrasten en kleuren op muur Rustgevend
--	--	---	--

Bloemen	Planten	Fruit
Bloemen die vlinders aantrekken Bloembakken Grote variatie kleuren en geuren Hortensia Rozenstruiken Rozen zonder doorns	Grote variatie kleuren en geuren palmbomen tropische planten klimplanten	Appelen Peren Kersen Frambozen Bessen Aardbeien Druiven

Groenten	Kruiden	Bomen
Groentebakken Binnenshuis aardappelen kweken	Munt (liever in bloempot) Tijm Lavendel Aromatherapie Kamperfoelie	Laagstaande fruitbomen

Dieren	Mobiliteit – toegankelijkheid	Tijd
Vlinders Vogelhuizen Geen insectenhotel Dierenbeelden bv schaap, koe Vissen Geen konijnen Geen kippen	Ganze jaar toegankelijke tuin Opletten weersomstandigheden Fruit en groenten op voldoende hoogte Rolstoeltoegankelijk Kronkelende wandelwegen Nieuwe terrasstenen Geen schaduwvlekken op vloer en paden Vlakke wegen en voetpaden Genoeg rustpunten voorzien Ergonomische verhoogde plantbakken	Tijdsgebonden elementen Oriëntatie in tijd en ruimte Tuin in elke seizoen mooi

Sociale omgeving	Bewoner	Problemen
<p>Gezamenlijk genieten tussen familie, bewoners en vrienden</p> <p>Gezamenlijk eten en drinken buiten</p> <p>Familie mee betrekken bij tuin</p>	<p>Privacy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Individuele tuinhoekjes voor familie en bewoners <p>Kwaliteit van leven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comfort - Koud weer: fleece of dekentje buiten - Warm weer: zonnehoeden, zonnebrillen, zonnecrème - Windbeschermers - Nodige materialen - Verfrissende dranken - Mooi gedekte tafels <p>Welzijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kansen aanbieden - Gelegenheden creëren - Tot rust komen - Beweging - Genieten - Natuur beleving - beleving van de bewoner - de tijd nemen om ... <p>Motivatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Positief stimuleren - Bewoner op zichzelf op ontdekking laten gaan, nieuwsgierig maken - Aantrekkelijk maken van tuin en balkon 	<p>Wat bij geluidsoverlast ?</p> <p>Muziekinstrumenten gebruiken die enkel door bewoner geactiveerd wordt</p> <p>Moeilijk motiveren bewoner ?</p> <p>Angst om zitplaats te verliezen</p> <p>Hoe zit het met open afdeling ? Komen niet naar gesloten afdeling in de tuin = onrust</p> <p>Discussie over dieren ?</p> <p>Bewoners verzorgen ze niet, dus geen nood aan dieren</p> <p>Zullen bewoners bloemen verzorgen op terras ?</p> <p>Snikheet op terras in de zomer ? nood aan zonnewering</p> <p>Prularia's op vensterbank ? onhandig, objecten vallen</p> <p>Zijn bewoners in staat bloemen en planten te verzorgen ? wie wel en wie niet ?</p> <p>Kostenplaatje ?</p> <p>bloemenbibliotheek ?</p>

Step 5: theme definition & labelling

Hoofdthema's:

Binnentuin	Balkon
Bloementuin	Zonnewering
Ontmoetingstuin (gezamenlijk genieten met familie)	Luifels
Familie mee betrekken	Luiken
Verwilderde tuin	Afdakje
Zintuigprikkelende tuin (auditief, smaken, visueel, tactiel, geuren)	Schaduwplekjes
Belevingstuin	Spandoeken
Snoeptuin	Palmbomen
Kruidentuin	Tropische bomen
Ontspanningstuin	Muurdecoratie
Activiteitentuin	Klimplanten
Pluktuin	Bloemen en planten
Aangename tuin	Mos op muur
Warme huishoudelijke sfeer	Natuurkleuren op muur
Verspreiden rustpunten	Meer contrasten, kleuren en geuren
Onderhoudsvriendelijk	Rustgevend
Kleur- en sfeerlampen	Onderhoudsvriendelijk
Heuvelachtig landschap	Belevingswaarde
Rustgevend	Kruiden op terras
Seizoensgebonden (in elk seizoen mooi)	Snoepterras
Tijdsgebonden elementen (oriëntatie tijd - ruimte)	Ontmoetingsterras
Meer kleuren, contrasten, decoratie	Ontspanningsterras
Overzichtelijk	Activiteitenterras
Mooi uitzicht op elke hoek	
Mooi uitzicht van eerste verdieping	
Variatie in kleuren en geuren van bloemen en planten	
Bloemenboog: hoge rek met bloemen rond	
Verhoogde Bloembakken (ergonomisch)	
Hortensia	
Rozenstruiken	
Rozen zonder doorns	
Appelen, peren, kersen, frambozen, bessen, aardbeien, druiven	
Laagstaande bomen	
Kruiden zoals munt, tijm, lavendel, kamperfoelie	
Aromatherapie	

Verhoogde groentebakken Windgongen Muziekinstrumenten in tuin Klein fontein Waterval Vijver met vissen Bloemen die vlinders aantrekken Vogelhuizen Geen konijnen Geen kippen Geen insectenhotel Dierenbeelden Toegankelijke tuin (rolstoeltoegankelijk) Kronkelende wandelwegen Nieuwe terrasstenen Vlakke paden Voldoende rustpunten	
---	--

Bewoner
<ul style="list-style-type: none"> - Privacy - Kwaliteit van leven - Welzijn - Motivatie/ persoonlijkheid

Binnen groenactiviteiten	Buiten groenactiviteiten
Confituur maken Compote maken Aardappelen kweken binnenshuis Kruiden telen Betekenisvolle groenactiviteiten Familie mee betrekken	Gezamenlijk drinken en eten in tuin Plukken van frambozen, aardbeien, bessen Actief stimuleren van prikkels Seizoensgebonden activiteiten Explore sound: muziek maken (instrumenten) Genieten Rusten Ontspannen Natte handdoeken buiten hangen In beweging blijven Kruiden telen Betekenisvolle groenactiviteiten Familie mee betrekken

Step 6: report writing:

Binnentuin:

- Focus ligt vooral op een tuin met veel variatie, namelijk:
- Ontmoetingstuin: een tuin waar je in interactie kunt komen met familie, vrienden en personeelsleden. Een tuin waar iedereen gezamenlijk kan genieten, maar waar ook gelet wordt op de privacy van de bewoners en de familieleden. De personeelsleden vinden het ook belangrijk dat de familie actief betrokken wordt met bewoner.
- Verwilderde tuin: een tuin die niet veel onderhoud nodig heeft maar wel met een hoge belevingswaarde. Bv: geen gras en meer verwilderde hoeken, kronkelende wandelwegen
- Zintuigprikkelende tuin of belevingstuin: een tuin die verschillende prikkels stimuleert bij de bewoners zoals smaken, geuren, geluiden, kleuren en gevoelsgevoelens
- Snoeptuin: een tuin waar men kan plukken en proeven bv: appels, peren, kersen, frambozen, bessen, aardbeien, druiven
- Bloementuin: een tuin met verschillende kleuren, contrasten en geuren van planten en bloemen bv: rozenstruiken (zonder doorns), hortensia, bloemenboog, ...
- Kruidentuin bv: munt, tijm, lavendel en kamperfoelie
- Ontspanningstuin: een tuin waar men kan genieten en rusten binnen een warme huishoudelijke sfeer. bv: kleur- en sfeerlampen, voldoende rustpunten, rustgevend en heuvelachtig landschap, fontein of waterval
- Activiteitentuin: een tuin waar men seizoensgebonden groenactiviteiten kan organiseren in groep bv: plukken, muziek maken in tuin,...
- Een tuin waar men rekening houdt met kwaliteit van leven en comfort van de bewoners
- Een tuin die in elk seizoen mooi is en tijdsgebonden elementen bevat
- Een overzichtelijke tuin die in elke hoek mooi is, ook vanuit het eerste verdieping
- Een toegankelijke tuin voor iedereen: denk aan vlakke wandelpaden, verhoogde bloemenbakken en laagstaande bomen
- Liefst geen dieren zoals kippen en konijnen in de tuin. Vissen zou eventueel lukken in een vijver. Ook geen insectenhotel. Bloemen mogen wel vlinders aantrekken.
- Vogelhuizen zijn geliefd bij personeelsleden.
- Eventueel dierenbeelden in de tuin plaatsen.

Balkon:

- Er is nood aan een zonnewering, luiken of afdakje op balkon door felle zon
- Door de warmte kan er palmbomen op tropische bomen geplaatst worden op het balkon
- Er is ook nood aan een muurdecoratie. Muren zijn momenteel grijs en kaal. Dit oogt niet mooi. Er kunnen eventueel klimplanten of mos op muur laten groeien voor meer kleuren en contrasten. Een andere optie is een schilderij met natuurkleuren ophangen bij de muur.
- Er zijn wensen voor meer bloemen en planten op balkon voor meer kleuren en geuren.

- Balkonplanten moeten onderhoudsvriendelijk zijn, maar niet ten koste van de belevingswaarde
- Kruidenterras, snoepterras, ontspanningsterras, ontmoetingsterras en activiteitenterras zijn ook erg gewaardeerd.

Groenactiviteiten (binnen + buiten)

- Seizoensgebonden activiteiten
- Betekenisvolle groenactiviteiten
- Familie mee betrekken met groenactiviteiten
- Gezamenlijk drinken en eten in de tuin of op terras
- Plukken en proeven van frambozen, aardbeien en bessen
- Genieten, ontspannen en uitrusten in de tuin of op terras
- Bewoners in beweging zetten bij activiteiten bv: kruiden zaaien, telen, explore sound, muziek maken in de tuin
- Confituur en/of compote maken
- Binnenshuis aardappelen kweken

Besluit:

Volgens personeelsleden, moet een tuin en betekenisvolle groenactiviteiten beantwoorden aan de welbevindingen van de bewoners. Het is van belang dat er voldoende kansen en gelegenheden aangeboden worden om natuur te beleven. Daarbij moet niet vergeten worden om vanuit de beleving van de bewoner te kijken. De focus ligt vooral op beleven en genieten van een aangename tuin waarin bewoners zich welkom voelen. De kunst is om de bewoners zodanig positief te motiveren en te prikkelen zodat hij/zij uit zichzelf op ontdekking wilt gaan naar de binnentuin.

4. Mentale beeld (BAM)

Functie en vorm

Wat deed je vroeger al eens in de tuin/natuur/met fruit/groenmateriaal/bloemen?

Heb je vroeger in de tuin gewerkt?

Welke dingen deed je graag?

Wat zou je nog graag eens doen?

Als je er ééntje uit zou kiezen die je echt nog eens graag zou doen, wat zou dat dan zijn?

Hoe lang duurde de activiteit?

Als je dit deed, was dit dan enkele uren, hele dag, verschillende dagen?

Eén enkele dag of verspreid over het jaar?

Wanneer zou je deze activiteit willen doen?

Wanneer deed je dit? In welk seizoen? Voor-of namiddag?

Speciale dag in de week?

Met wie deed je dit? En met wie zou je dit nu graag doen?

Deed je dit alleen, met partner, in groep?

Is die persoon er nog? Zou die persoon dit met jou willen doen?

Waar wil je de activiteit doen?

Doe je dit buiten of binnen?

In het WZC, je kamer, serre, hobby-zaal, andere locatie, bos, strand...

Hoe vaak zou je deze activiteit willen doen?

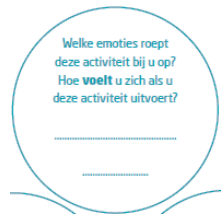
Is dit iets wat je één keer doet? Jaarlijks?

Wekelijks/dagelijks/maandelijks.

Persoonlijke betekenis

Heb je deze activiteit vroeger gedaan?
Wat betekende deze activiteit in je leven?
Waarom deed je het? Moest je het doen?

Welke emoties roept deze activiteit bij u op?
Hoe voelt u zich als u deze activiteit uitvoert?
Kan je zeggen hoe je je voelde toen je dit deed? Hoe zou dat nu zijn, denk je?
Word je er blij van? Verveeld-gespannen-verplicht-emotioneel-energiek...

Waarom is deze activiteit belangrijk?
Waarom wil je net deze activiteit nog eens doen?
Door het functionele – betekenis en herinneringen van vroeger?

Motivatie?
Waarom doe je het nu niet meer? Wat mis je om het nog te doen?
Waarom zou je het wel nog doen? Wat maakt dat je het nog wil doen?

5. Resultaten mentale beeld

* De functie en de vorm:

- **Welke activiteit zou u willen doen?** Groep 1 : Eén persoon wil graag onkruid wieden, één wil graag nog eens de koeien verzorgen, één persoon wil spitten/graven, drie mensen willen graag nog eens fietsen, één persoon houdt het liever bij koken met verse ingrediënten en één persoon wil graag muren verven. Groep 2 : één iemand wil nog eens gaan vissen, één persoon wil graag de tomaten in de serre verzorgen, één persoon wil vooral bloemen planten en één persoon wil 'gewoon' in de tuin werken, een laatste wil liever niet buiten werken
- **Hoe lang duurt deze activiteit?** Dit varieert voor elke activiteit maar een standaard antwoord is vooral: zo lang er tijd is of tot ik moe ben.
- **Wanneer zou u deze activiteit willen doen?** De personen die fietsen, geven aan dat het vooral droog moet zijn maar dat dit in elk seizoen kan. De andere zijn het eens dat het vooral in het voorjaar en zomer het moment is om buitenactiviteiten te doen.
- **Waar zou u deze activiteit willen doen?** De tuin van het WZC is algemeen de plaats waar ze graag buiten werken. De fietsers blijven liefst in de buurt van het WZC of op een traject dat ze vroeger ook deden. De persoon die wil vissen wil dit liefst in het kanaal gaan doen
- **Met wie zou u deze activiteit willen doen?** Hier zijn duidelijk twee uitersten: Drie personen verkiezen om helemaal alleen te werken en drie personen willen graag meer volk bij elkaar om te kunnen praten. Het koppel dat later aansloot, geeft aan liefst onder hen twee te fietsen. In groep twee willen de vrouwen graag nog met hun partner werken (overleden) en anders in groep, de man die wil vissen wil dit liefst nog eens met zijn pa gaan doen (overleden) of alleen.
- **Hoe vaak zou u deze activiteit willen doen?** De personen die graag fietsen willen dit zo vaak mogelijk doen, liefst wekelijks. Het werken in de tuin, meer bepaald het spitten, is éénmalig in het voorjaar om de tuin klaar te maken, het wieden zo vaak als nodig is. De persoon die graag muren verft wil dit éénmalig nog eens doen.

* **De persoonlijke betekenis**

- **Heb je deze activiteit vroeger gedaan en wat betekende deze activiteit in uw leven?** De activiteiten roepen vooral herinneringen op aan vroeger. Werken als kind in de tuin van de ouders, met de partner op de boerderij, in de eigen tuin en die van de burens. Het fietsen roept herinneringen op aan tochtjes als koppel of met vriendinnen naar een recreatieoord (Koersel Kapelleke) om daar dan een ijsje te eten. Net als het vissen een ontspanning was voor deze persoon samen met zijn vader
- **Welke emoties roept deze activiteit bij u op? Hoe voelt u zich als u deze activiteit uitvoert?** Elke bewoner is het ermee eens dat de gekozen activiteit ervoor zorgt dat ze een gevoel van voldoening en geluk krijgen als de activiteit is uitgevoerd. Ontspanning en gezonde lucht krijgen door buiten te zijn is ook een antwoord dat gegeven wordt.
- **Waarom is deze activiteit zo belangrijk?** De motivatie voor de activiteit is vaak ontspanning en hangt nauw samen met de emoties die de activiteit oproept.
- **Wat mist u als u deze activiteit niet meer doet of kan doen? Wat motiveert u om deze activiteit te doen?** De bewoners zeggen er nog weinig bij stil te staan dat ze mits aanpassingen misschien wel nog deze activiteiten kunnen doen. De opmerking ‘dat is allemaal verleden tijd’ komt vaak aan bod. Als reden om deze activiteiten niet meer te doen geven ze aan dat hun fysieke beperkingen, zoals rolstoel gebonden zijn (ik kan niet meer lopen), evenwichtsproblemen (ik val makkelijk), blindheid, gewoon ouder worden (dat is de leeftijd hé) en minder kracht hebben (die handen willen niet meer mee), artrose (mijn handen staan stijf) of rugproblemen (ik ben aan mijn rug geopereerd) hen beletten om deze activiteiten uit te oefenen. Een reden om het wel nog te willen doen is het onmiddellijke resultaat dat je ziet bij het werken in de tuin en het gezelschap van andere mensen en dieren.